הצופה

ב"ה, יום ששי, ו' ניסן תשל"ד (29.3.1974)
שנה ל"ו — גליון 11636 — המחיר 120 אגורה

עתון התנועה העולמית של המזרחי והפועל המזרחי
מייסד ועורך ראשון: הרב מאיר בר־אילן ז"ל

THE LIBRARY THE UNIVERSITY OF JORDAN

רעה סובייטית־אמריקאנית:

הסדר בדרכי שלום במזה"ת דון ברצינות בשיחות מוסקווה

ר וגמור למצוא פתרונות לבעיית הנשק האסטרטגי * שני הצדדים שיכו בפיתוח קשרים במישורים ה מביאים תועלת לארה"ב ולבריה"מ

קבה 28 (יופי"ס) — "תשו־ ...ה מיוחדת הוקדשה למ־ ...ועניינים בקשר עם השגת ... בדרכי שלום במזרח־ ...נון. הוסכם, שתוך כדי ...שבות בתפקיד המיוחד ...שתי המעצמות בוועידת ...ה לענייני המזרח התיכון, ... שני הצדדים מאמצים ...ור את בעיות המפתח ...ורות בהסדר באזור זה — ...ר בהודעה המשותפת הסובי־ ...האמריקאנית בתום 3 ימי שי־ ...של שר החוץ האמריקאי הד"ר הנרי קיסינג'ר עם המנהיג הסובייטי לאוניד ברז'נייב.

בהודעה שפורסמה בעת ובעונה אחת בוואשינגטון ובמוסקווה נאמר עוד: "מנוי וגמור עם שתי המדי־ נות למצוא פתרונות לשאלות, ה־ חוסמות את הדרך בפני השגת הס־ כמים חדשים על צמצום הנשק ה־ אסטראטגי.

בהודעה נאמר, כי על־אף העוב־ דה ששני הצדדים מסכימים שה־ בעייה היא סבוכה, קיימת אפשרו־ ית להשיג פתרונות המקובלים על דעת ארה"ב ובריה"מ גם יחד".

מנוי וגמור עם שתי המדינות להמשיך לעשות מאמצים נמרצים, כדי למצוא פתרונות מעין אלה, — מציינת ההודעה.

בהודעה המשותפת בת 600 מלה לא הוזכרה התקדמות בקשר עם אחת מבין השאלות השנויות במחלוקת בין ארה"ב לבריה"מ.

עם זאת מציינת ההודעה שהשי־ חות התנהלו "באווירה קונסטרוקטי־ בית ועניינית". ניסוח זה מקובל אצל הקומוניסטים, כאשר שני הצד־ דים ניהלו מיקוח קשה.

שלב חשוב לקראת ביקורו של ניקסון במוסקווה

עוד נאמר בהודעה, ששני הצדדים משוכנעים כי השיחות במוסקווה היו "שלב חשוב להכנת ביקורו של ה־ נשיא ניקסון במוסקווה בקיץ".

ההודעה אינה מתייחסת למורת־ הרוח הסובייטית נוכח הדיפלומטיה האישית שניהל קיסינג'ר במזרח ה־ תיכון.

אשר לקשרי המסחר, מציינת ההו־ דעה ששני הצדדים מתכוונים לפתח גם להבא את הקשרים המביאים תועלה לבריה"מ וארה"ב ולקיים שיתוף פעולה עסקי במישורים שו־ נים. ההודעה אינה מזכירה את ה־ מאמצים הנעשים בקונגרס האמרי־ קני למניעת מעמד מדינה מועדפה ביותר מבריה"מ.

ההודעה מציינת, כי בשיחות ני־ דונו הוועידה לבטחון אירופה וה־ כרים בווינה על צמצום הכוחות ה־ צבאיים. (ראה גם עמ' 2).

הרמטכ"ל: הסורים לא ישיגו דבר במלחמתם

הסורים חייבים לדעת שיש להם סיכוי להשיג המטה בש־ טח ע"י משאיפתם ואין להם כל סיכוי להישג כלשהו במל־ חמה נוספת — אמר אתמול הרמטכ"ל רא"ל ד. אלעזר ב־ מסדר הסיום של אימוני חטי־ בת גולני, שנערך אי־שם ברמה.

בראשית דבריו אמר הרמטכ"ל: לחמי גולני פרצו את הקווים הסו־ ריים ובזכותה החרמון בידינו.

בדברו אל הלוחמים אמר הרמט־ כ"ל: היתה לי הזכות לקבל את מסדר חטיבת גולני, לאחר מלחמה ששת־הימים, כאן על רמת־הגולן. חטיבה גולני היתה בין כובשי ה־ רמה, ולחמי גולני היו אלה אשר פרצו את הקווים הסוריים, הרסו את הביצורים ופתחו את הדרכים לכבוש הרמה במלחמה יום הכיפורים. חטי־ בת גולני חידשה את הברית עם רמת־הגולן, לחמי החטיבה היו בקרב הבלימה והם היו אלה אשר כבשו בדמם את החרמון — ובזכותם הוא בידינו. לחמי גולני היו אלה אשר בקרבות הגנו על קו הפסקת האש החדש.

ועוד הוסיף הרמטכ"ל: היום אתם חוזרים לרמה לאחר תקופה אימו־ נים. אתם חוזרים בתקופה שבה משתוללת האש ברמת־הגולן וכל עוד נמשכת האש יכולה לפרוץ מל־ חמה. צה"ל ערוך למלחמה הזאת.

ולסיום אמר רא"ל אלעזר: חטיבת גולני סבלה אבדות כבדות במלחמה האחרונה. רבים וטובים מלוחמי ה־ חטיבה נפלו בקרבות היקנו לנו את ההישגים שהיו. היו נאמנים למסורת צה"ל בוטח בכם. עלו והצליחו!

מזכיר מפד"ל — צבי ברנשטיין:

הפרסומים על התפטרות חזני — חסרי שחר

מזכיר המפד"ל מר צבי בר־ נשטיין מודיע כי לאחר שנפ־ גש עם שר הפנים ד"ר יוסף בורג ושר הסעד מר מיכאל חזני הוא מוסמך להודיע שהי־ דיעה שנתפרסמה אתמול בע־ תונים שהשר חזני הודיע שב־ אילו החליט להתפטר היא חס־ רת שחר.

כמו כן מסר מר ברנשטיין כי ה־ פרסומים בדבר ביטויים פוגעים ש־ כאילו שר הפנים אמר על שר הסעד — בשקר יסודם.

מזכיר המפד"ל מסר כי הפרסומים הקודמים האלה הם חלק ממסע ה־ נערך ע"י חוגים מסויימים לקראת ישיבת מרכז המפד"ל ביום א' הקרוב ושמגמתם לזרוע פירוד ומבוכה.

חייל צה"ל נהרג ו־2 נפצעו ביממה האחרונה בחזית הסורית

מאת סופרנו הצבאי

חייל צה"ל נהרג ושני חיי־ לים נפצעו ביממה האחרונה באש ארטילרית סורית. חי־ לופי האש נמשכו גם אתמול במשך רוב שעות היום עד אחרי רדת החשכה.

החייל, רביט חזן בלנה, איש מי־ לואים בן 24 מראשון־לציון נהרג בשעות הלילה מפגיעת פגז סורי ב־ גיזרה הדרומית של המובלעת. ה־ סורים, שלא כהרגלם להפסיק את האש עם רדת החשכה ירו מטחים ארטילריים במשך רוב שעות הערב ובאחד הפגזים נהרג חייל צה"ל.

בשעות הבוקר, שוב פתחו הסו־ רים באש ארטילריה כבדה והפגיזו את המובלעת וכן אזורים שונים בקו הסגול ברמת־הגולן. מהירי הסורי נפצעו בשעות הצהרים 2 חיילי צה"ל. חילופי־האש נמשכו עד שעה 2.30 אחה"צ.

האש הסורית התחדשה שוב ב־ שעה 5.30 לפנות ערב, ונמשכה כ־ שעה. שוב ירו הסורים אש ארטיל־ ריה ופגזים לסירוגין למובלעת ול־ דרום רמת־הגולן.

בתגובה ארטילרית של צה"ל הוש־ גו פגיעות טובות במערך הסורי ו־ נראו שלוש דליקות גדולות. כמו־ כן נפגעה סוללת תותחים סורית.

סאדאת: אני מאמין בכוונות ארה"ב לגבי הפתרון במזה"ת

קהיר, 28 (ע"ר). — נשיא מצרים, אנוואר סאדאת, הצ־ היר היום כי שינויים נחרצים אשר חלו במדיניות ארה"ב כלפי הערבים, הם שהניעוהו לתת אמון בכוונות האמריק־ ניות במזה"ת.

בראיון עבור התכנית הערבית הע־ רבית של שירות השידור הבריטי, אמר סאדאת: "אין כל ספק כי חל שינוי יסודי במדיניות האמריקנית כלפי השלום וכינון מסכת יחסים מאוזנת בין הערבים לבין ישראל".

סאדאת אמר, כי הממשל האמ־ ריקני חותר עתה לשלום במשבר במזרח התיכון, "בעוד שבעבר נהגה ארה"ב במשוא פנים מוחלט לטובת ישראל".

סאדאת עשה השוואה בין המדי־ ניות האמריקנית, כפי שהתבטאה ב־ תקופת כהונתו של הנשיא הקודם לינדון ג'ונסון, "לבין המדיניות הנו־ כחית של ארה"ב, בהנהגתו של ה־ נשיא ניקסון ואמר, כי דבר זה כשהוא לעצמו די בו כדי להצביע על שינוי במדיניות".

בדברו על הסרת חרם הנפט הע־ רבי מעל ארה"ב, אמר סאדאת, כי מצרים צידדה בצעד זה.

"אני מאמין, כי כל עוד יש שי־ נוי במדיניות האמריקנית, מן הראוי שיהיה שינוי גם בעמדתנו שלנו. מ־ דיניותנו אינה צריכה להיות נוקשה וחסרת גמישות" — אמר סאדאת.

להלן הביע תקוה, כי יושג הסדר להפרדת כוחות ברמת הגולן, ב־ אומרו: "אני מאמין, כי אין זו אלא שאלה של זמן".

סאדאת פתח בשיחות עם טיטו

בלגראד, 28 (יופי"ע) — נשיא מצרים, אנוואר סאדאת, ונשיא יו־ גוסלביה, מרשל טיטו, נועדו היום כדי לדון בצעדים מצד קהיר ומצד המדינות הבלתי־מזדהות במשבר ה־ מזרח התיכוני — אמרו מקורות של ממשלת יוגוסלביה.

היתה זו הפגישה הראשונה בין סאדאת וטיטו, מאז מלחמת אוקטובר, ופגישתם השלישית ב־15 החדשים ה־ אחרונים.

סאדאת הגיע היום מקהיר לביקור "ידידותי שנועד גם לצרכי עבודה" ושיימשך יומיים — הודיע רדיו בל־ גראד.

בשדה התעופה הצבאי של קולה, בחוף האדריאטי, נתקבל סאדאת על ידי סגן נשיא יוגוסלביה, מיסיה דיי־ ביצ'יץ'.

מקולה הפליגו סאדאת ודיביצ'יץ' לאי בריוני שם קיבל טיטו "בלב־ ביות" את האורח — נאמר בהודעת הרדיו.

הסכם להפרדת הכוחות בסוריה

בהמשך דבריו אמר סאדאת ש־ קיסינג'ר הגיע להסכם לגבי צעדים מסויימים, בעת ביקוריו האחרונים בסוריה ובישראל, במה שנוגע להפ־ רדת הכוחות ברמת הגולן.

"אני מקווה כי צעדים הללו יוג־ שמו במהירות הדרושה, מפני שהפ־ רדת הכוחות היא בסיס לכל הת־ קדמות לקראת הסדר" — אמר סא־ דאת.

(סוף בעמוד 2)

הדלקת הנר

	ער"ש	מוצ"ש
ירושלים	5.18	6.33
תל־אביב	5.36	6.35
חיפה	5.28	6.35
אילת	5.36	6.34
באר־שבע	5.35	6.34

הדלקת נרות ערב שבת
ירושלים 5.18
תל־אביב 5.36
חיפה 5.28
הבדלה מוצ"ש
ירושלים 6.33
תל־אביב 6.35
חיפה 6.35
לקדוש ולהבדלה
לכל חג וכל שמחה כרמל מזרחי תמיד על שולחנך
כרמל מזרחי
מיקבי ראשון לציון וזכרון יעקב

בעקבות תלונה ישראלית:

האו"ם ערך בדיקה מיוחדת בכמה עמדות מצריות בסיני

קאהיר, 28 (ע"ר) — האו"ם ערך היום בדיקה מיוחדת ב־ כמה עמדות מצריות בסיני, ב־ עקבות תלונה שהוגשה על ידי ישראל שבעמדות אלה הוצבו תותחים מעל למספר המותר. — זאת אמרו היום מקורות מהימנים.

משקיפים בקאהיר רואים בבדיקה זו אישור לכך שבבדיקה השגרתית, שנערכה ביום ב' בעמדות הקדמיות של מצרים וישראל נתגלו הפרות מסויימות של ההסכם על הפרדת ה־ כוחות, אשר נחתם בחודש ינואר.

דובר האו"ם רודולף סטאיידהאר סירב היום להגיב על ידיעה, לפיה המכינה מצרים להוציא מן האיזור כל קני התותחים מעל ל־ מכסימום שהיא רשאית להציב מזרחה מתעלת סואץ.

גנראל אנסיו סילאסוואו, המפקד העליון של כוח החירום, דן אתמול על התלונה הישראלית בשיחה טלפונית שקיים עם רמטכ"ל צבא מצרים בג־ ראה עבדל גני ג'מאסי, אך לא פור־ סמו פרטים על השיחה.

לפי הסכם הפרדת הכוחות מוגבלים שני הצדדים לשבעה אלפים חיילים, 30 טנקים ו־6 סוללות ארטילריה ל־ טווח קצר באיזורים הקדמיים שלהם, השוכנים — מזרחית מהתעלה משני צידי איזור החייץ של האו"ם.

מקורות יודעי דבר העלו השערה שהתלונה הישראלית, שהוגשה לגנ־ ראל סילאסוואו לפני שבוע, מושתתת על פירוש שונה של ההסכם בקשר עם השאלה, האם סוללה מורכבת מ־ ששה או שמונה תותחים.

מצרים לא הגישה כל תלונה נגד ישראל — אמרו אנשי האו"ם כאן.

ערעור על פס"ד לנידוני לילהאמר

אוסלו, 28 (עססי"א) — פרקליטי ההגנה קראו היום לשחרורם של אר־ בעה יהודים, שנידונו לעונש, בקשר לרציחתו של המרוקאי אחמד בושי־ קי בלילהאמר בקיץ שעבר, בעת ש־ בית הדין העליון התכנס היום לש־ מיעת ערעורים של הנידונים.

חמשת השופטים, וביניהם אשה אחת, שמעו את טענותיהם של הפרק־ ליטים, האומר כך פרשו כדי לדון ב־ ערעור, ההחלטה תינתן בשבת.

בית הדין העליון לא יביע כנראה דעתו בקשר לתקיפות של פסק הדין שהוצא על ידי בית הדין המיוחד ב־ חודש ינואר, אך יתכן שבית הדין העליון יקרא לעריכת משפט מחודש, על בסיס של נימוקים משפטיים טכ־ ניים, או שיפחית את תקופות המא־ סר שהוטלו על הארבעה.

שלושה מבין המערערים, אברהם גמר, בן 36, סילביה ראפאל, בת 37, ודן ארבל, בן 36 נידונו למאסר של חמש או חמש וחצי שנים, באשמת השתתפות ברציחתו של בושיקי ב־21 ביולי.

פרקליט הסניגוריה, אניאוס שודט, טען כי בית הדין המיוחד אשר דן את הנאשמים, הגיע למסקנות שאין להן סימוכין בעדויות שהוגשו לבית ה־ משפט.

"טיימס": הסורים קיבלו עידוד רוסי בפתיחת המלחמה בגולן

לונדון, 28 (עסמ"א) — הס־ ורים זכו בתמיכה סובייטית לפני שהחליטו לפתוח במלח־ מת ההתשה הנוכחית בגולן — מקורות יודעי דבר אומרים ש־ ההחלטה לחימום החזית נת־ קבלה בעת ביקורו של שר ה־ חוץ הסובייטי, אנדריי גרומיקו בדמשק — מוסר העתון "טיימס" הלונדוני בכתבה מדמשק.

אותם המקורות מוסיפים, כי מאז ביקורו של גרומיקו הגבירו הרוסים את תכניתם לצייד מחדש את הצבא הסורי והנשק נמכר לדמשק לפי תנ־ אים הרבה יותר נוחים מאלה שנק־ בעו מיד אחר מלחמת יום הכיפורים. מקורות סובייטים אמרו כי דבר זה בא כתמורה להסכמה הסורית ל־ השתתף בשיחות ז'נבה אם וכאשר יתחדשו. לברית הנטייה לתקופות ה־ מסתמנת לאחרונה במדיניות דמשק, ניכר גם הרצון הרשמי לפעול למען הפרדת הכוחות בין סוריה וישראל.

עם זאת הבהירו הסורים, כי הם משוכנעים שהפעלת לחץ צבאי היא אלמנט הכרחי במערכה הדיפלומטית הבינלאומית שהם מנהלים עתה.

"טיימס" ממשיך ואומר שהרוסים הבטיחו לסורים, כי מה שקרה בחזית סואץ — כאשר הם הוצאו מהתמונה הודות לדיפלומטיה האישית של קי־ סינג'ר — שוב לא יקרה בחזית ה־ גולן.

הנשיא אסאד מצידו הסכים לדיוק ששיחות ז'נבה יהוו את המסגרת להסכם כלשהו וכי שום החלטה לא תתקבל לפני התייעצויות מוקדמות עם מוסקבה.

חוסיין קיים שיחות עם קאלהאן

לונדון, 28 (צ"ר) — חוסיין מלך ירדן קיים כאן שיחות עם מיניסטר החוץ הבריטי החדש, ג'יימס קאלהאן ודן עמו על המצב במזה"ת, כולל בעיית פלשתין — אמרו היום פקי־ דים בריטיים.

הם הוסיפו כי מכלול היחסים בין בריטניה לבין ירדן נדון גם הוא בשיחות הבלתי־רשמיות שהתנהלו בין המלך והמיניסטר בארוחת ערב שנערכה אתמול ונועדה לעבודה.

המלך נמצא בביקור פרטי קצר ב־ בריטניה, ואחר השיחות שקיים ב־ מועד מוקדם יותר החודש בוושינ־ גטון עם הנשיא ניקסון ועם מיניס־ טר החוץ הנרי קיסינג'ר.

חוסיין, העומד לשוב בקרוב לרבת עמון ערך ביום ב' דיון על התפת־ חויות הפוליטיות במזה"ת, עם ראש ממשלת בריטניה, הארולד וילסון.

משאית תופת התפוצצה במרכז בלפסט

בלפסט, 28 (יופי"ע) — משאית גדושה חומרי נפץ התפוצצה היום במרכז האיזור המסחרי של בלפסט, רגעים מועטים לאחר שחיילים הצ־ ליחו לפנות אלפי אנשים שערכו קניות בחנויות ה"כלבו" הגדולות ש־ באיזור השכיקרו במשרדים שבסבי־ בה — על כך הודיע הצבא.

דובר צבאי אמר כי כמה אנשים נזקקו לטיפול לאחר שלקו בהלם בעקבות ההתפוצצות, אשר הדיה נשמעו למרחוק, אולם איש לא נפצע באורח רציני.

הרב ציה"ה קוק נפגש עם עיתונאים

מאת כתב "הצופה" בירושלים

ראש "ישיבת מרכז הרב" צבי יהודה הכהן קוק, כינס אתמול מספר עתונאים ירושל־ מיים לפגישה בה חזר והביע את התנגדותו, להצטר־ פות המפד"ל לממשלה. בפגי־ שה זו קרא הרב קוק מכתב ששיגר אמש לחברי מרכז ה־ מפד"ל.

בשיחתו עם העתונאים דיבר הרב קוק בחריפות, ובסגנון בלתי מקובל הטיח ביטויים חריפים ביותר כלפי ראשי המערך והמפד"ל.

בתשובה לשאלה מה תהיה עמדתו במידה ומרכז המפלגה יחליט לאשר את הצטרפות המפד"ל לקואליציה, אמר הרב קוק, כי לפי שעה יש לפ־ על לפי "סור מרע" ובשלב הבא ראוי לפעול ברוח "ועשה טוב" ע"י יסוד מפלגה חדשה שתתבסס על "צ־ דיקים גמורים".

תחזית מזג האוויר

מעונן חלקית, השקיף לשבת — מעונן חלקית עם ירידה בטמפרטו־ רה. הטמפרטורות החזויות להיום: ירושלים 20, תל־אביב וחיפה 23, צפת 20, לוד 25, אילת 26, רמת־ הגולן 18, נהריה 20, באר־שבע 25, מפרץ שלמה 25, הר־שומרון 20, יריחו 27 מעלות.

במלאת שלוש שנים לפטירתו של חברנו הדגול,
ממנהיגי התנועה

הרב ד"ר י. ש. בן־מאיר ז"ל

סגן שר הפנים לשעבר

תתקיים ביום שני, ט' בניסן תשל"ד (1.4.74), בשעה 10.00 לפנה"צ — בבית העלמין ב"הר הזיתים", בירושלים

עליה לקברו
אזכרה והתייחדות

חברי התנועה ומוקירי זכרו של המנוח הדגול מתבקשים להשתתף

המפלגה הדתית לאומית
המזרחי הפועל־המזרחי
ההנהלה
הסיעה בכנסת

המועצה המקומית, המועצה הדתית בית דגן

במלאת שלושים לפטירת אביו של מורנו ורבנו הרב המקומי הגה"צ וסופר סת"ם בהדרה, החכם החסיד העניו הירא שמים

הרב דוד בן הרב משה אחרק זצ"ל

תערך אזכרה

בבית הכנסת "תפארת ישראל" שכונת יצחק על יד חדרה ביום שני ט' ניסן תשל"ד 1.4.74 בשעה 5.30 בערב.
(העליה לקבר בשעה 3.00 אחה"צ בחדרה).

ישאו דברים מעניינא דיומא לעילוי נשמתו הרבנים הגאונים:
הר"ר דוד ורגר שליט"א רב העיר חדרה
הר"ר ישעיהו משורר שליט"א חבר בית הדין פתח־תקוה
הר"ר ראובן כהן שליט"א, חבר לשכת הרבנות חדרה
הר"ר שלום גמליאל שליט"א, מנהל כשרות הרבנות אזור ירושלים וחבל ההר.
הר"ר שאול אחרק שליט"א, הרב המקומי ביה דגן בנו של המנוח.

המשתתפים בצער מורנו ורבנו המשפחה ומנחמים אותם בנחמת ציון וירושלים.

משה אלימלך — ראש המועצה הדתית
יחיאל דמארי — ראש המועצה המקומית

בצער רב וביגון קודר אנו מודיעים על פטירת
אמנו, אחותנו וסבתנו היקרה

מרים בן דוד ז"ל

אשת ר' שרגא בן דוד זצ"ל

הלוויה התקיימה אתמול

המתאבלים:
אחיה — דוד פורזובסקי
בנותיה התתניה — עופרה ויוסף רוטמן
ניצה ואליעזר פלד
הנכדים
ומשפחות פלד ורוטמן

יושבים "שבעה" בבית משפחת רוטמן רח' פרומפלדור 29, פתח־תקוה.

ביום השלושים להבאתו למנוחת עולמים של

ר' נפתלי בן־מנחם ז"ל

נעלה לקברו בבית העלמין שבהר המנוחות ירושלים

ביום שני ט' ניסן תשל"ד (1.4.74) בשעה 3.00 אחה"צ.
נפגשים בכניסה לבית העלמין

המשפחה

המפלגה הדתית לאומית
המזרחי הפועל המזרחי

הגוש ללכוד ותמורה

חברינו במרכז והסגנים מוזמנים
להתייעצות מוקדמת לפני ישיבת המרכז
בבית הפועל המזרחי ת"א רח' אחד העם 108
בשעה 10.

ב"ה, ה' ניסן התשל"ד

בשם מורנו ורבנו
הרב צבי יהודה הכהן קוק שליט"א

נקראים כל תלמידי ואנשי ישיבתנו הקדושה "מרכז הרב" לבוא ולהשתתף ביום ראשון ח' ניסן בכינוס בימון המפד"ל ולהפגין [illegible]

מקום כינוס המרכז אולם "אהל שם" רח' בלפור תל־אביב ביום ראשון בשעה 1.00 בצהרים.

ברכת מז"ט לבבית למע"כ מורנו ורבנו

הרה"ג ר' עקיבא הכרמי שליט"א

מרא דאתרא

ולרעיתו הכבודה הרבנית רבקה שתחי'

להולדת הנכדה הראשונה

יזכו ביחד עם ההורים לגדלה ולחנכה לחופה ולמעשים טובים

מועצת סניף הפוהמ"ז קרית־שמואל
ועד קרית־שמואל

חוג הידידים — ועד ההורים
ישיבת הגולן — רמת מגשימים

מגבית מיוחדת להחזקתה ופיתוחה של ישיבת הגולן

תיערך אי"ה במשך חודש ניסן.

איש איש אשר ידבנו לבו יעביר תרומתו לת. ד. 20 יבנאל

בית הכנסת המרכזי "ישורון"

בשיתוף ביהכנ"ס "היכל שלמה"

דרשה (מוקדמת) לשבת הגדול
בשבת קודש פרשת ויקרא בשעה 5.30 אחה"צ

ידרוש
הרב הראשי לישראל
מרן הגאון
רבי שלמה גורן שליט"א
בהלכה ובאגדה

תפילת מנחה בשעה 5.10

היכל שלמה — המחלקה להפצת תורה בעם
איחוד רבנים — עולי ארצות המערב

ערב עיון

במשנתו של הגאון
ר' יוסף דב הלוי סולוביצ'יק שליט"א
לרגל הופעת ספרו

חמש דרשות

יתקיים אי"ה במוצש"ק ז' בניסן תשל"ד (30.3.74), בשעה 8.15, בהיכל שלמה.

ירצו: הרב משה צבי נריה
פרופ' יהודה אליצור
ינחה: נחום אריאלי

הציבור מוזמן

המכינה המרכזית לישיבת בני־עקיבא
הכינה בניים ארצית — גבעת שמואל

הננו להודיע על המשך ההרשמה

לקייטנה תורנית מדעית

שתתקיים אי"ה בקרית המכינה בתאריכים: יום שני י"ח תמוז עד יום ששי כ"ט תמוז תשל"ד (8—19.7.74).
הקייטנה מיועדת למסיימי כתות ה' (שנה"ל החמישית) בבתי־ספר ממ"ד.
לבחירת ההורים מסגרת פנימית מלאה, או הסעה יומית (באיזור גוש דן, חולון — בת־ים — ראשון־לציון).
תוכנית הקייטנה: יום פעולות ארוך עד השעה 5.00 אחה"צ • שיעורים תורניים • חוגים במדעי הטבע, אלקטרוניקה • שח־מט • ספורט • טיולים, ועוד.
מדריכים — הצוות החינוכי הקבוע של המכינה.
*
פרטים והרשמה — משרדי המכינה — גבעת שמואל (רמת־אילן) ליד אוניברסיטת בר־אילן, טלפון 751065; במשרדי מרכז ישיבות בני־עקיבא, רח' רוטנבוב 7, ת"א, טלפון 265773 — 258804.
— מספר המקומות מוגבל —

לנוחיותכם! ולהידור בכשרות

"כל־בו לפסח"

בו תמצאו מבחר עשיר ומגוון של כל המצרכים לפסח בהכשרים מהודרים.
מצות מיוחדות ומצה שמורה יד ומכונה • יינות ולקרים • סוכר רק גבעיש • שוקולדות שוויצריות וקונפקציות מיוחד לפסח • שקדים ואגוזים • ועוד עשרות מצרכים מובחרים לפסח •
* שרות מיוחד עד לבית המזמין *

"כל בו לפסח" רוזנברג
רח' מאה שערים 90 ירושלים
(ליד ביכ"ס פרידמן) טל. [illegible]

קוי אוטובוסים עד למקום: מס. 1, 2, 11, 12.

המרכז המאוחד של המפלגה הדתית־לאומית והפועל המזרחי

מתכנס

ביום ראשון, ח' ניסן תשל"ד
(31.3.1974) בשעה 12.30 בצהרים, באולם "אהל־שם" רח' בלפור 30 בתל־אביב.

סדר היום ופרטים נוספים בהזמנות
הכניסה רק למוזמנים

הסתדרות הפועל המזרחי בישראל
סיעת למפנה — ההנהלה הארצית

כנס חברינו ב"מרכז"

כנס מוקדם של חברינו, לקראת ישיבת המרכז המאוחד, יתקיים, ביום ראשון ח' בניסן תשל"ד (31.3.74), בשעה 11.30 לפנה"צ, באולם "אהל שם" רח' בלפור 30 תל־אביב.

ישיבת המרכז המאוחד
תתקיים בשעה 12.30, במועד הנ"ל ובאותו מקום
— נא להביא פנקס חבר ותעודת זהות —

מזכירות הסיעה

המפלגה הדתית לאומית — הסתדרות הפועל־המזרחי
סניף תל־אביב — מחלקת התרבות

עצרת חג הפסח

תתקיים אי"ה ביום ראשון מוצאי החג — ט"ו בניסן ש.ז. 7.4.74 בשעה 8.30 — באולם "בית סוקולוב", רחוב קפלן 4, תל־אביב

בהשתתפות:
ד"ר יצחק רפאל — שר הדתות
מר פנחס שינמן — סגן יו"ר הכנסת וראש המועצה"ד לת"א־יפו
עו"ד ת. מ. בסוק — סגן ראש עירית תל־אביב
שיביאו ברכת החג וידברו מעניני דיומא

המנחה: מר יוסף נס — חבר הנהלת המפד"ל
תכנית אמנותית עשירה — פרטים במודעות

המפלגה הדתית־לאומית
הפועל־המזרחי בתל־אביב

הודעה:

החברים שטרם תרמו למגבית מפעל־הפסח מתבקשים להזדרז ולהמציא את תרומתם בהקדם.

החברים שקיבלו פנקסי קבלות להתרים מתבקשים להמציא לנו עד יום שני בערב, ט' בניסן, את הכסף שנאסף.

החלוקה תתקיים ביום שלישי וביום רביעי בבית הפוהמ"ז, רח' אחד העם 108.

מגדנית חבצלת

רחוב החבצלת 2, ירושלים (ככר ציון)

הננו שמחים להודיע לציבור הירושלמי כי לקראת חג הפסח הננו פותחים את המגדניה במרכז העיר

מבחר גדול של כל מיני עוגות
כשר לפסח למהדרין

הפתיחה ביום ג', י' בניסן (2.4.74)
בקרו ותהנו משרותנו האדיב ומתוצרתנו המובחר

ברוכים הבאים!

בית הכנסת הגדול "גאולת ישראל"
רח' מרכז בעלי מלאכה 16 תל־אביב

דרוש

גובה ושמש

לפנות אל פנחס כץ רח' רש"י 40 תל־אביב
טלפון 288229.

صكذا من الاصل

مكنز من الاصل

של הצופה

לאחר שיחות מוסקווה

ההודעה האמריקאנית-סובייטית לאחר ביקורו של קיסינגר במוסקווה מנוסחת בזהירות רבה, ללא הסקת מסקנות כלשהן, בנושא המרכזי, צימצום הנשק האיסטרטגי, בעניין המזרח התיכון וביחסי-הסחר בין שתי מעצמות-העל.

שר-החוץ האמריקאני בהעריכו את השיחות נקט לשון אופטימית מסויגת. ש„לדעתו, הושגה התקדמות בשיחות על הגבלת החימוש הגרעיני, תוך הכרה שהנושא מסובך מאוד". לפי הידיעות, התרכז הבירור לא רק בהגבלת מיספר הטילים אלא גם בהגבלת טילים בעלי ראשי-חץ מתפצלים, שכל אחד מהם עוצמתו כמיספר טילים. כאן הגיעו כנראה השיחות לידי קפאון. לפי קיסינגר, תהיה התקדמות נוספת בדיונים שייערכו בוואשינגטון ובמוסקווה. הסובייטים הודיעו, ש„השיחות התנהלו באווירה קונסטרוקטיבית ועניינית", ללא ציון הישג ממשי כלשהו.

נוסח ההודעה על ענייני המזרח התיכון מודגש באורח כללי, ש„תוך כדי התחשבות בתפקיד המיוחד של שתי המעצמות בוועידת ז'נווה למזרח התיכון, יעשו שני הצדדים מאמצים לפתור את בעיות המפתח הקשורות בהסדר מזרח תיכוני". ההודעה מדגישה את התפקיד של שתי המעצמות, במידה שווה, בפתרון „בעיות המפתח", ללמד ששלב הפרדת-הכוחות הוא רק פתיחה לבעיות של הסדר-שלום. כאן יפעלו שתי המעצמות כפי שהוסכם ביניהן.

אף קשרי-הסחר בין ארצות-הברית וברית-המועצות מנוסחים ביסודותיהם, כגון קשרים המביאים תועלת לשני הצדדים ושיתוף-פעולה ביניהם, ללא הזכרה אפילו ברמז את הדיון בקונגרס האמריקאני בהתניית סחר מועדף בפתיחת שערי-היציאה לכל המבקש להגר מברית-המועצות.

מודגש באופן בולט, ש„השיחות במוסקווה היו שלב חשוב להכנת ביקורו של הנשיא ניקסון במוסקווה". נראה, שבביקור המתוכנן יועלו הבעיות בשיחות-פיסגה בין שתי מעצמות-העל.

מה מביא קיסינג'ר בשובו ממוסקווה בעניין הפרדת הכוחות בין סוריה לישראל: האם הסובייטים מוסיפים להקשיח את עמדת הסורים, או שמא נכונים למשא-ומתן גם בטרם פותרים „בעיות המפתח" של האחוד?

שר הבטחון בביקורו בוואשינגטון ישמע בפגישתו עם קיסינגר לאחר שובו ממוסקווה מה דורשים הסורים בעצת הסובייטים, מה דעת ארצות-הברית, ויביא לפניו את המפה שבה הצעת ישראל.

בכבודו של ציבור

במושב המרכז של המפלגה הדתית-לאומית ידונו וגם יצביעו להשתתפות המפלגה בממשלה בנסיבות הקיימות או לפרוש מן הקואליציה. סוגיה זו, שקרבים להתפלמס בה בעד ונגד, חרגה בתחומי דיון מדיני בפנים המפלגה, כפי שידוע מהפירסומים בעל-פה ובכתב.

בוויכוח עצמו ישנם שיקולים לכל צד לחיוב או לשלילה בהשתתפות ומה שקדם לה. מאחר שהנושא הוא רב-הערך כשלעצמו ולפי תוצאותיו יוברר המקף יציבותה של הקואליציה, הרי מובנת ההתעניינות הרבה בו בכל חלקי הציבור.

מה שיש להבהיר מהפעילים של המפלגה לדרגיהם הוא להתרכז בגופי דברים. לשמור על כבוד המוסד העליון של התנועה ועל כבוד חבריו ולקיים בו דיון רציני, ממצה, ללא כל תופעות-לווי מיותרות, דוגמה לשכנע אלה שטרם שוכנעו עד כה.

המפלגה הדתית-לאומית בשנות קיומה נחלצה ממשברים בעבר על-ידי הנהגה שבה שיקול-דעת רב, ראיית הנולד והימנעות מלכתחילה מסיבוכים. חכמה מעשית ואמינות על כל חלקי הציבור ועל אישי תורה ורוח שמבקשים עצתם והשראתם.

לא היום ומחר ימצאו את הדרך הנכונה בסגולות אלה. אם נעשו מעשים שמצטערים עליהם, הרי יש לקבל תוכחה גם כשהיא אמורה בלשון חמורה, ולגלות איפוק רב בתגובות ובהודעות, כפי שמחייבת האחריות. ככל שממעטים בפירסומי לבבים והיכוחים פנימיים, כן ממעטים פגיעות בתדמית.

רבבות חברים, נאמני עקרונותיה ודרכה של המפלגה הדתית-לאומית, כבודה היא כבודם, ותובעים לדרוש מההנהגה אומץ ואורך-רוח, הדואה במהלכים בלתי מהרסים כל צרכם בראש, ומאמצי היקון בצורה המעוררת כבוד.

ברחבי המפלגה שוררת ציפייה רבה לקראת מושב המרכז. חברי המפלגה עציים בדיון בעל רמה, בהכרעה על דעת הרוב, כשמעבר לכל יש לקבוע בראש השיקולים ליכודה של המפלגה, אמינותה, והעמדה הציבורית וכבודה.

ג. רפאל נפגש עם קלהאן בעקבות הצהרה פרו-ערבית

מאת סופרנו המדיני בירושלים

שגריר ישראל בבריטניה מר גדעון רפאל נפגש עם שר החוץ הבריטי ג'יימס קלהאן והביע תמיהה בפניו על הצהרת משרד החוץ הבריטי שלפיה ניתן פירוש פרו-ערבי מהחלטה 242.

כידוע הודיע משרד החוץ הבריטי, כי ממשלת בריטניה תומכת בהצהרה של מדינות השוק האירופי מה-6 בנובמבר 1973, שישראל קבלה אותה בבחירה רוח, שבמאמר בה שעל ישראל להפסיק להחזיק בשטחים שכבשה בשנת 1967 מידי מדינות ערב.

בפגישה עם רפאל הסביר שר החוץ הבריטי שבריטניה ממשיכה לדגול בסעיף של ההחלטה לגבולות בטוחים ומוכרים ובזכותה של כל מדינה באיזור להיות בשלום ובבטחון.

אך העיתונות הבריטית פרשה את ליבון ההודעה של משרד החוץ כנסיון להרגיע את הערבים, שאין שינוי במדיניות הבריטית, ובכך ממשיכה ממשלת הלייבור את הקו הפרו-ערבי של הממשלה השמרנית.

הגר"ש גורן: אי-ציות להחלטת הרבנות – פגיעה חמורה בה

הרב הראשי לישראל הגר"ש גורן אמר, כי אי-ציות המפד"ל להחלטה מועצת הרבנות הראשית בעניין ההצטרפות לממשלה, מהווה פגיעה חמורה ברבנות וביוקרתה.

„הרבנות הראשית נוסדה „להיות המוסד הדתי העליון של העם היהודי", וכאשר באים לשאול ומתחייבים לקיים ואחרי כן עושים את ההיפך — זוהי פגיעה בשואלים ובנשאלים גם יחד" — אמר הרב הראשי בראיון שנערך אמש בתכנית „היום הזה" ברדיו. הרב גורן הוסיף: „לאחר מה שקרה הוא מרגיש שכבודה של הרבנות ירד פלאים".

הרב הראשי אמר, בתשובה לשאלה, שהשרים חזני ורפאל הופיעו בעצמם לפני מועצת הרבנות הראשית והתחייבו בפני כל חברי המועצה, שכל אשר היא תחליט הם יקיימו ויבצעו, ולא יטו ימין ושמאל מהחלטת מועצת הרבנות, בבלי להתחשב מה תהיה ההחלטה העקרונית.

הרב גורן הוסיף, שבעיית „מיהו יהודי", גם אם מלבישים עליה פוליטיקה, אין היא מפסיקה להיות בעיה הלכתית הנוגעת לציפור נפשה של בית ישראל ועם ישראל. לכן כל בעיה כזו על הרבנות לפסוק בה, אם היא תישאל עליה.

סאדאת מאמין

(סוף מעמוד ראשון)

המנהיג המצרי סירב להשיב על שאלה בקשר ליחסים בין מצרים לבין בריה"מ. הוא אמר רק שהוא נפגש עם מיניסטר החוץ הרוסי, אנדריי גרומיקו, במועד מוקדם יותר החודש, ושוחח עמו במשך 4 שעות.

הוא העיר בהקשר זה כי אין זה מקובל לדון בפומבי ביחסים בין מדינות, וכי העת אינה כשרה לגילוי שהות, בעיקר נוכח העובדה שמצרים עדיין שרויה במערכה.

בשאלת היחסים עם ממשלת הלייבור בבריטניה, אמר שהוא מרוצה מן הצעד אשר נקלה אליו על ידי ראש ממשלת בריטניה, הארולד וילסון.

„אינני מבקש מבריטניה שתנהג במשוא פנים לטובתי. רוצה אני שהממלכה המאוחדת תצדד אך ורק בשלום בצדק" — אמר.

זכו בהגרלת הפיס

בהגרלת מפעל הפיס שהתקיימה אתמול זכו הכרטיסים הבאים: —

בסך 150,000 ל"י זכו המספרים: 130765 .542072 בסך 50,000 ל"י זכה המספר: 028751. בסך 12,500 ל"י זכו המספרים 047309 .396214. בסך 6,250 ל"י זכו המספרים: 026871 368651 416901 .704313.

בסך 1,250 ל"י זכו המספרים: 029242 071167 094052 218867 791315 218886 237590 243939 324124 333519 381480 420767 422101 431057 438695 443995 495837 496616 569885 631739 .763241.

בסך 600 ל"י זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב — 11834 12052 17500 23684 25510 41118 68721 70253 89559 98405.

בסך 250 ל"י זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב — 09135 10134 15101 18880 19277 24293 26297 28390 28575 30475 34581 34740 37758 38584 41392 43291 49723 53078 58939 61132 62106 74211 76031 86557 94020.

בסך 100 ל"י זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב — 0666 3707 3951 5324 6016 8395 9158.

בסך 50 ל"י זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב — 0117 0370 0587 1138 1525 1726 1780 1966 2239 2503 2515 2737 3043 3330 3413 3445 3903 4133 4259 4442 4506 4685 5310 5817 6257 7072 7362 7370 7801 7807 8100 8275 8337 8410 8821 8914 9305 9448 .9829.

בסך 4 ל"י זכו כל הכרטיסים שמספריהם מסתיימים בספרה — 2.

קיסינג'ר: הושגה התקדמות בשיחות מוסקווה על הגבלת החימוש הגרעיני

לונדון, 28 (ע"ר) — מיניסטר החוץ האמריקני, הנרי קיסינג'ר, אמר כאן הערב כי הוא סבור שהושגה התקדמות בשיחות שניהל עם ראשי ברית המועצות על הגבלת החימוש הגרעיני.

עם זאת הזהיר, כי נושא זה מסובך עד מאוד, וכי מידת ההתקדמות תקבע על ידי דיוני המשך שייערכו בוואשינגטון ובמוסקבה.

קיסינגר דיבר במסיבת עתונאים בלונדון, לשם הגיע לאחר ביקור בן שלושה ימים בבירת ברה"מ. הוא הגיע במסיבה לאחר שיחות עם מיניסטרים בריטיים.

דבריו של קיסינג'ר באו בעקבות ידיעות, המסתמכות על דבריהם של פקידים אמריקניים רמי מעלה, שאמרו שקיסינג'ר לא הצליח להשפיע על המנהיגים הסובייטיים להסכים על הדרכים שבהן יש ללכת לקראת השלב הבא להשגת הסכם להגבלת השימוש בטילים בעלי ראשים מתפצלים.

בהשיבו לשאלות כתבים, הבהיר קיסינג'ר שאינו רוצה להכנס בפרטים לפרסום על דבר השיחות שניהל במוסקווה, עד לאחר שידווח על כך לנשיא ניקסון.

הצעות קיצוניות של הרוסים

הפקידים האמריקאנים, שליוו את קיסינגר ציינו, כי לאחר ישיבה של ה„פוליט ביורו", הלשכה המדינית הכל-יכולה של המפלגה הקומוניסטית הסובייטית, שבה השתתף גם שר ההגנה של בריה"מ אנדריי גרצ'קו, הגישו הרוסים הצעות שאין לקבלם.

עתה על קיסינגר להגיש את הרעיונות הסובייטיים לפקידים בוואשינגטון, כדי שאלה יחקרו אם ניתן להתאימם לדרך החשיבה האמריקאנית.

כמה מבין מלוויו של קיסינג'ר אמרו עם זאת כי התקדמות מסויימת הושגה במוסקבה וכי הרוסים הגישו רעיונות חדשים.

ראשי חץ גרעיניים לכמה כיוונים

הקושי שהתעורר ושטרם נמצא לו פתרון הוא — כיצד להסכים על הסדר בעניין הטילים, המצויידים כל אחד בכמה ראשי חץ — שכל ראש חץ מכוון למטרה אחרת.

ההסכמים הקודמים שהושגו בעניין הנשק האסטראטגי נשאו אופי כמותי ואילו עתה, לאור פיתוח הטילים בעלי ראשי חץ מתפצלים על שני הצדדים לידי הסכם באשר לנושא האיכותי.

„רויטר": גם הסובייטים מרוצים

כתב „רויטר" מוסר מהבירה הסובייטית כי נראה שהמנהיגים הסובייטיים מרוצים אף הם מתוצאות השיחות שקיימו עם ד"ר קיסינגר, על אף העובדה שלא עלה בידם להגיע לידי הסכם עם ארה"ב על דרכים חדשות לפיקוח על הנשק הגרעיני.

שר החוץ האמריקאני הגיע הבוקר ללונדון לביקור קצר.

כתבים מציינים, כי בשיחה שקיים הד"ר קיסינגר עם עמיתו ג'יימס קאלאהאן הסכימו שני הצדדים כי יש לחזק את הקשרים בין ארה"ב לבריטניה בדרך של ההתייעצות ושיתוף פעולה.

קיסינג'ר דיווח לקאלאהאן על שיחותיו במוסקווה ועל הסכמתו עם מנהיגי בריה"מ שיש להמשיך במדיניות הדו-קיום, על אף קשיים זמניים המתעוררים מדי פעם.

מקורות דיפלומאטיים אמרו ששר החוץ האמריקאני חזר ואישר, כי ארה"ב רואה בנאטו אבן פינה של מדיניותה ומאמינה, כי המשך שיתוף הפעולה ההדוק עם אירופה הוא עניין חיוני.

קאלהאן רוצה בהמשכת ההידברות בין ארה"ב אירופה

לונדון, 28 (ע"צ) — מיניסטר החוץ הבריטי ג'יימס קאלהאן, הביע בפני מיניסטר החוץ האמריקני, הנרי קיסינג'ר, את רצונו להמשיך בהתייעצויות הדו-צדדיות בין ארה"ב ובריטניה, בד בבד עם ההתייעצויות בין תשע מדינות השוק המשותף לבין ארה"ב. על כך נודע בוושינגטון בעקבות שיחות שנמשכו שעתיים בין שני מיניסטרי החוץ.

קאלהאן אמר שהוא מרוצה מן השיחות שהיו „גלויות וידידותיות" ואמר כי „השיחה ראשונה זו מבשרת טובות לעתיד היחסים האנגלו-אמריקניים".

חלק הארי של השיחות בין השנים הוקדשו לדיווח מפי קיסינג'ר על ביקורו במוסקבה, אולם לא נודעו פרטים על מה שנאמר.

סגן נשיא סוריה: על ישראל להכיר בזכויות הפלשתינאים

תוניס, 28 (ע"ר) — סגן נשיא סוריה, עבדל חלים חאדאם, אמר היום כי על ישראל להכיר בזכויות הלאומיות של העם הפלשתינאי במהלך המו"מ על הפרדת הכוחות הישראלים והסוריים ברמת הגולן.

חאדאם, המכהן גם כשר החוץ של סוריה הצהיר במסיבת עתונאים שקיים: „הכרה בזכויות הלאומיות שלהם על ידי ישראל חייבת לבוא במהלך השיחות על הפרדת הכוחות". השר הסורי הוסיף ואמר „כל אחד מודה היום שהבעיה המרכזית היא — הכרה בזכויות העם הפלשתינאי".

משקיפים אומרים כי זו הפעם הראשונה שסוריה קשרה את הבעיה הצבאית של הפרדת כוחות ברמת הגולן עם הבעיה המדינית של פלשתינה.

בהמשך דבריו אמר השר הסורי כי אלה החושבים שהפרדת הכוחות היא צעד סופי בסכסוך המזרח תיכוני שרויים בטעות חמורה. „שלום צודק לא יושג כל עוד לא תיסוג ישראל מכל השטחים הערביים הכבושים וכל עוד לא תשים קץ למדיניות ההתפשטות שלה", אמר שר החוץ.

אושר מלווה למטרות חקלאיות בישראל

וושינגטון, 28 (עסט"א) — הבנק העולמי הודיע היום על אישור מלווה של 35 מליון דולר לישראל, במסגרת תכנית להענקת אשראי לחקלאים בישראל.

מטרת התכנית להגביר את היצוא של פרחים, פירות סובטרופיים וירקות חורף, וכן את אספקת הבשר ומוצרי החלב לשוק המקומי.

ועידת דתות עולמית תערך בבלגיה

בריסל, 28 (עסט"א) — „ועידה עולמית של דתות" עומדת להערך בלובאן בין ה-18 באוגוסט וה-3 בספטמבר. בוועידה ישתתפו כ-100 צירים שיציגו את הדתות השונות.

דיוני הוועידה יתרכזו בנושאי פירוק הנשק, זכויות האדם וקרוב לוודאי גם בסכסוכים במזה"ת, דרום אפריקה ווייטנאם.

הארקטיקה תספק נפט וגז לעולם

אוסלו 28 (ע"ר) — סבורים המומחים שהארקטיקה תשמש בעתיד אחד המקורות העיקריים לאספקת גאז ונפט — דעה זו הביעו היום שני מדענים העוסקים בבעיות הקוטב.

מר טורה גיילסביק, מנהל המכון הפולרי של נורווגיה וחוקר הקוטב הבריטי ד"ר טרנס ארמסטרונג, סברו כי בקנדה מעבר לקו הרוחב ה-60 קיימות עתודות נפט של 500,000 מיליון חביות.

לדעת שני המדענים העתודות בחוף הצפוני של אלאסקה הם בסדר גודל של 30,000 מיליון חביות ואילו באותה הגיזרה של הארקטיקה לבריה"מ עתודות הנפט הן 66,000 מיליון חביות.

שכיר החרב רולף שטיינר יוחזר לגרמניה

חרטום, 28 (ע"ר) — שכיר החרב המערב גרמני רולף שטיינר, המרצה תקופת מאסר של 20 שנה, יישלח הביתה לטיפול רפואי — על כך נמסר היום.

רולף שטיינר נעצר באוגנדה ב-1971 והוחזר לסודן לצורך העמדתו למשפט.

א. אבן: מצבה הצבאי של ישראל טוב יותר

ואשינגטון, 28 (ע"ר) — שר החוץ מר אבא אבן אמר בראיון שפורסם כאן כי מצבה הצבאי של ישראל הוא טוב יותר כתוצאה מחתימת ההסכם להפרדת הכוחות עם מצרים ואילו מצרים תזכה ליוקרה בינלאומית ע"י פתיחתה מחדש של תעלת סואץ.

„קיבלנו את ההסכם, מאחר שהוא יוצר מצב שהוא טוב יותר לגבינו בכל המובנים מאשר המצב ללא או לפני הפרדת הכוחות" — ציין אבן.

לדברי השר המצב הצבאי עתה הוא טוב „הרווחנו הרבה על ידי צמצום הכוחות בצד המצרי".

שר החוץ הודה כי המצרים עשו „ויתורים בלתי רגילים ביותר".

הראיון שהוענק לבא כח עתונים המופיעים בשיקאגו נערך לפני כמה שבועות בישראל והוא ראה אור בגליון האחרון של כתב העת „ניו ריפאבליק".

מר אבן סבור כי ההסכם איפשר לישראל להתנער מהקיפאון המצור של האיבה.

„קיימת אפשרות ליצירת מציאות חדשה מסביב לתעלת סואץ. מה שישמש ערובה טובה יותר לשלום מאשר כל כמות מסמכים", ציין שר החוץ. הוא הוסיף שהאלטרנטיבה היתה מלחמה חדשה, כלומר הרוגים חדשים ושבויי מלחמה חדשים, ומבלי כל אפשרות להשגת יתרון.

הוא הביע את הדעה כי במקרה של התקפה ערבית נוספת, תתמוך ארה"ב בישראל באותה מידה כפי שהיא תמכה בה בחודש אוקטובר 1973.

תמיכה זו של ארה"ב — על ידי אספקת נשק ובמישור הדיני, — מספיקה כדי להרתיע את בריה"מ מפני התערבות באיזור. „אין אנו דורשים יותר מזה" אמר.

מזכיר הקה"ד: התביעה להקים ממשלת חירום לאומית – בעינה

מזכיר ברית התנועה הקיבוצית מכה „על חטא" על ההתלשות מהמורשת היהודית

מאת סופרנו לענייני מפלגות

התביעה להקמת ממשלת חירום לאומית עדיין קיימת ב„קיבוץ הדתי" שכן זהו צו השעה — שעת-חרום.

זאת אמר אתמול מזכיר הוועדה הפוליטית של הקיבוץ הדתי, שלמה לוי ביום-עיון של מזכירויות הזרמים הקיבוציים שהתקיים באפעל.

ש. לוי אמר דברים אלה בתשובה לשאלה מה מקומו של „הקיבוץ הדתי" במחנה העבודה החלוצי לאחר מלחמת יום-הכיפורים.

לוי אמר עוד, כי מקומו של ה„קיבוץ הדתי" במחנה העבודה החלוצי איתן וכי הוא אינו נזקק להוכחות בכל הקשור לנאמנותו החלוצית והפועלית. אך, כאמור, המצב שלאחר המלחמה מחייב הקמת ממשלת חרום לאומית אף-על-פי שבממשלה כזו יהיו מרכיבים מן הימין.

ביום העיון הרצו בין היתר: יעקב חזן, יצחק בן-אהרון, שמחה פרידמן וישכר כוכבא.

הכאת „על-חטא" על התלשות מהמורשת היהודית

בדיונים פנימיים שנערכו באחרונה במזכירות ברית התנועה הקיבוצית לקראת יום העיון אמר מזכיר ברית התנועה הקיבוצית ישראל שגחסי, חבר קיבוץ אילון של „השומר הצעיר" את הדברים הבאים:

„...יחוד מטרידה אותי שאלה זו: מה אשר ייחודה לתשתית חיינו כאן: אלו הם ההרהורים והערעורים הצצים מדי פעם — וכרגיל בעיצומה של מלחמה הרום — על „צדקת הדרך" הלאומית, היהודית, הציונית. גם הפעם אנחנו מדועים בתופעות — שאולי הן שוליות בלבד אבל גם אין לזלזל בהן — אשר מציבות סימן שאלה כוללת על קיומנו בארץ הזאת כמדינה ריבונית ישראלית ועל קיומנו כעם יהודי.

כשהר הלהיבה וההקרבה של הנוער הוא יותר ביטוי למציאות של „אין ברירה" ו„הבא להרגך — השכם להרגו". מאשר ביטוי של הזדהות עמוקה עם העם היהודי ומורשתו.

אנחנו שומעים לעתים קרובות את האני-מאמין של בנים משלנו המבר בערך כך: קודם כל אני אדם, אח"כ ישראלי ובסופו של דבר יהודי. כל זמן שזה יהיה סדר העדיפויות — עם כל החן שיש בנוסחה זו — נהיה עדים לקלות שבה בן הארץ ובן הקיבוץ יכול לרדת להחיל.

אני סבור שהסיבה נעוצה בחינוך ובחסר ההכרעות היהודיות, ... ביחוד לגבי המורשת היהודית — ועל כך כולנו צריכים להכות על חטא."

ב"ה, ד' ניסן התשל"ד

אל „המרכז הגדול" המתכנס ביום ראשון הבא עלינו לטובה ועל כל ישראל, עטרת שלום וברכה,

ממעמקי דמי, לבבי ונפשי ובהמשך פקודת קודשו של האאמו"ר רבן ואביהן של כל ישראל, תורתו וגאולתו כוהנו הגדול והקדוש זצ"ל, הנני קורא ומתחנן ודורש לכם כי כולכם תקומו ותתאוששו להציל את עם ישראל, הוד קיומו ותוקף נחלתו מידיהם הדורסות והמחללות שם ד', אלוקי מערכותינו של שלושת האנשים המכונים „שרים" המבזים והמחללים והמהרסים שם ישראל לאורייתא וארעא קדישא לעיני כל אפסי ארץ בהצטרפותם הנפשעת אל הממשלה הזאת.

כולכם תתרוממו במשגב קודשיכם ותקראו אל אלה מחללי השם ומהרסי מדינתנו הקדושה: תיכף ומיד סורו, סלקו ידיכם הנפשעות ממדינתנו הנשגבה, אשר אין לכם שום רשות לקרוא את שמה הגדול. ולחילול השם על עם סגולתנו ונצחנו אין כפרה ותקנה אלא בעזיבתכם המוחלטת והמהירה את עמדותיכם שבקשתם לכם בפשע רשעתכם.

ושומע ישראל ומגונן ישועתנו יצילנו מידכם וישגבנו לחרות עולם וישועה שלמה.

בציפית המייחל והמקווה לאור חסד ד' ונועם ישועו.

צבי יהודה הכהן קוק

מפת ההפרדה עם סוריה שלקח עמו דיין:

אי-נסיגה מהקו הסגול; דילול איזור 20 ק"מ; התרת שובם של אזרחים למובלעת

מאת סופרנו המדיני בירושלים

שר החוץ מר אבא אבן נפגש עם שר הבטחון מ. דיין ערב צאתו לוואשינגטון ומסר לו על הלכי הרוחות שם שמצא בשיחותיו עם קיסינג'ר ועל הערכות והשקפות שהשמיע באזניו קיסינג'ר על המדיניות הסובייטית ועל תכנית ההפרדה.

מפת ההפרדה והתכנית המדינית שדיין לקח עמו כוללים שלוש נקודות יסוד:

● אי נסיגת צה"ל מהקו הסגול, הצבת כוח או"ם בשטח ההפקר שבין קווי הפסקת האש מיוני 1967.

● מחצית שטח המובלעת תימסר לסוריה והמחצית השנייה תחולק בין איזור חיץ של או"ם, ורצועה של 5 ק"מ תמשיך להיות בשליטת צה"ל.

● דילול איזור של 20 ק"מ משני צידי איזור החיץ שבו ייאסר הצבת טילים ותותחים ארוכי טווח המסוגלים לפגוע בצד השני.

● התרת שובם של תושבים סוריים למובלעת בתנאי ... תהיה את יציאת ... להגר מגבולותיה.

התנאי נוסף הוא שכל תכנית ... רה צריכה להיות מלווה ב... שבויים.

א. שרון צופה בחירות בהקדם

ח"כ אריאל שרון קרא אמש בישיבת מרכז הרשימה הממלכתית — רפ"י, ליצור בדחיפות את הכלים למסגרת מפלגתית אחת בשותפות לכל חלקי הליכוד וכן לגופים ותנועות נוספות, כיוון שלפי הערכתו יתקיימו בחירות כלליות בהקדם.

מר שרון הוזמן לישיבה זו, שהתקיימה ב„בית סוקולוב" בתל אביב, כדי להעלות את השקפותיו בנושאים שונים. „אינני מאמין היום שאנשים חדשים רוצים להצטרף למפלגות הקיימות" — אמר מר שרון והוסיף, כי אילו הוא היה עוזב את הצבא אחרי המלחמה ולא לפניה, הוא לא היה מצטרף לאחת המפלגות הקיימות. אותן התנועות, שהתעוררו לפעילות בעקבות המלחמה, מעוניינות להכנס לפעילות פוליטית. אולם האנשים רוצים היום מסגרות חדשות. „בואו נלכד את כל החטיבות לגוף אחד" — קרא.

מר שרון מסר, כי העלה הצעה זו בפני נציגי החטיבות בליכוד, אולם הם לא קיבלוה בהתלהבות.

יוחשו הבחירות לרבנים ראשיים בערים הגדולות

מאת כתב „הצופה" בירושלים

שר-הדתות הד"ר י. רפאל ומנכ"ל משרדו מר דוד גלס, רואים באחת ממשימותיהם העיקריות את איוש כהונות הרבנים הראשיים בערים הגדולות.

כיום פנויות כ-30 משרות של רבני עיר בישראל כאשר מבין עשרה כהונות הרבנים הראשיים בחמש הערים הגדולות מאויישות 3 בלבד.

כפי שנודע לכתבנו, בדעת משרד הדתות להחיש את הבחירות בערים הכהונה תוך שימת דגש בעיקר על הערים הגדולות.

בירושלים מתנהלים בימים אלה המגעים הבין-סיעתיים וההתייעצויות בסיעת המפד"ל לקראת בחירה 2 רבנים ראשיים לאחר שהנושא נדחה בשעתו עד לאחר הבחירות.

בפתח-תקוה ובחיפה הוחל בהליכים. יעשה מאמץ לקיום הבחירות בהקדם האפשרי. השבוע צפויה בחירות רב עיר בבת-ים ומשרד הדתות ישתדל לקיים תוך שנה בחירות רבני ערים גם בראשון לציון, רמלה, רחובות ועוד.

הגר"ש גורן ידרוש בבית-כנסת „ישורון" — בירושלים

הרב הראשי לישראל הרב שלמה גורן ידרוש השבת את הדרשה המרכזית של „השבת הגדול" בביה"כנ המרכזי „ישורון" בירושלים. הדרשה בהלכה ובאגדה ובנושא: ערב פסח שחל להיות בשבת, תתחיל בשעה 5.30 אחה"צ.

אושרה תוספת של 855.6 אלף ל"י לכיסוי ההתיקרויות בתקציב הנשיא

ועדת הכספים של הכנסת דנה אתמול בהצעת השינויים בתקציב לשכת נשיא המדינה לצורך כסוי התייקרויות בלתי צפויות בשכר השירותים, וכן שינויים בהוצאות בשנת 1973 — שנת היובל — אשר הסכום כ-855,600 לירות.

הוועדה אישרה את ההצעה כפי שהובאה ע"י הח"כ א. בלהד, יו"ר ועדת המשנה לשינויים בתקציב (נציגי סיעת ה„ליכוד" ו„אגודת ישראל" הצביעו נגד).

על פי הצעת יו"ר ועדת הכספים, הח"כ ישראל קרגמן, קיבלה הוועדה את הסיכום הבא:

הוועדה נתנה דעתה על אופי הגידול בסעיפי התקציב נשיא המדינה ולשכתו, ההוצאה באיפיה השונות.

הוועדה מציינת, שחלק מההוספות נובע בעובדה חילופי הנשיאים ... הלל אחר נובע בהתחייבויות בהוצאה ובשכר ובדים. הוועדה נתנה דעתה להודעת מנהל לשכת הנשיא בדבר פעילות בית הנשיא, ... בספר המבקרים מהארץ ומחו"ל על כדי 25,000 איש ... להוצאה נוספת. עם זאת פונה הוועדה לכבוד נשיא המדינה להורות על קביעת סטנדרטים של אירוח, במיוחד של אורחי החוץ הרבים, ולהתאימם למציאות הישראלית בתקופה זו.

הוועדה מחייבת את ההשתתפות בהחזקת דירת הנשיא ברחובות, שהוא רכוש מכון וייצמן ע"י המכון, עם ... הנשיא באורח חלקי בעבודתו המדעית, ומביעה את דעתה כי ההסדר ... בסעיף זה היא רצויה.

מאידך — הוועדה בדעה, כי החזקת נהגים בעל להקן הלשכה אינה הולמת את עקרון החסכון, ורשמה לפניה את הודעת מנכ"ל לשכת הנשיא, כי סעיף הוצאה זה לא תחודש בתקציב 1974/75.

הוועדה קובלת על כי שינויי התקציב והתוספות לא הובאו בפניה לאישור טרם ביצועם, דבר שהוסבר ע"י גיוס אנשי אגף התקציבים באוצר.

חברי הוועדה ציינו בהערותיהם שכבודו של נשיא המדינה יקר לכל אזרחיה, והיא פונה למנהל לשכתו להקפיד על מגמת החסכון, מבלי שהדבר יפגע ביכולתו ובפעילותו של הנשיא.

הוועדה דחתה הצעת חה"כ ש. אריה, בשם סיעת ה„ליכוד" לפנות לוועדה לענייני ביקורת של הכנסת לבקש את מבקר המדינה להפעיל ביקורת המדינה על לשכת הנשיא.

בישיבה השתתפו נציגי לשכת נשיא המדינה ואגף התקציבים במשרד האוצר, שהשיבו לשאלות חברי הוועדה.

הודעה

בימים האחרונים מתפרסמות ידיעות מעל דפי העיתונות על „מרד חברות" ועל „לא תוליכוני שולל".

מבלי להתייחס לתוכן הבירורים ולדרכי פעולה של הנבחנים במוסדות המוסמכים של תנועת האשה הדתית לאומית לגבי השתתפות נציגותיה בכנסת, — הריני להודיע שהפרסומים הנ"ל נעשים ללא ידיעתי ולא על דעת המוסדות הנבחרים של תנועת האשה הדתית לאומית.

טובה סנהדרא
מרכזת התנועה

לקהילת מינכן

דרושים:

משגיח
מורה מוסמכת לדת
מטבילה
מדריך נוער דתי

לפנות אישית לרב יצחק גרינולד
ביום א' (31.3) במלון מוריה ירושלים
ביום ב' (1.4) במלון הילטון תל-אביב
או לסגן ראש הקהילה מר דוד כהן במלון שרתון תל-אביב בימי חג הפסח.

ניתן גם להתקשר בצרוף תמונה ותיאור חיים ולשלוח ל-

Rabbi H. I. GRUNEWALD
Postfach 84
MUNCHEN 5

מעדניה

תל-אביב, רח' שינקין 53, טל. 247651

ארוחות מוכנות לשבת ערב פסח

מקבלים הזמנות לארוחות מיוחדות ומאכלים מוכנים, ארוזים באריזה פלסטיק מיוחדת בתוספת כלים חדשים, צלחות, סכו"ם וגביעים לשימוש חד-פעמי.

הזמנות מתקבלות עד ליום שני בערב

הודעה: המאכלים הוכנו בכלים של חמץ, והמיועדים למאכל אך ורק לפני פסח.

ברכת חג כשר ושמח

ת. פלד

מהשגי המפד"ל בתחום החינוך

סעיפים מתוך ההסכם הקואליציוני

רשום גילאי 3-4:

העקרון של רישום לפי רצון ההורים, במתכונת הרישום לגילאי חל"ת, יופעל גם לגבי גילאי 4—3, בהתאמה לפי העניין ע"פ הנוהל המצורף.

בינוי ופיתוח:

א. במשרד החינוך והתרבות תוקם ועדת קבע לבינוי ופיתוח, בראשותו של המנכ"ל ובהשתתפותו של מנהל אחר.
ב. במסגרתה של הועדה יכללו כל ענייני הבינוי והפיתוח שבטיפול משרד החינוך.
ג. עד סוף הקדנ"ל יעשה משרד החינוך והתרבות מאמץ לכיסוי מחדש של החינוך הדתי במספר ישובים לפי רשימה שתוגש ע"י אגף החינוך הדתי במגמה להבטיח את הקמתם של מוסדות חינוך דתיים (גני ילדים, יסודיים, מקיפים וישיבות תיכוניות ברמקצועיות) בשכונות ובאזורים בהם לא הוקמו מוסדות כנ"ל עד כה.
ד. לפי הצורך ידאג משרד החינוך והתרבות לפתרון לחינוך המקצועי הדתי בערים מסויימות עד לביצוע תיפתרות.
ה. בכל שכונה חדשה יוקמו בעת ובעונה אחת מבני חינוך (גני ילדים ובתי-ספר יסודיים) לשני הזרמים, הממלכתית והממלכתית-דתית.

פנימיה צבאית דתית:

תוקם פנימיה צבאית דתית ליד אחד המוסדות העל-יסודיים הדתיים שבפיקוח האגף, במתכונת הפנימיות הצבאיות הקיימות.

ישיבות ה„הסדר":

עם חלוף שעת החרום הנוכחית יתוקן, ע"פ החלטת הממשלה, ההסדר המקובל לגבי ישיבות ה„הסדר" כדלקמן:

א. כל בוגרי הישיבות התיכוניות ואחוז מסוים מבוגרי הישיבות המקצועיות והכיתות התורניות של בתי-הספר התיכוניים יורשו להתגייס לצה"ל במסגרת ישיבות ה„הסדר".
ב. תאושר פתיחת ישיבות „הסדר" נוספות.

מפקחים:

א. בהתאם לחוק חינוך ממלכתי תשי"ג ובהתאם להסכם הקואליציוני משנת 1966, יוקפד על כך שעל בתי-הספר החינוך שבפיקוח אגף החינוך הדתי ימונו מפקחים מקצועיים דתיים בלבד, בהתאם לתקן הפיקוח.
ב. מוכרת זכותו של החינוך הדתי לייחוד מקצועי גם לגבי הוראת ההיסטוריה והאזרחות.

טלוויזיה לימודית:

יתמנה במסגרת הטלוויזיה הלימודית מפקח אשר ייצג את מנהל אגף החינוך הדתי אשר ישתתף באישור השידורים המכוונים לכלל בתי-הספר ויתכנן שידורים יחודיים למוסדות החינוך שבפיקוח אח"ג.

מתנ"סים: (מרכזי תרבות נוער וספורט)

א. אופיו של המתנ"ס (כללי/דתי) יקבע לפי רוב האוכלוסיה בישוב או בשכונה שאותה הוא בא לשרת.
ב. המסגרת התיכונית הכללית של המתנ"סים שנועדו לשרת את כלל האוכלוסיה תותאם למסורת ישראל ותאפשר לאוכלוסיה הדתית להנות משרותי המתנ"ס.

מובא ע"י
המפלגה הדתית לאומית
המזרחי - הפועל המזרחי

י"ד, ניסן תשל"ד

גילוי דעת

אנו רואים בחומרה רבה את הצטרפות המפד"ל לממשלה הנוכחית, הנשענת על יסודות רעועים ומוליכה להכרעות חמורות לגורל ארץ ישראל ועם ישראל.

נציגי המפד"ל השותפים בממשלה זו סטו מדרך התנועה ומהבטחותיהם לבוחרים ופגעו קשות ברבנות הראשית, אשר הם עצמם התחייבו לשמוע בקולה.
לפיכך אין לנו אמון בהם ואין הם מייצגים אותנו.

אנו קוראים לחברי מרכז המפד"ל לבטל את ההחלטה בדבר הצטרפות לממשלה, כצעד ראשון לחידוש פני התנועה והשבתה לייעדיה המקוריים.

כל עוד ימשיכו נציגי המפד"ל לכהן בממשלה לא נראה את עצמנו קשורים למפד"ל ונשקול דרך חדשה לביטוי כן ואמיתי של היסודות הדתיים-לאומיים.

חברי מחולה - בקעת הירדן

ברק אברהם
ברק נורית
זרקר דוד
זרקר אסתר
הלפרט משה
הלפרט גאולה
רוינס יהודה
נדיבי ישראל
נדיבי אילה
מינץ אברהם

מינץ יפה
שטרנברג מרדכי
דיין עמרם
דיין יעל
פרוינד דוד
פרוינד דינה
נצר גדעון
נצר דפנה
היינס רפי
היינס אורית

סבן אברהם
סבן רוני
אקרמן דוד
אקרמן חנה
שלמה אליאש
יוחנן דסברג
עמוס הלפרין
אשר קפלן
אברהם קפלן

הקלה במחסור בכוח־אדם צפויה באפריל־מאי

עם שחרורם של חיילי שירות־חובה

מאת סופרנו לכלכלה

בחודשים אפריל—מאי צפוי־יה הקלה במחסור בכח אדם במשק עם השיחרורים הגדו־לים של משרתי שירות־חובה ששיחרורם עוכב — מסר את־מול היועץ הכלכלי של מער־כת הבטחון, מר דוד כוכב.

בדברו בדיון על תקציב 1974/5 ומשמעותו למשק, שנערך מטעם ה־מרכז הישראלי לניהול, אמר כוכב, כי יהיו דרושים 24 אלף עובדים נוספים לתעשיות הבטחוניות. מת־כת והאלקטרוניקה עקב התזמנות ה־בטחוניות. הוא הביע חשש להתרות של הייצור האזרחי עם מערכת ה־בטחון על השגת גורמי ייצור. כש־כבר עתה יש הזמנות גדולות לתע־שיה וגידול ניכר בביקוש לדירות. אב עד לפני חודשיים־שלושה היה חשש למיתון הרי שעתה יש עדויות ברורות לגיאות במשק והוא קרא לנקיטת אמצעים למניעת גיאות זו.

המכונה על התקציבים, מר א. גפני, ההנגד לדרישה בנק ישראל לקיצוץ ההרמה של מיליארד וחצי ל"י למשק בטענה שקיצוץ זה פי־רושו מיתון וצמצום הצמיחה ודבר כזה היום נזקו למדינה ולחברה יהיה חמור יותר מאשר אינפלציה.

נגיד בנק ישראל. זו זכותו לשנות את דעתו, אך טענתי היא, שהתק־ציב הוכן לא על יסוד הטעבות ס־העלו בשעתו. משום כך אין מקום לתקן את התקציב בביזון שהציע, כלומר ע"י קיצוץ של ביליארד וחצי ל"י. לדעת מר גפני, אם ההנהגות של המערכת הכלכלית של התקציב יתר־גשמו — הרי שמבחינת התיכנון — התקציב הוא נכון.

גפני דוחה טענות זבבר

הממונה על התקציבים במשרד ה־אוצר, מר ארנון גפני, אמר כי אין לו טענות לאדם המשנה את הער־כותיו תוך חודשיים, כפי שעשה זאת

נגנבו יהלומים בשווי 300 אלף ל"י

יהלומים בשווי של 300 אלף נגנבו אתמול בבוקר מאליהו טובי, בן 44, מנתניה, בעל מלטשת יהלומים. ה־משטרה ממשיכה בחיפושים אחרי צעיר, שנמלט עם "התיק".

המקרה אירע כשטובי היה בדרכו לעבודה והבוזן שיש לו תקר בגלגל. הוא יצא לטפל בתיקון, ובאמצע עבודתו מתוך למכונית, הבוזן ב־צעיר אלמוני, שהוציא את התיק מתוך המכונית וברח. בעל התיק ו־בנו החלו לרדוף אחר הצעיר. הם הספיקו לראות כיצד הוא נכנס ל־מכונית ונמלט, אך רשמו את מס־פרה.

מאסר עולם לנאשם ברצח 3 נשים

בעקבות פרשת הרצח המשולש של רקע רומנטי אשר הסעירה את יוק־נעם ביולי אשתקד — הוטל מאסר עולם על שאול (סמי) מזרי־יוסף, בן 36 ואב לחמישה ילדים, אשר בפרשה זו.

בית המשפט המחוזי בנצרת, בהר־כב הנשיא י. בזולל והשופטים ה־מחוזיים י. זיגלמן ות. אזר, הרשיע את הנאשם ברצח שלש נשים — אשתו פיבי, מרים שיטרית ובתה מזל. כן הורשע בפציעת 3 אנשים אחרים.

● נזק הנאמד ב־15 אלף לירות בערך נגרם ביום ד' אחר חצות ל־מרפדיה ברחוב גבולות ביפו, כתו־צאה מדליקה שכילתה ספות, כורס־אות וארוני ריפוד.

● קבלן הבונה באתר־בניה ברח' החשמל בקרית־אונו התלונן כי מן האתר נגנבו מכשירים וכלי בניה שונים בשווי 8000 ל"י.

● אלמונים פרצו אור ליום ה' לבית מסחר לחמרי חשמל בשכונת תל־ארזה בירושלים ונגנבו 1,500 ל"י במזומן.

במפלגה ובתנועה

המפד"ל — הפועל המזרחי תל־אביב

בליל שבת ב־8.30 : מועדונים דתיים לאומים : „שילה" — על אמירות של גאולה ירצה מר יחזקאל דר־און. המנחה : החזן י. ברזילי. זמירות.

„בילו" על הבנת ההגדה של פסח ירצה ד"ר אשר ויזר המנחה : י. פסנתר. זמירות.

„רמת אביב" : במוצאי שיק ב־8 על : פסח לדורות ירצה ד"ר ד. רזון צבי. ברכה : יצחק פישלר. הפותח המנחה : מר י. הולר. שירה בצבור.

היום בשעה 12 בצהרים ישיבת הנוברות באחד העם 108.

בסניף־משנה המפד"ל — הפוהמ"ז ברח' דב המכבים 19 — שכון בצרון

מתקיימים שיעורי תורה פעמיים בשבוע : ביום שני ב־6 בערב במס־כת כתובות. בשבת ־4 אחה"צ מס־כת יבמות. מגיד השיעור ר' אהרן ארגברג. הקהל מוזמן.

בסניף המפד"ל חיפה

שיעורי תורה : בבית הכנסת הפו־על המזרחי בבית התנועה, רח' ה־חלוץ 50 בשבת בשעה 7 בבוקר שיעור בגמרא ע"י הח' מנחם המר, בשעה 10.30 שיעור ברמב"ם ע"י הח' מאיר אורין. בכל יום רביעי ב־8 בערב שיעור בגמרא ע"י הר ג. ראטה.

בביכנ"ס בשכון הפוהמ"ז בקרית אליהו בשבת בשעה 10 שיעור בגמ־רא ע"י הח' יצחק לבנון. אחה"צ שיעור גמרא ע"י הח' ישראל פול־קביץ. בכל ימות השבוע לפני ה־תפילה מנחה שיעור בגמרא במסגרת לימוד דף היומי ע"י הרב בהרב ליבר.

בביכנ"ס המרכזי בק' אליעזר ב־שבת בשעה 3.30 שיעור ברמב"ם בהדרכת הח' דוד אורבך. ביום ראש־שון ב־17.30 שיעור ברמב"ם וביום חמישי 17.30 שיעור עיוני בספרי נביאים בהדרכת הח' דוד אורבך.

תנועת האשה הדתית לאומית — ירושלים

עונג שבת במכון הרי פישל פר־השבוע הרב שלנגר עיונים בתפי־לה הגב' שושנה זילברג. בבית הכרם בפנסיון מרגוע פרשת השבוע הרב דוד שפירא.

תנועת האשה הדתית לאומית

שבת ז ניסן, בני ברק שכון ה' — במועדון „שחל" ב־12.30 בצהרים שיעור בהלכות פסח ע"י הרב יוסף שרמן. תתבורות מוזמנות בזה.

רעננה : בבית הכנסת הגדול בש־עה 5 אחה"צ ירצה הרב שלמה מלץ. על : פסח ושבת הגדול.

תורנות בתי מרקחת

ליום שישי 29.3.74

ירושלים : „רמות אשכול", מרכז מסחרי, רמות אשכול, טל. 280552, „אל זהרא", אל זהרא, טל. 83543.

תל אביב : „פרנקל", המלך ג'ורג' 28, טל. 223721; „קסטל", אבן גבירול 147, טל. 443716; „יאני", יהודה ה־לוי 67, טל. 612475.

פתח תקוה : „אסותא", ברון הירש 21, טל. 911710.

בת ים : „בלפור", בלפור 90.

חולון : „בריאות", קראוזה 46.

רמת גן והסביבה : „גנה", ויצמן 17, גבעתיים, טל. 722458.

בני ברק : „רפואה", רבי עקיבא 62.

הרצליה והסביבה : „פינקלר", רח' אחוזה, רעננה.

נתניה : „נתניה", הרצל 11, טל. 22842.

רמלה — לוד : „לוד", הרצל 23, לוד.

באר שבע : „אסותא".

יום שבת 30.3.74

ירושלים : „ד"ר פרקש", הפלמ"ח 28, טל. 36084.

תל אביב : „גוטמן", אחד העם 91, טל. 285301; „גורדאור", בן יהודה 183, טל. 242673; „יאני", יהודה הלוי 67, טל. 612474.

פתח תקוה : „הירקון", שטמפפר 24, טל. 910946.

בת ים : „גני בת ים", בנביאים 3.

חולון : „אסותא", סוקולוב 4.

רמת גן והסביבה : „היגיה", ארלו־זורוב 81, טל. 721489.

בני ברק : „הירשבייד", רבי עקיבא 11.

הרצליה והסביבה : „הפרוך", דרך השרון, רמתיים.

נתניה : „הנשיא", ויצמן 36, טל. 23639.

רמלה — לוד : הרצל 23, לוד.

באר שבע : „רבביםי".

במוצאי שבת 30.3.74

ירושלים : „בית הכרם", הפסגה 59, טל. 535626; „אל טבע אל גדידה", בתוך שער שכם, טל. 283401.

תל אביב : „גוטמן", אחד העם 91, טל. 285301; „בני", דיזנגוף 174, טל. 222386; „כבר המדינה", ה' באייר 48, טל. 258046.

הרצליה והסביבה : „כנרת", ויצמן 119, כפר סבא.

דרשות (מוקדמות) לשבת הגדול

תל אביב :

בבית הכנסת הגדול : הרב הראשי לת"א — יפו הגר"י פרנקל, בשעה 4.

בבית הכנסת המרכזי בשכ' שפיר־רא : הרב כ. פ. סכורש, ב־4.

בבית הכנסת המרכזי בקרית שלום : הרב פ. פ. סכורש, ב־5.

בבית הכנסת „בית אל", רח' פרי־עמן 23 : הרב חיים פרדס, ב־4.30.

בבית הכנסת „גבורת ישראל", רח' בר כוכבא : הרב בן ציון נשר, ב־4.

בבית הכנסת המרכזי ביפו, שד' ירושלים 36 : הרב מ. ז. פרידמן, ב־4.

בבית הכנסת „תפארת צבי", רח' הרמן כהן 9, הרב ישראל מ. לאו, ב־4.30.

בבית הכנסת בקרית הרצוג, ב"ב : הרב דוד זרצקי, ב־9 בבוקר.

ירושלים :

בבית הכנסת „אהלי יצחק", קרית משה : הרב שילה רפאל, ב־5.30.

חיפה — קרית מוצקין :

בבית הכנסת המרכזי : הגרי"מ פר־גלמן, בשעה 4.

תל־אביב

ב„אגודת אהבת הכר"

בכל ערב ב', בבית „אהבת הסדי־רה" נחמני 61, מתקיימים שיעורים דלהלן : בליל שבת ק' מסיבת „עונג שבת" בהשתתפות רבנים, חזנים ו־אורחים. סיום מסיבות עונה הקיץ. ביום ראשון : שיעור בגמרא : — עו"ד ר' משה בירדמן, ביום שני : „עין יע־קב" — הרב משה ברנשטיין; ביום שלישי : — „תנ"ך יחזקאל" לחוג נשים — הרב ר' שמעון פרנקל; ביום רביעי : — שיעור ברמב"ם : — ד"ר ר' יהודה מוריאל.

„אהל שם" — בשיתוף עם הקונגרס היהודי העולמי

השבת : ב־10 י. טברסקי — תנ"ך; ב־11 הרב פרידלנדר : תלמוד. ב־30.4 במסיבת „עונג שבת" ירצה : ש. אביזמר על הנושא : בין שואה ל־תקומה. הפותח : י"ר „אהל שם" — משה גולדשטיין. דברי אגדה — ד"ר ש. ז. כהנא.

חיפה

בית כנסת לנוער בבי"ס ממ"ד „יבנה — נצח ישראל" חיפה

התפילות בכל ליל שבת לפי זמני הדלקת הנרות ובשבת בבוקר ב־7.30 לפני התפילה שעור בתלמוד ע"י המורה הרב ישעיהו גגר, ב־8.15 תפילה. לפני קריאת התורה לימוד שניות ע"י הרב הג"ל לזכר תלמידי ביה"ס שנפלו במערכות ישראל.

בחוג הרמב"ם חורב חיפה

הערב ב־8.30 מסיבת עונג שבת בביתו של רב החוג, רח' איינשטיין 47, אחוזה, שירצה על „פסח מצ־רים ופסח דורות".

בשבת ב־4 אחה"צ יתקיימו שיעו־רים בגמרא מס' פסחים, ובהלכות חמץ ומצה להרמב"ם בבית הכנסת „בית אבות כרמל" יח' אידר א/12. מגיד השיעורים הרב ג. ראטה. לאחר מכן תפלת מנחה וסעודה שלישית ושיחה על „הרות וגאולה".

לוח הצופה

● פריט הקונה רהיטים, אנטיקות, פריג'ידרים, ריהוט משרדי וכל חפצי בית אחרים. טלפון 864938, 874245, בערב 876852.

● קונים רהיטים משומשים ועתי־קים, טלוויזיות, מקררים, ירושות ו־חיסולים 874765, בערב 865404.

● דרושה בחורה לעבודת פקידות במפעל יהלומים טלפון 32652.

● מעוניין לקנות בנין בבני־ברק או בפתח־תקוה ת.ד. 244 בני־ברק.

● בבני־ברק להשכיר לשנתיים 3½ גדולה, מרוהטת הלקית, קי"ג, ירס, הרצל 24 788942.

● רמת־אילן למכירה 5 חדרים ליד בר־אילן, חדש, מסירה מידית, קומה 11 הסקה, גז וכו' לבקור : 03—754686.

● חנות ירקות להשכרה בבני ברק עם אפשרויות נוספות. טלפון : 786307—785756.

● דתי 35 + 2 משכיל ומסודר. ת.ד. 1935 תל־אביב (עבור מרדכי)

ירושלים

● סמרימוניאל משרד לשידו־כים אירופאי, מיועד בעיקר לאקד־מאים ולדתיים. שמאי 23, ירושלים.

● למרכז דתי בירושלים, דרו־שים העובדים הבאים : 1) מנהל עבודה — מפקח על בניה. 2) מנהל משק. 2) סליה (רצוי עם קטנוע). מועמדים מתאימים יפנו לת.ד. 10052 ירושלים, בצרוף פרטים אישיים.

האופרה הישראלית

רחוב אלנבי 1, תל־אביב
טל. 57227

נסיכת הקרקס תל־אביב
24.3 בשעה 6

נסיכת הקרקס תל־אביב
26.3 בשעה 6

מדם בפרפליי תל־אביב
27.3 בשעה 6

נסיכת הקרקס תל־אביב
30.3 בשעה 8.30

מדם בפרפליי תל־אביב
31.3 בשעה 6

היום

יום ששי, ו' ניסן תשל"ד 29.3.74

פר' ויקרא

הפרק : הושע ט"י ; המשנה : חולין ס, ה־ו ; הדף : מנחות סא ; ההלכה : אורח חיים שכב, ג—ה.

שבת — הפרק : הושע יא־יב ; המשנה : חולין ס, ז־ח ; הדף : מנ־חות סב ; ההלכה : אורח חיים — שכב־ג, ו—ב.

שידורי ישראל

חדשות בעברית — בגלים א, ב, צ — כל שעה.

09.55 (א) חדשות באנגלית
10.55 (א) חדשות בצרפתית
5.55 (א) חדשות באנגלית
6.50 (א) חדשות בצרפתית

שידורי תכניות לעולים (ב) עברית — 19.00 : יידיש — 19.30 ; לאדינו — 20.00 ; מוגרבית — 20.15 ; רומנית 20.30 ; רוסית — 20.45.

רשת א'

08.05 „קולגיום מוזיקום" 09.05 במקול־טות ההזנבות הטיכנגות ירושלים 11.00 עברית לעם 12.05 „קונצרט צהריים" 13.00 „בתני היום" 13.25 „מוזיקה קאמרית" 14.10 לאם ולילד 15.05 קבלת שבת — ארשת „ויקרא" : הבנות שבפרשה, קריאה בספרי המקרא כפי נחכיה הוציה, שיחה על הפרשה באת ד"ר יוסף בורג, פרקי חזנות, שיחה בהלכה שבה — כאת הרב עובדיה יוסף 16.06 הבורה התיכון 16.30 „חדש בתקליטיה".

רשת ב'

08.10 „בוקר טוב" 08.55 „בעקבות ה־חדשות" 0.05 „כאן בבית" 11.45 לאן הערב ומוזיקה קלה 12.05 „בעקבע יוצרי" 12.30 „הן היוד" 13.25 „שירים מכלוב" 14.10 „עד ארבע" 16.05 רבע של עברית 16.06 „כי מסחר בבוזיקה קלאסית" 16.30 „אנשים וזמירות" — שירים לבוא שבת.

גלי צה"ל

06.05 צלילי בוקר 07.55 מה בשבע 08.05 יומן הבוקר 08.20 דיש עם שיר 09.55 פינת הסיפור החסידי הקצר 11.05 חכים ושעים 11.55 מה חדש 12.05 יומן הצהריים 13.30 הנקודה היהודית 13.55 הודעות לחיילים 14.05 קיצוח קל 14.30 חר חלק 15.55 הפטרה השבוע 16.05 כסם הכן 17.05 איש המאה ה־30.

טלוויזיה בללית

15.00 משפחת פרטרידג' : „אהבתו של דני" 15.25 לקראת שבת.

טלוויזיה לימודית

16.00 מפרין איש פרסקון — סיפור על גבור ציר 16.16 אבנות תיהוד הגך (סרט) 16.30 גילגולו של פיכוה.

מוצ"ש

רשת א'

18.40 שירים ביידיש 19.00 יומן השבוע 19.50 פרקי היום בתנ"ך : הושע, פרקים י"א, י"ב — קריאה כפי משה חובב 20.05 „הכלחין הגלבריה" 20.40 פרקי זמרה 21.05 „המבדיל" — „בלווה מלכה" 23.25 „אוגת פצגוה" 00.05 רגע של שיר.

רשת ב'

19.05 נציגה תכר 21.05 „בחזמור" 21.45 „מוצאי שבתייה" 22.05 „הבגגונה לעולם הבא" 22.52 נציגות קלות 23.25 „דמוי בר־זאב כגב" 01.05 „עד אור הבוקר" — כוכבים הבליכות.

גלי צה"ל

19.05 מבנו אליך 20.05 ברעונבם 21.05 בבורות בבורות — עודך מוה אישה 21.35 טוכיבים בתוך טרטיר והוזות 23.05 חיזג השיר 23.55 קיתוח חצות של ערוצי שרפ־קטין 00.05 יוזן חצות 00.30 ציפורי לילה.

טלוויזיה בללית

20.00 הבבדיל בין קודש לחול — „קדיר והוזך" 20.30 מבט לחדשות 21.10 „ארנוב הניד" — כי יכבה את ילדיך 22.00 מבט ספורט 22.50 בידור הרל 23.40 מסוקע של יומ (בנדורי חולל על עם־ישראל) — חדשות.

כשר למהדרין

את צעיר הנדר גם בחלקים
מדי יום טרי
חלקי אוז — 3. ל"י הק"ג

מרכז האווז
תל־אביב, השרון 21, ע"י התחנה המרכזית • טלפון : 33769

תיאטרוני ישראל

30.3.74 במוצ"ש

הבימה :

שלום שלום
ואין שלום :
תל־אביב "אולם הבדול בשעה 8.30 בערב

הו, הו, ירליה
תל־אביב האולם יוסף בשעה 8.00 בערב

הקאמרי :

מזון פלזות :
תל־אביב

נעורי ורדה'לה :
חיפה

התיאטרון העירוני

חיפה :

נעורי ורדה'לה :
חיפה

הצפה

עתון יומי
HATZOFE
DAILY

המו"ל : הצופה בע"מ. עורך : ש. דוד־יזיא. מערכת ומנהלה תל־אביב, רח' המסגר 66, טל. 35421, ת"ד : 2045. השבח בנק הדואר 41144 ★ סניף ירושלים : רח' בן יהודה 3, ת"ד 1148, טל. 234910 בערב טל. 528344 99609 ★ סניף חיפה רח' ארלוזורוב 3, טל. 663628. דפוס הצופה בע"מ, ת"א, רח' המסגר 66, טל. 38354

אין המערכת אחראית לתוכן המודעות והמנשקים

דרושים

קציני מבחן למבוגרים במחוז ת"א והמרכז

מתקבלים בעלי השכלה אקדמאית (תואר ראשון ב. א.) בעבודה סוציאלית, פסיכולוגיה או קרימינולוגיה.

*

לקביעת ראיון נא להתקשר טל. 03—820436 (בשעות העבודה)

הוענקו מילגות לסטודנטים בבר אילן

20 מילגות בנות 4,000 ל"י כל אחת, הוענקו ביום ד' באוניברסיטת בר־אילן לסטודנטים מצטיינים בתואר שני.

במסיבת חלוקת המילגות בידך את הסטודנטים דקטור האוניברסיטה פרופ' מנחם צבי קדרי. הוא ציין, שמתן פרסים אלה מכספי האוניבר־סיטה נעשה במסגרת המאמצים ל־העמיק את הלימודים ואת המחקרים לתואר שני.

מחלקת
התרבות וההסברה
המפלגה הדתית לאומית • הסתדרות הפועל המזרחי בישראל

תל-אביב — ביום א' ח' בניסן תשל"ד (31.3.74), בהיכל הרמב"ם, ברח' יהושע בן נון 48, תתקיים הרצאתו של מר צבי ורהפטיג על „ערב פסח שחל להיות בשבת", בשעה 7.00 בערב.

גילוי דעת

ד', ניסן תשל"ד

אנו חברי מושב נחלים מוחים על כניסת המפד"ל לממשלה הנוכחית, תוך המרת פי הרבנות הראשית. מעשה זה מהווה ביזיון התורה ותלמידי חכמים ופריקת עול הרבנות הראשית שהמפד"ל הלכה לאורה כל השנים. יש בכך משום דוגמא אנטי חינוכית לנוער שלנו.

אנו מביעים חרדתנו לכושרה של ממשלה זו לעמוד מול כוונת הזדון לקרוע חלקים מארץ ישראל אדמת ה' ומסירתם לידי גויים.

אנו פונים לחברי מרכז המפד"ל להתנגד להישארות בממשלה הנוכחית, להציל את כבוד התנועה וכבוד התורה ולחזק את ידי העומדים במערכות שלמות ארץ ישראל ועם ישראל.

אנו קוראים להקמת ממשלת חרום לאומית, להבטחת שלמות העם והארץ.

חברי מושב נחלים

משרד העבודה
אגף להכשרה והשתלמות מקצועית

הסתדרות הנוער הדתי העובד והלומד
אגף להשתלמות והכשרה מקצועית

מכרז להכשרה מקצועית קדם צבאי נחלים

נמשכת ההרשמה לכתות קדם צבאיות במסגרת דתית לקראת שנת הלימודים תשל"ה בשיתוף ובפיקוח צה"ל במגמות :

מכונאות רכב
חשמלאות רכב

תקופת הלימודים : שנה אחת בתנאי פנימיה.

מתקבלים נערים דתיים בגלאי 16—17½ בוגרי ח' ט' י' כתות בהתאם למגמות.

המסיימים בהצלחה את הלימודים יועסקו במקצוע במשך שירותם הצבאי בצה"ל.

שכר הלימוד כולל פנימיה — 480. ל"י לשנה (למחוסרי אמצעים ינתנו סטפנדיות).

פרטים והרשמה : א. משרדי המרכז להכשרה מקצועית מושב נחלים בין השעות 12—8. אוטובוס 78, 84, טלפון 919847

ב. הסתדרות הנוער הדתי העובד — אגף ההשתלמויות רח' אחד העם 108 תל־אביב, בין השעות 15—9. טלפון 224174—220135.

קריאה לחברי מרכז המפד"ל

לאור השתלשלות המגעים הקואליציוניים ופסק דינה של הרבנות הראשית, אנו רואים בחומרה רבה את הצטרפות המפד"ל לקואליציה.

הדרך היחידה להציל את כבוד המפד"ל ולהחזיר את אמון החברים בתנועה היא יציאה מהממשלה.

דרמר יהושע
דרמר ימימה
טובולסקי חיים
טובולסקי לאה
עזריה אלכסנדר
עזריה חנה
עזריה דבורה
צבי הרשקוביץ
יעקב קרש
אמזל צבי
יהודית אופנהיימר

יוסף זליגמן
בתיה זליגמן
עדנה קויפמן
טלר יהושע
טלר עדינה
לוטוק יעקב חיבת ציון
לוטוק חנה חיבת ציון
דרמר עמירם חיבת ציון
דרמר עדינה חיבת ציון
ויזר יעקב כפר הרא"ה
קלהר גדעון כפר הרא"ה
קלהר גלילה כפר הרא"ה

כפר הרא"ה, חיבת ציון

תו"מ מוסד לתורה ומקצוע
ישיבה תיכונית — מקצועית
קרית-אתא — רח' ירושלים 20
ת. ד. 12, טל. 04-722600

החלה ההרשמה לשנת הלימודים תשל"ה

למגמות חשמל — מיכניקה

מתקבלים בוגרי כיתות ח' ט'
(וכן בוגרי כיתות י' של בתי-ספר מקצועיים)
הנרשמים חייבים להביא :
1. תעודת שליש ב'
2. תעודת זהות של ההורים
3. שתי תמונות
4. —.15 ל"י דמי רישום
5. אישור לימודי חורף

ליד בית הספר קיימת פנימיה מחנכת
לפרטים יש לפנות במקום.

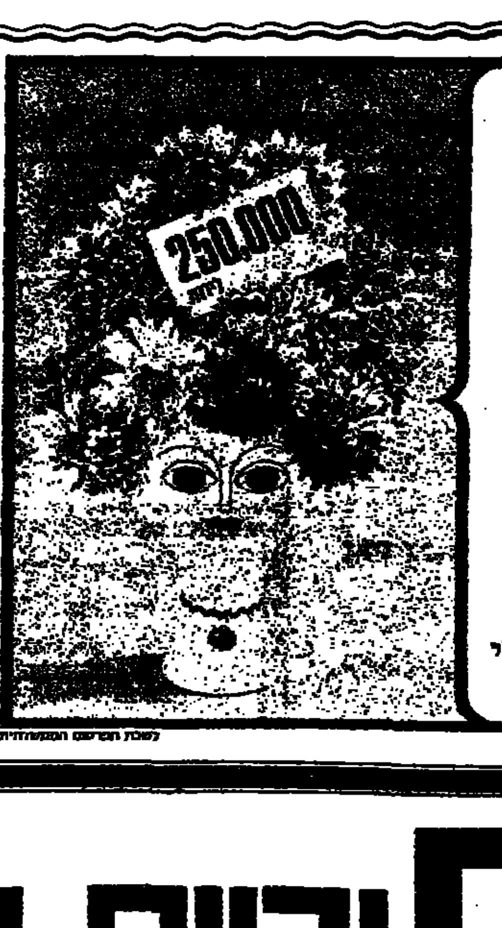

מעתה
2 x רבע מיליון ל"י
הפרס הראשון
והגרלת ספחים
לרוכשים כרטיסי
פיס עם ספח
בתכנית הנוספת
של מפעל הפיס

בפיס ברירה

מחיר כרטיס רגיל -.4 ל"י
מחיר כרטיס עם ספח -.6 ל"י

משרד החינוך והתרבות

מינהל החינוך
היחידה לטיפול בתלמיד
הממונה על הבטיחות

הודעה דחופה לגננות

לאחר שארעו מקרי הרעלה מאבקת צבע על בסיס אנילין, המשמש כתוספת לבצק פלסטלינה מתוצרת עצמית,

יש להפסיק מיד את השימוש באבקת אנילין

שנרכשה בבתי מסחר לחומר בניין.

באנילין יש מרכיב רעיל וחריף הנספג דרך הפה או העור של הילדים.

המשתמשים באבקת צבע זו חשים ברע גושמים בכבדות וצבע עור פניהם משתנה — אלה הן התופעות החיצוניות של ההרעלה מאבקת אנילין.

גילתה הגננת תופעה של הרעלה עליה להחיש את הילד מיד אל בית החולים הקרוב ביותר.

היום וביום ראשון

ניתן לשלם מסיך לעירית תל־אביב־יפו ללא קנס
פיגורים של 20%. תשלומים מתקבלים בבנקים
ובבית העיריה עד השעה 18.00 (פרט ליום ו') ללא הפסקה.

هكذا من الاصل

هكذا من الاصل

שר העבודה יצחק רבין:

32 אלף פניות למרכזים לחיילים משוחררים

הנושא הראשון: שיכון, פניות מעטות לסעד

22 אלף חיילים משוחררים משורות המילואים פנו אל המרכזים לעזרת החיילים והציגו 32 אלף פניות — מסר שר העבודה, מר יצחק רבין, במפגשה עם תא העורכים והכתבים הכלכליים בתל־אביב, שהתקיימה אתמול בבית סוקולוב.

הנושא הראשון של הפניות הוא השיכון, ובנידון זה הגישו קרוב לעשרת אלפים פניות. כ־8000 פניות היו של עצמאים שביקשו לסייע להם בשיקום עיסקיהם. קרוב לארבעה אלפים איש נזקקו לייעוץ משפטי ושלושת אלפים בעניני חינוך. מספר הפונים בעניני תעסוקה היה 2,500 ביחס להכשרה מקצועית פנו כ־2,800 חייל. מספר הבקשות לסעד היה 570 בלבד.

משרד העבודה עוקב ומפיק לקחים מעבודתם של רשת המרכזים לחיילים המשוחררים ותוך כדי פעולה כבר נעשים שינויים בתקנות ובפעולות המשרד כדי להקל את הטיפול בחיילים ולייעל אותו. כך, למשל, מתכונים להגדיל את סכומי ההלוואות הניתנות לעצמאיים ובודקים את האפשרות לסייע במימון הוצאות משפטיות של חיילים כשהדרים בנושאים הנובעים משרותם הצבאי הממושך. הייעוץ המשפטי הניתן במרכזים הוא ראשוני ואם מתברר כי החייל המשתחרר יזדקק לייעוץ וטיפול משפטי כמושך יותר, הממשלה תשתתף במימון.

עם זאת הדגיש השר, כי החוק שנוצר לסייע לחיילים המשוחררים לא פתר את כל הבעיות הקיימות. ויש להיזהר מלעורר ציפיות בציבור שאין אפשרות לממש אותן. צריך לדבר בכל נושא במושגים ברורים ואמינים ולהמנע מהבטחות כוללות ציפיות שאין אפשרות לממשן.

„איני רוצה שיווצר רושם כי בחוקים אלה יש משום תמורה מהותית בנושאי יסוד שלא נפתרו בעקבות המלחמה" — אמר מר רבין, והדגיש כי לא חלה תמורה במצוקת השיכון. נעשו מספר שיפורים בנושא זה אך לא חל שינוי מהותי במציאות.

צריכת הדלק ירדה ב־10% בעקבות עליית מחירו

בגלל עליית מחירי הדלק חלה ירידה בצריכה בשיעור של כ־10 אחוזים — מסר יועץ הממשלה לעניני אנרגיה, ד"ר צבי דינשטיין, כי ישראל הגיעה לצריכת הדלק מן הגבוהות בעולם לנפש והיא אף גבוהה יותר מן הצריכה בכמה מארצות אירופה. הסיבה לצריכה הגבוהה של אנרגיה בישראל נעוצה במבנה משק המים וההשקיה, הדורשים כמות גדולה של דלק.

ננעלה ועידת קופת־חולים

בהחלטות הובעה קורת רוח מהסדרים בעניני כשרות ושמירת שבת

מאת סופר „הצופה"

ועידת קופת־חולים הכללית, בהחלטותיה בנעילת הוועידה אתמול, הביעה קורת רוח מההסדרים בעניני כשרות ושמירת שבת במוסדותיה ומרכז קופת־ח נקרא להמשיך בדרך זו.

בהחלטה אחרת בעניני דת שקיבלה הוועידה הובעה קורת רוח מסידור מקומות תפילה בבתי חולים ובבתי הבראה של קופ"ח והובעה דעה שבעת תכנון מבנים חדשים נכון יהיה להתחשב בצרכים המיוחדים של מקומות תפילה.

בהחלטה המוקדשת לקופ"ח והפועל־המזרחי קודם בברכה חידוש ההסכם עם הפוהמ"ז שנחתם השנה. בהחלטה צויין, כי הפוהמ"ז הינו שותף נאמן ותורם ממיטב יכולתו לחיזוקה של קופ"ח והרחבתה. הפועל־המזרחי נקרא לפעול לצירוף חברים נוספים לקופ"ח מתוך לשורותיה של ההסתדרות הכללית. לשם הגברת הקשרים והעמקת השירותים רואה הוועידה צורך כי מועצות הפועלים של הפוהמ"ז יקדישו תשומת לב מירבית לבעיות קופ"ח על־ידי הקמת ועדות קופ"ח ליד מועצות אלו.

הרחבת העזרה הרפואית

הוועידה אישרה שורה של החלטות להרחבה ושיפור של העזרה הרפואית בשירותי קופ"ח. בין היתר הוטל על המרכז לבחון מחדש את תכנון המרפאות.

הוועידה חייבה את הנהגת שיטת הביקורים אצל הרופאים במועדים קבועים מראש והוטל על המרכז להגשימה. המרכז חוייב לבחון אפשרויות להבטיח, במקרים דחופים, עזרה רפואית גם בימים ובשעות שבהם סגורות המרפאות. הוטל על המרכז להרחיב את שיטת המרפאות המקצועיות ליד בתי החולים. המרכז נדרש לבחון מחדש את שיטת הנורמות והפרמיות במגמה להמירה בשיטה אחרת.

ביטול הגבלות במחלות

עם אישור חוק בטיחות בריאות הממלכתי תבטל קופ"ח את כל ההגבלות בזכות לעזרה הקשורות במחלות קודמות. עד לביטול הכללי יבוטלו ההגבלות פרט למחלות כרוניות. כמו־כן תבוטל חובת הבדיקה בכניסת חבר חדש לקופ"ח. תקופת ההמתנה לאישפוז ללא תשלום תקוצר מ־6 ל־3 חדשים. נקבעו גם מספר הקלות לגבי ביטוח הורים ומתן עזרה רפואית מחוץ לגבולות המדינה.

שורה של החלטות מתייחסת לנושאים ארגוניים, כולל הקמת הנהלה לניהול הפעולה השוטפת של קופת־חולים.

הוזלו דגי כסיף ואמנון

משרד החקלאות ומגדלי דגי ברכות החליטו על מבצע הוזלה לקראת חג הפסח של דגי אמנון וכסיף. המחיר המומלץ לצרכן נקבע ל־8 לירות לק"ג, לעומת 11—10 ל"י לק"ג עד כה. בבריכות נמצא מלאי מספיק של דגי אמנון וכסיף. הם ישווקו בכמות מוגברת בימים אלה לחנויות.

המפד"ל בבירה דורשת שהעיריה תאמץ משפחות חללים ונעדרים

מאת כתב „הצופה" בירושלים

סיעת המפד"ל בעיריית ירושלים שיגרה איגרת לראש העיר מר טדי קולק בדרישה להעלות על סדר יומה של מועצת העירייה הצעה לאימוץ משפחות החללים והנעדרים במלחמת יום הכיפורים.

סיעת המפד"ל קובלת על כך שהטיפול העירוני בבני המשפחות השכולות הצטמצם לימי השבעה בלבד וגם אם בבעיות הכספיות מטפל משרד הבטחון הרי שסבך הבעיות האישיות וההתברתיות של הורים, נשים אחים וילדים ששכלו את יקיריהן במלחמת יום הדין נותרו ללא טפול. במכתבם מצטטים חברי הנהלת העיר ישראל ליפל וזרח ורגמן, את דברי אב ירושלמי שכול שאמר כי: „פתאום לקרובי המשפחה מתרחקים מאתנו כל הידידים והשכנים כאילו היינו מצורעים... מכרים הפוגשים אותנו ברחוב עוברים למדרכה השניה". סיעת המפד"ל מציעה כי העירייה תטול על עצמה את ארגון הסיעוד החברתי ותבצע אותו באמצעות מתנדבים ואנשי הוולונטריים השונים. הסיעה מציעה לקיים דיון ביוזמה בהנהלת העיריה ולהתייעץ עם רבנים, סוציולוגים ופסיכולוגים אודות הכלים והשיטות לטיפול בנושא.

הוגשה שאילתא לראש העיר בנושא ההגנה האזרחית בפני טילים ובה שואלים חברי המפד"ל אם אומנם נבדק בימים אלה מצב המקלטים בירושלים והאם קיים כיסוי מלא במקלטים לתושבי השכונות ולתלמידי בתי הספר. חברי המפד"ל שואלים באילו אמצעים בדעת ראש העיר לנקוט כדי שנושא המקלטים בעיריה יקבל טיפול נמרץ ומיידי.

נהרג בנפלו מבנין

רפאל סיבוני, צעיר בן 17 מירושלים, נהרג ביום ד' בצהרים בעת שנפל מבנין הנמצא בשלבי בניה. הצעיר נפל מגובה כ־4 מטרים, נחבל בראשו ומת במקום. בביה"ח הדסה נקבע כי המוות נגרם כתוצאה משבר בגולגולת.

אוניברסיטת בר־אילן

המזכירות האקדמית

הוועדה למועמדים מגוייסים שחל עליהם „חוק החייל המשוחרר"

הוועדה לקבלת תלמידים מודיעה בזה, כי מועמדים כנ"ל שנתקבלו לשנת הלימודים תשל"ד ומחמת המשך גיוסם הצבאי נמנע מהם ללמוד בשנת הלימודים הנוכחית, רשאים להתחיל את לימודיהם בשנת הלימודים תשל"ה באותן מחלקות ובאותם תנאים שבהם אושרה קבלתם.

מועמדים כנ"ל מתבקשים לפנות בכתב, אל המשרד לקבלת תלמידים באוניברסיטת בר־אילן בצירוף אישור על שירותם הצבאי, להבטחת הכללתם ברשימת התלמידים לשנת הלימודים תשל"ה, עד ליום י"ג בניסן תשל"ד (5.4.74).

הרבנות הראשית לתל־אביב – יפו

תעודת הכשר

הננו לאשר בזה שהמשקאות המיוצרים ע"י

טמפו חברה למשקאות קלים בע"מ Tempo SOFT DRINKS COMPANY LTD.

טמפו, מי־עמי, אורנג', טמפו קולה, מיצי תפוזים ואשכוליות

הוכשרו לחג הפסח דנא ע"י ביה הרבנות הראשית לתל־אביב–יפו ותחת השגחתה ויכולים כל אחב"י להשתמש בתוצרת הנ"ל בחג הפסח תשל"ד שנה זו, בלי שום פקפוק כלל. כח ההכשר הזה עד ראש חדש אייר תשל"ד.

כשר לפסח

חג שמח עם משקאות טמפו

כשרים לפסח

הרבנות הראשית לישראל

ירושלים

דיני ערב פסח שחל להיות בשבת

מאת מרן הרב הראשי לישראל הרב שלמה גורן שליט"א

ערב פסח תשל"ד

בדיקת חמץ

א. ערב פסח שחל להיות בשבת בודקין את החמץ לאור הנר ביום ה' לפנות ערב, אור ליום י"ג בניסן, מיד אחרי צאת הכוכבים. מברכין על הבדיקה וגם מבטלין את החמץ ע"י אמירת „כל חמירא וחמיעא" כמו בשאר השנים, ויצניע מיד את החמץ שנועד לאכילה ביום ו' ובשבת כדי שלא יצטרך בדיקה אחרת ביום שישי.

תענית הבכורים

א. השנה מכיון שאי אפשר לבכורים לצום ערב"פ, יש אומרים שעליהם לצום ביום ה' י"ג בניסן, או להשתתף ביום זה בסעודת מצוה, כגון בסיום מסכת, כמנהג העולם. ויש אומרים שבשנה בה חל ערב"פ בשבת אין מתענים הבכורים כלל מכיון שאי אפשר לצום בזמנו וקי"ל דאין צום של מנהג, כיון דנדחה ידחה, אבל המנהג של והיקין לערוך סיום מסכת לבכורים ביום ה'. (שו"ע הל' פסח סימן תע"ע סעיף ב' וברמ"א).

תפילת שחרית ביום שישי

א. אין צריך להקדים השנה תפילה שחרית ביום שישי כיון שאין איסור חמץ נוהג כל היום.

ב. בתפלה אומרים „מזמור לתודה" ו„למנצח".

אפיית מצת מצוה

א. גם השנה אופים מצה־מצוה ביום שישי אחרי חצות היום, אע"פ שאפיית מצת מצוה בכל השנים קשורה עם זמן הקרבת קרבן פסח. והשנה קרבן פסח היה נשחט בין הערביים בשבת, תקנו כך לעשות זכר לשאר שנים.

ב. בזמן אפיית מצה־מצוה השנה, אין צריך לומר „כל פירורין שיפלו מעיסה זו והדבוק בכלים יהיה הפקר", משום שאופים את המצה לפני זמן איסור חמץ.

הכשרת כלים

אלו שלא הכשירו כלים לפסח עד ליום שישי י"ג בניסן מותר להם להכשיר את הכלים גם ביום שישי במשך היום.

מכירת חמץ

א. יש לערוך גם השנה את מכירת החמץ לגוי ביום שישי עד שעת ביעור חמץ, כמו בכל השנים, כדי שלא יבואו לטעות בשאר השנים. ויתר בכל זאת להוסיף לצרכנים מהחמץ המכור לגוי ביום שישי לאחר חצות, כיון שהמכירה חלה עצה קלה לפני כניסת השבת.

ב. על הרבנים מוכרי החמץ לגוי לציין בשטר מכירת החמץ לגוי כי המכירה תחול עצה קלה לפני כניסת השבת.

ביעור חמץ ביום שישי

א. אע"פ שעדיין אוכלים חמץ כל יום שישי, שורפין את החמץ גם השנה ביום שישי בסוף שעה החמישית, דהיינו בשעה 10.23 בירושלים, ובת"א בשעה 10.30, כמו בכל השנים, כדי שלא יבואו לטעות בשאר שנים לבער אחר חצות היום שהוא לאחר זמן איסורו.

מבטלין את החמץ ביום שישי

א. אין אומרים בזמן ביעור החמץ ביום שישי „כל חמירא וחמיעא" מכיון שבין כך צריך לבטל החמץ בשבת לפני זמן איסורו.

ב. ביום שישי מבערין כל שיירי החמץ, מנקין ומגעילין כל כלי החמץ ומשיירין בכמות מזון חמץ לשתי סעודות שבת, לליל שבת ולסעודת הבוקר, כמו שמצינו במס' פסחים דף מ"ט א' ארבעה עשר שחל להיות בשבת מבערין את הכל מלפני השבת דברי ר' מאיר.

הכנות לסדר

א. יש לצלות את הזרוע ל„סדר" בערב שבת כדי שלא יצטרכו לצלות אותה בליל חג.

ב. את עלי החסה לצורך מרור יש לבדוק מתולעים מערב שבת.

ג. יש להניח את עלי החסה במקרר או במקום לח כדי שלא יכמשו עד ליל הסדר.

ד. אין לשים את עלי החסה במים ביום שישי, שאם יהיו מונחים במים עד ליל הסדר יהיה עליהם דין כבוש, שלדעת הפוסקים אין יוצאים ידי מרור גם בכבוש במים.

תבשילי שבת

א. אין מבשלין לשבת זו כל ערב פסח תבשילי חמץ. ואין להכין תבשילים הנדבקים בכלים כדי שלא יצטרכו להדיחם אחרי האכילה בשבת משום איסור חמץ, דבר האסור בשבת כיון שאין צורך בכלים אלו בשבת. ואם עבר ובישל, המאכל דבוק בקדירה יש לגרד החמץ ביד ולהדיחו במעט כדי להעביר החמץ הדבוק בכלי, ואע"פ שהוא לא לצורך שבת, מותר משום איסור חמץ.

ב. כבר נהגו במדינות אלו לבשל ביום שישי את כל מאכלי שבת בכלי פסח. אבל אסור לערות התבשילים מכלי פסח לכלי חמץ, שלא יאסרו כלי הפסח ע"י עירוי לכלי חמץ כמו שכתב ה„פרי מגדים". לכן יש לערות מכלי ראשון של פסח לכלי שני של פסח שהוא קר ומשני מותר לערות לכלי חמץ, כיון שאוכלים חמץ בסעודות אלו.

סעודת ליל שבת

א. אם יש מצה עשירה (האפויה במי פירות ללא טיפת מים), צריך להשתמש כלל בלחם־משנה של חמץ, כי אם במצה עשירה, ואז נפטר מערבובי הכלים והמאכלים. ומברכין על מצה עשירה המוציא וברכת המזון כל שקובע סעודה עליה כמו פת הבאה בכיסנין כמבואר באו"ח סימן קס"ח סעיף ז'. וסעודת שבת הקבועה למעשה קובעת גם לברכת המוציא ולברכת המזון כמבואר בשערי תשובה בסימן הנ"ל ס"ק ט' בשם כתב יד קדמון. וגם לחולקין על כך מודים שהיא באה במקום סעודת קבע ואוכלים ממנה כשיעור שנקראת קביעות.

ב. אם אין מצה עשירה משתמשים בלחם־משנה של חמץ, והתבשילים שנתבשלו בכלי פסח אם הם קרים מעבירים אותם לכלי חמץ ואוכלים בכלי חמץ. ואם הם חמים אפשר לנהוג ע"י העברה בכלי שני של פסח כנ"ל.

ג. כדי להמנע מהכשלות נהגו לאכול בליל שבת ובשבת בבוקר על שולחן מיוחד חלות חמץ, ומאכלים קרים שנתבשלו בכלי פסח והועברו לכלי הגשה של חמץ.

ד. עכשיו שמצויים לקנות בזול כלי הגשה פלסטיים לשימוש חד־פעמי אפשר לפתור את הבעיה ע"י השימוש בכלי הגשה חד־פעמיים חדשים אלו שיערו בהם את התבשילים מכלי הבישול של פסח ויאכלו אותם על שולחן החמץ עם הפת.

ה. קיימת גם אפשרות נוספת, שיטלו ידיים ויאכלו החמץ על שולחן מיוחד, ואחרי כן ינקו את הידיים וישטפו את הפה מן החמץ ויש לאכול את תבשילי פסח על שולחן של פסח.

ו. יש לשמור את שיירי החמץ וללקט את הפירורים שנשארו לאחר סעודת הלילה, כדי להשליכם לזבל ולהפקירם למחרת בזמן הביעור.

תפילת שבת

א. מקדימים להתפלל בשבת זו בהשכמה כדי להספיק לאכול חמץ לפני זמן איסורו.

ב. זמן התחלת איסור אכילת חמץ השנה תשל"ד הוא: בירושלים בשעה 9.04 בבוקר, באיזור ת"א בשעה 9.11, ובשאר חלקי הארץ לפי המצב האסטרונומי־טופוגרפי של אותו מקום. ולמעשה ההבדל בין שאר חלקי הארץ כולל איזור התעלה והחרמון הוא לכל היותר כ־12 דקות, לכן כדאי להקדים ולהפסיק אכילת חמץ בכל הארץ ובבקעת ירדן משעה 9.00.

ג. אין אומרים יוצרות של שבת הגדול כדי שיספיקו לגמור סעודת שבת לפני זמן איסור חמץ.

סעודת שבת

א. ממהרים בסעודת שבת לגמור לפני זמן איסור אכילת חמץ.

ב. מברכין „המוציא לחם" על לחם־משנה של חמץ, ויש להזהר שלא לפזר הפירורים.

ג. אסור לאכול מצה כשירה ביום השבת כמו בכל ערב פסח, אך זה כולל מצה מטוגנת ומבושלת.

ד. אין לאכול על המפה עליה עומדים ממוסי השבת משום שצריך לנער את המפה מפירורי חמץ, אלא יש לאכול על מפה מיוחדת לנער אותה אחרי האוכל, ולגנוז אותה בין כלי חמץ.

ה. ביחס לתבשילים יש לנהוג כמו שכתבנו לעיל בליל שבת, לאכול בשבת בבוקר אוכל קר שנתבשל בכלי פסח והועבר לכלי חמץ כנ"ל.

ו. יש נוהגים לחלק סעודת שחרית של שבת לשתיים אם יש להם זמן מספיק כדי לברך באמצע ברכת המזון ולשהות קצת ואחרי ליטול ידים שוב פעם, כדי לצאת ידי סעודה שלישית בפת. אבל רוב העולם אין נוהגין כך.

ז. אם נשאר חמץ בעין יתנהו לגוי. ואם אין גוי יזרוק הכל לזבל, או לטאטא את הבית בשינוי בטלית יבש כדי לנקות מפירורי חמץ.

ח. בסוף השעה החמישית בזמן ביעור החמץ בשנים רגילות שהיא השנה בירושלים בשעה 10.23, ובת"א 10.30, לאחר שהוציא לגמרי את כל החמץ ונגז את כלי החמץ, יש לבטל את החמץ ולומר „כל חמירא וחמיעא דאיכא ברשותי דחזיתיה ודלא חזיתיה דבערתיה ודלא בערתיה" וכו'.

ט. לאחר סעודה אם השתמש בכלי חמץ, יש לקנח הכלים ביבש, ואם דבוק שם חמץ אפשר להדיח את הכלים הדחה קלה במים קרים, ולגנוז אותם כנ"ל.

י. אין לסדר את השולחן והמושבים בשבת לצורך סדר פסח וכן להכין את אביזרי הסדר כגון החרוסת וכיוצ"ב בשבת.

יא. לדעת ה„פרי מגדים" אסור לטלטל את המצות בשבת, מכיון שאסור לאכול מצה בשבת ערב פסח הרי הם נחשבים למוקצה.

יב. מקדימין להתפלל מנחה גדולה ואומרים אחריה סדר קרבן פסח.

יג. אחר תפילת מנחה אוכלים סעודה שלישית מתבשילי פסח כמו תמין, דגים או פירות וכיוצ"ב. אבל לא יאכל לשובע לאחר שעה רביעית אחר־הצהרים, כדי שיאכל המצה בלילה לתיאבון. ועוד הזוהר הקדוש יוצאין ידי סעודה שלישית בלימוד תורה, כמו שהביא במגן אברהם סימן תע"ד סק"ד.

יד. מי שנזכר בשבת שלא מכר את חמצו לגוי יקנה את חמצו שנמצא החמץ יחד עם החמץ במתנה לגוי ע"י מסירת המפתח. ויש מתירין להקנות לגוי אפילו ע"י קנין סודר מכיון שזה לצורך מצוה.

טו. הנשים המדליקות נרות של יום טוב במוצאי שבת עליהן לומר לפני כן „ברוך המבדיל בין קודש לקודש".

טז. אחרי צאת השבת ואחרי ברכה המבדיל יכולות הנשים לבשל ולהכין את תבשילי הסדר ואביזריו.

ברכת חג כשר ושמח

כנס בעניני פסח נערך בתל־אביב

כ־500 גבאים וראשי בתי הכנסת בת"א יפו השתתפו אמש בכנס שערכה המועצה הדתית לת"א־יפו באולם „דבורה" אשר הוקדש לדיון בעניני הפסח ובבעיות השעה.

בכנס השמיעו דברים הרבנים הראשיים לת"א־יפו הגר"י פרנקל והגרח"ד הלוי, ראש המועצה הדתית וסגן יו"ר הכנסת מר מ. שיינמן, וסגני ראש המועצה הדתית מר ש. ביזאי והרב שצדרוביצקי. המשתתפים בכנס קיבלו כשי מצה שמורה, לקט הלכות ומנהגים לפסח בעריכת הרבנים הראשיים לת"א־יפו שהוצא לאור ע"י המועצה.

אנשי „שינוי" קיימו מגעים עם ל"ע ור"ץ

מאת סופרנו לעניני מפלגות

אישים בתנועת המחאה „שינוי", בראשותו של פרופ' א. רובינשטיין מאוניברסיטת תל־אביב קיימו מגעים עם ל"ע ורשימת ר"ץ.

זאת במטרה לבדוק אפשרות של הקמת מערך ביניהם והופעה משותפת בבחירות הקרובות לכנסת.

מה אמר ברעם לגולדה

אבל אמר לסופרנו מקור מהימן, כי בפגישה שהתקיימה בין ח"כ משה ברעם לבין ראש הממשלה הגב' ג. מאיר ובה הביע הראשון לצרפו לממשלה, אמר ח"כ ברעם לגב' מאיר „איזו אוניברסיטה אני לא סיימתי שאת סיימת". בהמשך השיחה הביע מר ברעם דברים קשים בפני ראש הממשלה על שהיא פוסלת אותו מלכהן בממשלה.

קרית תעשיה תוקם ביהוד ע"ש יואל משה סלומון ז"ל

קרית תעשיה תוקם ביהוד, בהשקעה של כשבעה מליון ל"י, על ידי קבוצת משקיעים מארה"ב ומקנדה, המיוצגת בארץ ע"י ד"ר ש. מנדלבוים.

הקריה תיקרא על שם יואל משה סלומון, שהיה המייסד של יהוד, פתח תקוה ושכונת נחלת שבעה בירושלים, שהיתה השכונה הראשונה מחוץ לחומה. ד"ר מנדלבוים הינו הנכד של בעל ההון המשקיע, אשר החליט להנציח את שם סבו בדרך זו.

קריית התעשיה תיבנה על שטח של 10 דונם. יוקמו בנינים דו־קומתיים, בגדלים שונים, בשטח בנוי של 7,000 מ"ר. בבנינים אלה ישוכנו מפעלי מתכת ואלקטרוניקה זעירים. כבר עתה גילו בעלים למפעלים רבים בענפים אלה התעניינות.

תואר ד"ר לראש עירית ניו יורק מטעם אוניברסיטת בר אילן

אוניברסיטת בר־אילן העניקה תואר דוקטור של כבוד לפילוסופיה, לראש העיר ניו יורק מר אברהם בים, במסיבה חגיגית בה השתתפו 500 איש מראשי יהדות ארה"ב.

בטקס, שנערך בניו־יורק, בירך את ראש העיר נגיד האוניברסיטה פרופ' יוסף הרב לוקשטיין, ראש העיר הקדיש את נאומו לבעיות העיר. את ההרצאה המרכזית בטקס נשא הסופר אלי ויזל, המכהן כפרופסור בהחשבת ישראל באוניברסיטת ניו יורק.

אישים ומוסדות

— מסיבה רבת משתתפים נערכה ע"י עירית ירושלים ומועצת פועלי ירושלים לכבודו של שמחה רז, מנהל הברית העברית העולמית לרגל הופעת ספרו החדש „שיח אגדה". במסיבה בה השתתפו חברי הכנסת הציבורית היהודית, סופרים, ואישי־ציבור, השמיעו דברי הערכה פרופ' אריה טרטקובר, ראש המחלקה לתרבות של הקונגרס היהודי העולמי, פרופ' זאב פאלק מהאוניברסיטה העברית והרב שמחה הכהן קוק, רבה הראשי של רחובות.

צבי איזקסון — למנוחות

צבי איזקסון, נשיא התאחדות האיכרים במשך 3 עשרות שנים ומי שהיה ממייסדי ענף ההדרים בארץ ישראל בראשיתו במשך שנים רבות — הובא אתמול בצהרים למנוחות בבית העלמין בנחלת־יצחק.

בגלל חודש ניסן לא נאמרו הספדים ורק דברי פרידה נרגשים השמיע הרב הראשי לת"א־יפו, הרב י. י. פרנקל.

חברת ליבר בע"מ תל־אביב

ביח"ר לשוקולד, ממתקים, קקאו, קפה נמס

הרבנות הראשית למחוז תל־אביב—יפו
ת. ד. 9 טלפון 260271
ב"ה, ת"א־יפו י' חשון תשל"ד 5.11.73 מס' 1/769/ח

הכשר לפסח תשל"ד

מאשרים אנו בזה כי השוקולד, הסוכריות, הקקאו, גומי־הלעיסה וגומי בלוני בזוקה וכן חפיסות השוקולדה קמל־בלוף המיוצרים לפסח תשל"ד ע"י חברת ליבר בע"מ, תל־אביב, הם תחת השגחתנו.

בית החרושת הוכשר כראוי לפסח. ההשגחה סודרה והתוצרת נושאת החותם „כשר לפסח" מותר להשתמש בהם בלי פקפוק.

הרבנות הראשית
יצחק ידידיה פרנקל — הרב הראשי והאב"ד לת"א־יפו
חיים דוד הלוי — הרב הראשי והאב"ד לת"א־יפו

לשכת הרבנות בית־שמש
ת. ד. 43 טל. 911361
ב"ה, יום א' כ' אדר תשל"ד 3.3.74 מס' 12/ג'

תעודת הכשר

הננו מאשרים בזה כי המפעל לייצור קפה בן רגע בבית־שמש, המייצר „קפה נמס", נמצא תחת פיקוחינו, ונוהגים לפי הוראותינו, בכל הנוגע לעניני כשרות במפעל הנ"ל.

וכל מוצרי „קפה נמס" ממפעל זה הנם כשרים לפסח ולכל ימות השנה בתכלית הכשרות.

הרב יוסף בוסבילא
רב העיר
לשכת הרבנות בית שמש

תרומות ומעשרות הופרשו כדין

מסעדה מלון טירת בת־שבע

רח' המלך ג'ורג' 42 (ע"י בית כנסת ישורון), ירושלים • טל' 228195

מתקבלות הזמנות

לליל הסדר המסורתי

בניהולו של החזן המהולל
ר' אריה מזוביצקי נ"י
בלווי מקהלתו ושירה בציבור

*

הכשרות במסעדה בהשגחת הרב מרדכי צילנגולד, מטעם המועצה הדתית

*

כל ליל שבת, בשעה 7.00, סעודת „עונג שבת" בהשתתפות חזן וזמרים

*

הזמנות לשבתות וחגים, לחתונות ומסיבות משפחתיות וכנוסים וכו'. באולמי טירת בת־שבע המפוארים. מתקבלות במשרד המסעדה, טלפון: 228195, 252121

למוסד חינוכי דתי באיזור ירושלים

דרוש חצרן עצמאי

בעל נסיון וידע במכשירים מכניים
אפשרות העסקה גם לאשה • דירה נאה לרשות המועמד

*

לפנות ת"ד 7555 ירושלים, עבור „חצרן"

מרכז ישיבות בני עקיבא
ישיבת בני עקיבא נחם
ת. ד. 173, בית שמש, טלפון 911670

לבוגרי חטיבות ביניים

נותר מספר מצומצם של מקומות לכתה ט'
לשנת הלימודים תשל"ה

על המעוניינים לפנות למשרד הישיבה בשבוע האחרון של חודש ניסן.

קרית חינוך מבשרת ציון
הישיבה התיכונית „קול מבשר"
ע"ש הרה"ג ר' משולם ראטה ז"ל

לקראת שנת הלימודים תשל"ה
תכנס הישיבה אי"ה למבני הקבע שלה בקרית הישיבה — ויורחבו אפשרויות הקליטה שלה

החלה ההרשמה לכתה ט'

כמו כן יתקבלו תלמידים מתאימים לכתות י', י"א, י"ב

*

ההרשמה: במשרד הישיבה, שכון זוגות צעירים במבשרת ירושלים.

התחבורה: קו 55 מהדוידקה (ירושלים).
טלפון: 02—528965, ת"ד 6605 ירושלים.

ין השר לנגיד

מאת יצחק דויטש

העימות בין שר האוצר פ. ספיר לבין נגיד בנק ישראל מ. הגיע השבוע לשיא. משקיפים שנכחו בישיבת ועדת השרים ני כלכלה, אשר בה יצא ספיר במיתקפה רכתי נגד זנבר, ר כי הכל היו נדהמים. כדבר הזה, אמרו, עוד לא היה. ניתוח אש ממש.

אי־אפשר היה להבחין בין ים העניינים לבין הצדדים ה־ ם המזהקים והרגשיים בעי־ תחושה היתה שזהו קרע עמוק לא ניתן עוד לאיחוי.

לוקי דיעות עניינים

ק שוב איננו מתמקד בבעייה ז זו או אחרת. המתח קיים הצטברות של דברים ביחסים משרד האוצר לבין הבנק ה־ תי מאז נתמנה מר זנבר לנ־ ואולם העילה כפי שהיא עו־ באורח רשמי ניתן לראותה : לכמה נושאים אקטואליים.

ציב המדינה: בשידור טל־ השבוע אמר הנגיד כי ההק־ חוטיא את מטרתו. צריך לק־ אותו ב־1.5 מיליארד ל"י כדי לחצים אינפלציוניים. טוען : אנשי בנק ישראל הביעו יהם לפני הכנת התקציב כי יקע מצב המשק מותר שב־ : תהיה הורדה של 1.5 מיל־ ל"י, כיצד הם אומרים עתה ב של דברים? חוזרים אנשי ישראל ומסבירים: כאן גוב־ מסגרת לתקציב המדינה חלו חויות שונות מתצפוי. הצריכה לות הכלכלית חוזר מהר מאד ם הקודמת והתחזית לגבי מא־ ושלומים נעשתה קודרת יותר. יש לשים עתה דגש מיוחד ציות מאזן התשלומים ודבר חייב מלחמה באינפלציה באמ־ ורוף היצעה מגרעון בלכתו יב.

דת חותרות: בראשית שנה ז יתרות מטבע החוץ שבידי ישראל 1700 מיליון דולר. ה־ ב הלאומי — שהוא מסמך פ לאוצר ולבנק ישראל — ירידה ביתרות בסך 850 מיל־ דולר. נתון זה מופיע רשמית בתבסס על הערכת התחזית במאזן התשלומים. בנק יש־ הציג עניין זה כסכנה חמורה והוהיר מפני הידרדרות. שר רואה בכך „יצירת פאניקה". מבקש ליצור פאניקה איננו לא את מדינת ישראל ולא עיני הבטחון, הוא אומר. ב־ זה הוא טוען כי יש לנו יתר־ במטבע חוץ בסכומים נוספים אינם כלולים ביתרות עליהם בנק ישראל במאזנו. אלה פקדונות במטבע חוץ של מפ־ בארצות חוץ. ראוי לציין ולם לא ראו סכומים אלה כ־ ת כמש. שכן המפקידים יכו־ למשוך אותם בכל עת. הצורך זב ביותר בתרומה הוא ל„יום ירי — ודווקא אז לא ניתן לס־ על הפקדונות הללו. אף כי שבמלחמה האחרונה לא היתה ה של פקדונות מטבע חוץ, דים כאלה עלולה להיות משי־ מוגברת, ואם לא יכבדו אותה שמע כי המשק איננו יכול ל־ את התחייבויותיו.

והאות סיוע: בנק ישראל, ם הפרופסורים לכלכלה, מנהל אבד מלחמה לשינוי התנאים ניתנת הלוואות למשקיעים. את אלו ניתנות בריבית של לשנה, זאת בעוד שלממשלה כסף זה ב־30% לשנה ויותר. היא: להנהיג הצמדה מל־ או חלקית של ההלוואות, או את שיעור הריבית. שאם ניתנת מתנת חינם למשקי־ בסכומים לא־מבוקרים, שכן האינפלציה נקבע לא עפ"י ה ממשלתית זו או אחרת, אלא קצב האינפלציה. ראש החוץ זו הוא משרד המסחר והת־ הטוען שאין לשנות את העידוד למשקיעים. במיוחד זקוקים עתה לגידול בהשק־ נושא זה מעביר את האוירה ם שבין הממשלה לבנק, ול־ לבין מרבית הכלכלנים ב־ (בתוכם פקידים בכירים מאד עצמו), ונגלה אליו ביטוי מעורר רוגז שלעצמם.

ית חדשה: בנק ישראל מנ־ אגרות מלווה קצר מועד ב־ לספיגת כספים. אולם על התשת קצב האינפלציה גבר במלווה צמודים גם לזמן ממילא נצטמצמה מכירת קצ־ עד הוצאתו נמצאת בירידה ו. הציע בנק ישראל הנפקת חדשה שתנאיה יהיו גמישים וביקוש. האוצר רואה בכך ה למקורות מימון התקציב ש־ הכנסות הרגילות. על כך אמר אוצר: אגרה כזו תונפק רק אם לא אהיה עוד שר האוצר.

ם הדו"ח: לפי החוק חייב בנק ישראל לפרסם דו"ח על אמצעי התשלום, כל אימת פי התשלום עולים ב־15% ו־ בתקופה של תוך 12 חודש. פורסם דו"ח כזה בסוף כאשר עליית אמצעי התשלום ב־15%. טען האוצר כי למ־ לא היה צריך לפרסם את ה־ שכן מגמת עליית אמצעי ה־ נעצרה. אולם בנק ישראל על כך שהחוק מחייב את ם, אם היתה עלייה בשיעור וללא קשר אם לאחר מכן התפתחות שונה.

ם, פחות או יותר, הנוש־ עניינים סביבם המקום לא־ חילוקי הדעות בין שר האו־ בין נגיד הבנק הממלכתי.

אי או קשור לסינור?

ו, זה מכבר הרגו היחסים ב־ ר העניני. כאשר צף ועניין זה, ור הוא מהיה רק עילה נוספת להתפרצות נוספת במקום ה־ הפקשה, את בעיית היחסים ור והאוצר לנגיד יש לראות קע תקופה קודמת.

צריך לזכור כי ספיר הוא האיש אשר הביא למינוי של זנבר לתפ־ קיד הנגיד של בנק ישראל. קודם לכן שימש מר זנבר ביועץ כלכלי לשר האוצר וכיושב ראש מועצת המנהלים של הבנק לפיתוח התעשייה. בתקופה היותו „יועץ" היו היחסים בין השניים אידיאליים — פרט להתקפות קצרות. מר זנבר היה מקור מהימנה סוריה ושר ה־ אוצר ניזון ממנו היטב.

עם המינוי לנגיד, עמדה, מן ה־ סתם, בפני מר זנבר השאלה: האם עליו להיות קשור בטיבורו של מר ספיר או שעליו להיות עצמאי? שאלה זו עמדה בחריפות־יתירה מ־ כיון שעל הרקע ממנו בא מר זנ־ בר לכהונתו הרמה היו חושדים בו יותר ויותר כי הוא עושה דברו של שר האוצר. אפשר להבין כי תפ־ סתו של מר זנבר היתה, כי כהו־ נת הנגיד מחייבת עצמאות לגופה. הרי מותר הבנק המרכזי מהפק־ דות באוצר הוא באי־תלות, בהבעת דעה עצמית ובהפניית הזרקור ל־ בעיות האמיתיות של המשק — ב־ עוד אשר האוצר עוסק בבעיות ה־ משק של יום־יום. צורך כוח משי־ קלו גבר נכה העובדה שגם הרשות להבנתו כלכלי הפכה להיות מח־ לקה של האוצר ושוב אין לצפות משם לדעות עצמאיות שאינן עולות בקנה אחד עם ההשקפה הרשמית של האוצר. מכאן שישנה סכנה ש־ האוצר יטביע חותמו הבלעדי על אורח החשיבה הכלכלית במשק, ו־ שוב לא ניתן יהיה לראות את הדב־ רים באורח האוביקטיבי, או לפחות מתוך הסתכלות על שני צדי ה־ מטבע.

לא נמצא הקו המאזן

אפשר להבין את הכרעתו של זנ־ בר בזכות העמדה העצמאית. מבט לאחור מראה כי כמה ממלחמותיו ושל הבנק אמנם השיגו תוצאותיהן בסופו של דבר. אם באמצע שנת 1972 חלו שינויים בתנאי המילוות, היה זה בזכות אותן מלחמות. כך גם אם חלו צמצומים בתקציב ה־ קודם, לפני שהוא גדל שוב, וכן אם בראשית השנה הקודמת צמצמה הממשלה חובה לבנק, היה זה כ־ תוצאה מלחמות הבנק המרכזי.

אולם קרה לבנק יקר זמור בד־ רך, עד שהוא הגיע לעצמאות הוא איבד את השפעתו. הבעייה הקשה של זנבר היתה לא רק להגיע לעצ־ מאות, אלא להשיג אותה, מתוך כך שהוא ימשיך להשפיע על האוצר ועל הממשלה בקביעת מדיניותם ה־ כלכלית. השפעה כזו הושגה לא רק בבלוחמות הפומביות, אלא גם ב־ תהליכי הדיונים הפנימיים. כאן ק־ רה ההיפך.

שר האוצר לא השלים עם „דרכו בפוליטיקה הטובה" של הנגיד. בעמדת האוצר עצמה לא היתה אהבה־יתירה למי שבא משורות המשרד והגיע לאן שהגיע. האלרגיה גברה כאשר מר זנבר התערב גם בעניינים שונים שהם בתחומו הבלעדי של האוצר. כמו עניני מיסוי מפורסים ועוד כה־ נה. בפגישות הזמן יחדלו לשתף פעו־ לה עמו. הוא לא שותף בחלק מה־ התייעצויות החשובות ובודאי שלא ראו אותו כחלק מן המטבח הכל־ כלי. כאשר לכך התוספו ביטויים פומביים שנראו קנטרניים — והרי היחסים הלכו והחמירו הגיעו לאן שהגיעו.

הליכה על חבל מתוח

כאשר מנתחים את התפתחות ה־ יחסים בין הבנק המרכזי לבין ה־ אוצר בתקופת מר זנבר, אי־אפשר להתעלם מבחינת התקופה הקודמת בה כיהן מר דוד הורוביץ כנגיד בנק ישראל, ניתן לומר כי גם למר הורוביץ היו השגות קשות על מדיניות האוצר ונושאים שעליהם ביקש לקדש מלחמה. מר הורוביץ היה פחות מעורב בפרטים, שלא כ־ מר זנבר שעסק בהם בשקידה וב־ התמדה שנים רבות. מר הורוביץ נמנע בדרך כלל ממלחמות פומביות. הוא עשה זאת רק במקרים יוצאים מהכלל, ניתן לומר שגם ממנו לא היו מאושרים במשרד האוצר ולא אחת פעלו בכיוון הפוך לזה שלו. גם עמו לא היו היחסים אידיליים. אלא שהוא נמנע מעימותים גלויים עם מעורבות אישית. התוצאה היתה ש־ כאשר יצא נגד משהו, אף כשעשה זאת בהצי־רשמיות, היה לכך הד חזק ביותר, האוצר היה נדחק אל למצבים קשים בעיני דעת הקהל ו־ אף בעיני מרבית השרים האחרים.

אפשר לומר כי מר הורוביץ הש־ כיל להיעזר בדרכי השפעה מתוח־ כמות על דעת הקהל, במקום שהוא בעצמו יעשה מלאכות מסויימות, הוא היה עולה לאולימפוס של ה־ רמיזה העדינה, והיו שדאגו כי ה־ מלאכה בהכשרת דעת הקהל תיע־ שה בצורות אחרות. התוצאה היתה שהשפעה הופצה, אך היא לא עיר־ בבה אותו באורח חד ומזוהה לה־ לוטין. מפיו עצמו נשמעו פחות הכ־ רזות הצהרות על עניינים שבהלכה למעשה — אף כי לא הותיר ספ־ קות על עמדותיו. מכל מקום לא היו הצהרות דרמטיות והמוקרטיות.

איני בטוח אם הדגם של מר דוד הורוביץ הוא המושלם שהיינו צרי־ כים לאמץ. בודאי יש הרבה מהחיוב במלחמה גלויה וכנה על דברים נבו־ נים שמאמינים בהם. אך בהצורך שביל זהב באפשר גם לנהל מל־ חמות וגם להשיג את המטרות יש חשש שהמטרה אינה מושגת.

מצב שאינו יכול להימשך

נראה כי שני הצדדים נדחקו ל־ עמדות קיצוניות. ההתבטאויות ה־ פומביות הקשות שגמנה בשניהם. בודאי שהאינטרסים הממלכתיים מת־ קפחים. חושבני שהאוצר מפסיד הר־ בה בכך שהוא דוחה על הסף הר־ בה רעיונות טובים וחשובים שב־ אים מהבנק הממלכתי, אשר לו צוו־ תי חשיבה עצמאיים בעלי משקל. בנק ישראל הולך ומתקפח ביכול־ תו להשפיע, שכן מזהים אותו עם אופוזיציה שאין לה סיכוי כי עמד־ תה תתקבל. בסופו של דבר אין כהונת הנגיד מיועדת להיות מוקד להבעת תפיסות כלכליות־תיאורתיות שיזכו אף משמיען באהדה של חוג ציבורי החש בקיפוח. בהידרדרות הנוכחית יש לחשוש שתיפגע גם השפעת הבנק בתחומים המוניטריים עליהם הוא מופקד ישירות.

לכן, ישנו אינטרס ממלכתי חיוני לעשות לשינוי הדברים, לאחות את הקרעים, אם עוד אפשר.

יומן ניו־יורק

ניקסון לא איכזב?

מאת ד"ר הלל ויידמן, סופר „הצופה" בארה"ב

אם כי תוכן דבריו של מיניסטר החוץ ד"ר קיסינג'ר בפגישתו עם נשיאי הארגונים היהודיים נשמרים בסוד, דבר אחד אפשר לקבוע — המשתתפים, כולל אלה שמתייחסים בחשדנות ל־ קיסינג'ר יצאו מהפגישה כשהם מעודדים ברצו־ נו הטוב — „גם" כלפי ישראל... אין מנוס מלנקוט בנוסח זהיר זה נוכח החשדות כלפיו.

אמנם החששות עדיין קיימים, הם טבעיים ומובנים מול המציאות המדינית, אבל הפגישה, שאינה הראשונה, תרמה רבות להחלשתם, ולמידה של הבנה הדדית.

היות וקיים תיאום מלא בין הנשיא לבין שר החוץ שלו, יש לזקוף הצהרתו של ניקסון — שלא יכנע לסחיטה ערבית בעניין הנפט — לזכותם של שניהם.

היות וחדשות רודפות אלה את אלה, עד ש־ ראשונות טובעות באחרונות, ונשכחות על ידיהן, יש להזכיר, שהצהרה זו השמיע נשיא ארה"ב בפומבי, בעיצומו של הדיון על הפסקת האמברגו על הנפט.

מובן, שלא היתה זאת, ואי אפשר שתהיה, פליטה פה בעלמא. זו היתה הצהרה מחושבת ומכוונת לשליטי ערב בל יצפו מממשלת ארה"ב ללחוץ על ישראל כתוצאה מלחצם על ארה"ב.

הצהרה זו של הנשיא מעניקה לכן אמינות להבטחתו של שר החוץ הישראלי שאין, לפחות בשלב זה, לחץ אמריקאי על ישראל לוויתורים למדינות ערב.

נכון שאם סאדאת מכריז ש„הדחתו של ניקסון תהווה טרגדיה", הוא מתכוון לטרגדיה לערבים; ומזה אפשר להסיק שסאדאת, מצפה ללחץ מצדו של ניקסון על ישראל, לטובת הערבים. אבל אם נניח שאמנם פניו של סאדאת לשלום, מותר לחשוב ששליט מצרים מתכוון להסדר שיתקבל על דעתם של כל הצדדים.

מאבק ומיזוג בין שני ישראלים

אף מומחים במקצוע החברות שנתבקשו להסביר לנו „על מה מדובר", התקשו להתמצא בסבך הבריג, של שתי חברות אמריקאיות עקיות, „ראפיד אמריקן קורפוריישן" ו„מקרורי קורפו־ ריישן". מספיק לציין שהדיון במאות החנויות של זו האחרונה עלה בשנת 1973 למעלה ממיליארד דולאר!

מה שאנו מבינים בעסקים אלה המקיפים כמה שרשרות של חנויות ומפעלים בעשרות ערים ברחבי ארה"ב. הוא ששני האישים העומדים בראשן של שתי החברות הם ישראלים, העושים גם למען ישראל באיזורים ובאופנים שונים. הלוא הם שמואל גיזמן, יו"ר „מקרורי" ועתה נשיא „אינטרסטייט קורפוריישן" — ומשולם ריקליס, ראש אמריקן רפיד קורפוריישן", שהתמזגו ב־ אחרונה, עם שמירה על אוטונומיה של כל אחת, ושל אי־אלה חברות בת.

משולם ריקליס הוא דמות מוכרת בארץ, מאידך שמואל גיזמן עוקר את רגליו מבמות פומביות וגם מונע פרסומת לעצמו — חוץ המחלקה ליחסי ציבור — של חברתו. בה פועלים מומחים וגם אומנים רבים במקצוע.

ברם, הוא תופס עתה משרה כזו שקשה בה להתחבא לגמרי מזרקורי הפומביות. הוא מכהן כיו"ר הועדה לאגודה פתוח, „בונדס", בניו יורק רבתי. הארגון הגדול ביותר בתוך מפעל גדול זה.

ואם כי לשמו בלבד, שהוא מעניק למפעל ה„בונדס" משקל רב למשוך משקיעים בהתחשב עם המוניטין שרכש באמריקה, מר גיזמן אינו מסתפק בזה. הוא פעיל במבצע ה„בונדס", משתתף בישיבות ואסיפות וגם נואם וכמובן שיש משקל וישנן תוצאות ממשיות לדבריו.

בעקבות החפץ חיים, זצ"ל

פטירתו של הרב מנחם מנדל זאקס, זצ"ל, בישראל חידשה את ההתעניינות בחייו של חותנו החפץ חיים, זצ"ל, כאדם, נוסף על ספריו, ביחוד „משנה ברורה" שנעשה לספר שימושי לכל יהודי דתי.

אחד השרידים שזכו ללמוד וגם להיות במחיצתו, הרב ד"ר שמואל בלקין, הלמידו מראדין, כיום נשיא ישיבה אוניברסיטה בניו יורק, הקדיש את שיעורו השנתי ליום השנה של רבי יצחק אלחנן — שעל שמו נקראת הישיבה — לחזור על שיעור הראשון של רבי מנדל זאקס, בישיבת רבנו יצחק אלחנן, בה שימש בחון ור"מ.

הרב בלקין הקדים לשיעורו זכרונות מימי נעוריו במחיצתו של „החפץ חיים" ועל יחסו לחתנו, ר' מנדל, עת היה סמוך על שולחן חותנו וגר בדירה צנועה בביתו.

בהזדמנות זו סיפר איך דייק החפץ חיים בלשונו בכתיבת מכתבים, ואיך הכתיב כל מילה, ואף בתאר של המכתב. פעם — סיפר הרב בלקין, היה נוכח בעת שהחפץ חיים כתב מכתב לרב אחד, ורשם „הרב הגאון", ולשני הוסיף „הגאון הגדול". כאשר מישהו הביע תמיהה על זה באמרו שהראשון עולה בגאונותו בתורה על השני, ענה: „תיאור הגדול איננו מתכוון לתורתו של זה הרב, אלא לאישיותו. ואם כי הראשון גדול ממנו בתורה השני גדול מן הראשון כאיש; לכן מגיע לו תואר גדול, כי חשובה גדלותו של אדם באשר הוא אדם...

כאות התלמידים וראשי הישיבה, עם הרב יוסף דוב סולוביצ'יק בראשם, השתתפו בכנוס תורני זה, והקשיבו בעניין רב לשיעוריו של הרב בלקין, שדיבר באידיש והגיע בפירות על השקלא וטריא תוך הבהרת הסוגיא.

כפי שאמר לי נשיא הישיבה הוא מאסף ב־ שקדנות וחיבה יתירה כל חומר השייך לחפץ חיים הקשור באישיותו ופעולותיו.

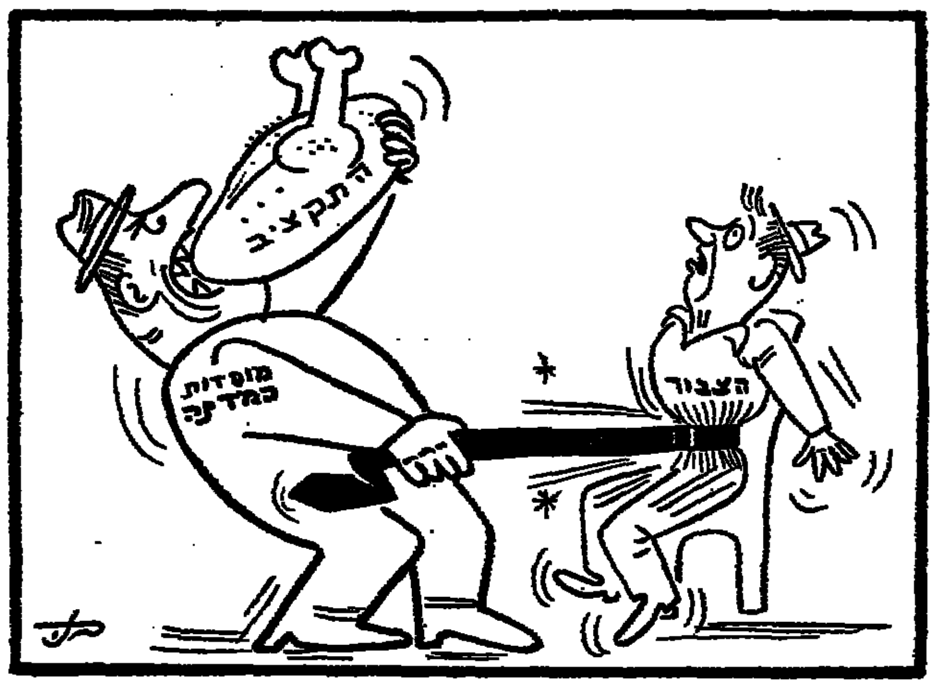

אמריקה הדרומית בעקבות אפריקה?

מאת יעקב אדלשטיין

הודעת מדינת גיאנה באמריקה הדרומית בשעת ועידת המדי־ נות הבלתי מזדהות, כי היא מנתקת יחסיה עם ישראל, אינה מרעישה במיוחד, אבל יש בה אספקטים מאותתים לישראל, לגבי יחסיה עם קורה של מדינות באמריקה הדרומית — יחסים העומדים על סף תמורה. התמורות עשויות לחול בגלל שתי סי־ בות: הצטרפותן של אחדות ממדינות אלה לגוש המדינות הבל־ תי מזדהות, בו שולטים הערבים, ובציית הנפט שתפסה משקל מדיני נוסף על המשקל הכלכלי. בעיות אלה עלולות להפיק קשה על יחסיה של ישראל בחבל תבל זה בו היו לה לפנים עמדות מצויינות של אהדה.

במחקר שנערך בימים אלה על אמריקה הלטינית ומעמדה של יש־ ראל בה בימי מלחמת יום הכיפו־ רים, מאת ד"ר נתן לרנר מאוניבר־ סיטת תל אביב, מתברר כי ישראל מצאה את עצמה מבודדת באמרי־ קה הלטינית, פרט לשתי מדינות שנשארו אוהדות לה. יתר המדי־ נות, או שהיו נייטראליות וקרות, או עויינות במלוא מובן המילה. דעת הקהל אף היא לא היתה אה־ דה במיוחד. היו אף מקרים ש־ במאמרים אנטי ישראליים נתפרסמו בעתונות בעלת ההשפעה ביבשת זו. אף לא ניכרה הפגנה רשמית של אהדה מצד רשויות ממשלתיות. עם זאת יצויין שאף מדינה בדרום אמ־ ריקה לא נבגה עזרה לישראל ש־ באה מצד הקהילה היהודית או אר־ גונים אחרים.

אבדן השפעה

המדינה היחידה בה מצאה ישראל אהדה גדולה, היתה קוסטה ריקה. לה מסורת אהדה לישראל. נשיא קוסטה ריקה הפגין אהדה אישית ואשתו עסקה בגיוס כספים למען ישראל. אבל קוסטה ריקה היא מ־ דינה עניה, שמשבר הנפט עלול לפגוע בה קשות. לעומת זאת יש מדינות באמריקה הדרומית שהיתה להן מסורת אהדה לישראל, אך מ־ סורת זו מתרופפת עתה לרגל ה־ שינויים שחלו במערך הפנימי של־ הן. כגון: חילופי שלטון, וכן נוכח התמורות שחלו בעולם המדיני. ל־ דוגמא — מדינה כמו אורוגוואי, שעד כה היתה אוהדת לישראל, ל־ אחרונה חלו בה שינויים פנימיים שערערו אהדה זו. אורוגוואי נודעה כמדינה שוחרת חופש. כינו אותה בשם „שווייץ של אמריקה הדרו־ מית" אולם אלימות ה„טופומארוס" שיתה בה את מערך הכוחות המפ־ לגות חדלו בה להתקיים למעשה, הצבא תפס את השלטון. הקול הי־ הודי אינו ממלא עוד תפקיד בבחי־ רות. השלטון האזרחי־צבאי מנסה לחלץ את המדינה ממצב כלכלי קשה, כתוצאה מכך מדיניות החוץ היא יותר תועלתית מאשר רעיונית. פעילות ערבית ניכרת מתנהלת ב־ אורוגוואי. נציגים ערביים מציעים אשראי. קנייה בשר מוגברת. אלה הם יתרונות שלשלטון מתאווה להם. אמנם ישראל מסייעת לאורוגוואי ב־ תחומים שונים, בשיווק פרי הדר ו־ בתכניות חקלאיות. למרות זאת הי־ תה צפויה הידרדרות ביחסים לרגל ביקורו של שר החוץ הלבנוני, אך ברגע האחרון נמנעה פירסום הצ־ הרה משותפת בין אורוגוואי לשר החוץ הלבנוני, הודות למאמצים יש־ ראליים, ובכך נמנעה גם הודעה אנטי־ישראלית.

זאת ועוד: טרם ברור אם ייערכו בחירות במדינה זו בשנת 1976 כ־ פי שהשלטון הבטיח. אולם גם אז יש חששות מעליית כוחות שמא־ ליים, או כוחות אחרים שלא ימ־ שיכו את המסורת שהיתה מקובלת ביחסי שתי המדינות.

הבה נסקור גם המצב בשאר מדינות היבשת:

ברזיל הופכה להיות מדינה מר־ כזית בדרום אמריקה, החזות לכר־ תה הכלכלי. מדינות ערב מציעות השקעות. הנפט הוא גורם חשוב בפיתוח והוא נמצא — כידוע — בידי הערבים. מרכז של קהילות ערביות בדרום אמריקה הוקם בסאן פאולו. הערבים פעילים בה ומנ־ הלים תעמולה אנטי ישראלית. אד־ לם השפעתה של פורטוגאל עדיין גדולה בבראזיל והיא כידוע מדי־ נה שאינה נמצאת בקו האהדה של ערבים. לפורטוגאל יש השפעה על מדיניות החוץ של בראזיל, אם כי השפעה מוגבלת מאד. עליית כוחם הכלכלי של הערבים יש לה השפעה גם על עליית כוחם הפוליטי, וזוהי מסקנה אחת מני רבות בברזיל וב־ ארצות אחרות. כמה הצהרות מדי־ ניות ממשרד החוץ הבראזילי נטו יותר לטובת הערבים.

כיצד תנהג ארגנטינה?

בארגנטינה שולט משטר פירון. הוא משטר שבמהדורתו הראשונה גילה אהדה לישראל, אך גם כאן ניכרת עליית כוחם הכלכלי של הערבים שמביא לעליית כוחם הפוליטי. לוב מציעה לארגנטינה אשראי הסכם מסחרי, נפט תמורת סחורות וצרכי מזון. אמנם מבטיחים שהסכמים כא־ לה לא ישפיעו על המדיניות של אר־ גנטינה במזרח התיכון, אבל אין להניח שלא יהיה קשר בין מדיניות לכלכלה. לוב היא מדינה שמקשרת תמיד שני נושאים אלה. הפרדוקס הוא שהאיש אשר עומד לערוך הס־ כמים כאלה הוא יהודי, שר האוצר של ארגנטינה בר גילבר, החולש על השטח הכלכלי. הוא תרם הרבה ליי־ צוב כלכלתה המעורערת של המדינה ולעליית ערך המטבע, לאחר שהמטבע הארגנטיני היה בשפל המדרגה. אבל כמו קיסינג'ר או קרייסקי, כן גם גילבר מבצע מדיניות ארגנטינית ולא ישראלית, אם כי מפעלו ההצ־ שייתי, תרם למגבית הישראלית באמצעות שותפיו. מר יעקב צור שנשלח לייצג את ישראל בטקס ה־ הכתרה של ארגנטינה, נתקבל בכבוד הראוי. אולם פירון קיבל בקרירות משלחת יהודית שביקשה לשוחח עמו על מצבה של ישראל. נראה שנוש־ אים אחרים מעניינים אותו והוא מנסה להלך על חבל דק. הזדהותה של ארגנטינה עם גוש המדינות הבלתי מזדהות, עשויה להשפיע על צע־ דיה הפוליטיים בעתיד.

מדינה כמו צ'ילה, שהתחוללה בה מהפכה ימנית, נאבקת על קיום משטרה בעולם מול חרמות של השמ־ אל הפוליטי בעולם. לכן היא מנסה לרכוש את אהדת העולם ה־ בלתי מזדהה, או הקרוי, הכוח השי־ לישי, באמצעות קו פוליטי שקשה להגדירו כפרו ערבי, אך בהחלט לא פרו־ישראלי.

בימי משטרו של איינדה, ניכרה בהחלט נטיה פרו ערבית, בייחוד בהצבעות באו"ם. למרות שהנשיא איינדה עצמו גילה אהדה לישראל, אבל שר החוץ שלו היה אנטי יש־ ראלי והוא שקבע את צורת ההצ־ בעות באו"ם. המשטר הימני לא זז הרבה ימינה מבחינת מדיניות החוץ במזרח התיכון. כך שקשייה של ישראל במדינה זו לא פחתו עם ההפיכה הימנית. ישראל נאבקת על עמדה נייטרלית של צ'ילה בעינייני המזרח התיכון.

מתמיכה להימנעות

בהצבעות באו"ם עברו כמה מדי־ נות דרום אמריקאניות שהיתה להן מסורת של הצבעה פרו־ישראלית, להצבעה של המנעות. אחרות עברו לגוש הבלתי מזדהים והזדהו עם גוש זה בהצבעות. לעומת זה הגבי־ רה ישראל את היעוץ הטכני שלה בדרום אמריקה, והעבירה לשם חלק מהתקציבים שנועדו לאפריקה. חלק מסיוע זה נערך בשיתוף פעולה עם ארגון מדינות דרום אמריקה.

ההזדהות של ארה"ב עם ישראל, וכן להיפך, תלותה של ישראל ב־ ארה"ב, יש לה השלכות על ההצ־ בעות של דרום אמריקה. יש מדינות שדווקא בגלל היות ישראל בת חסות של ארה"ב, נוטות להצביע נגדה, ויש שלהיפך. בשל כך הן נוטות להזדהות עם ישראל. מדינה כמו גואטמלה שהיתה לה מסורת של הזדהות עם ישראל, עלולה לע־ בור להמנעות לאור הצבעותיה האחרונות באו"ם.

הישובים היהודיים בדרום אמרי־ קה שבעבר היתה להם השפעה מבפנים על מדיניות החוץ, איבדו מהשפעתם עקב התמורות שחלו ב־ שלטון הפנימי. לעומת זה ניכרת ההתעוררות של הקהילות הערביות בכמה מדינות דרום אמריקה, שעד כה לא היו פעילות בשטח המדיני. אך הליגה הערבית מארגנת את הקהילות האלה, מתוך לימוד הנסיון הישראלי.

לאחרונה נערך קונגרס כל ערבי של יוצאי ארצות ערב בדרום אמ־ ריקה. יש מדינות שאינן רואות בעין יפה התארגנויות כאלה בהיותן מעוניינות במיזוג של כל השכבות ויוצאי כל הגזעים לעם אחד. אבל גם לא מפריעות להתארגנות זו.

הסחף גובר והולך

סיכומו של דבר, יש סחף גובר והולך בעמדת ישראל בארצות אמ־ ריקה הדרומית. גיאנה שניתקה את היחסים אמנם לא היו לה קשרים של ממש עם ישראל. זוהי מדינה חדשה, בכל זאת יש לראות בכך סימפטום ואות אזעקה. מדובר — שכמה ממדינות דרום אמריקה עשויות לקבל השפעה נוספת של גוש הבלתי מזדהים עד כדי ניתוק יחסים. כזכור קובה ניתקה את היח־ סים בוועידה הקודמת של המדינות הבלתי מזדהות לאחר שאיימו עליה להוציאה מן הגוש של הבלתי מזד־ הים, בטענה שהיא מזוהה עם הער־ לם הקומוניסטי. קסטרו שילם במט־ בע ישראלי בעד כרטיס הכניסה לגוש.

המתקפה הערבית המדינית נגד ישראל שהחלה יחד עם המתקפה הצבאית, עדיין נמשכת. מדינה אחת בדרום מזרח אסיה, הושפעה מאיו־ מים ערביים והפסיקה לשלוח חזרה את המומחים הישראליים שסייעו לה רבות. רק לאחר שכנוע רב, הסכימה מדינה זו, שהחזרת המומ־ חים הישראליים תתבצע בצורה שקטה ובטקס של סיום משימתם ולא בצורת גירוש. ורק ברגע האח־ רון נמנעה תבוסה ישראלית נוספת.

הקשר עם מדינות אפריקה שרובן ניתקו את הקשרים עם ישראל, מנו־ תק עדיין, ואין סימנים של שיפור. להיפך. בכמה מדינות ניכרה העמ־ קת הקרע. אם כי מלחמת יום הכי־ פורים וצמצום הפקת הנפט הערבי, פגע בכלכלת מדינות אלה עד כדי שואה ממש. מדינות אחדות, עומ־ דות בסימן של שואה כלכלית עקב משבר הנפט. אין סימן שמדינות ערב תסייענה להן בשואה זו.

אתיופיה זועזעה ממשבר הנפט עד כדי מהפכה פנימית. מעניין שכמה ממדינות אפריקה, והדוגמה לכך היא אתיופיה, טוענות שהן בגנישות של ישראל, בשל יחסה של ארה"ב אליהן. הקיסר האתיופי היילה סילסיה, שפנה לארה"ב לקבל סיוע צבאי, נגד הסיוע הרוסי לסו־ מאלי שכנתו ואויבתו, נענה בשלי־ לה. בידוס הישראלים נהלה בניכוק של חוסר תמיכה מצד ארה"ב, ולכן אין אפשרות לסמוך על ישראל ויש להתפייס עם הערבים. אבל באס־ מרה בירת אריתריאה קיים בסיס צבאי אמריקני, ואת הבסיס הזה לא חיסלו כמחאה על חוסר תמיכה אמריקנית.

לפני זעזועים קשים

מעמדה של ישראל בעולם נמצא בזעזוע רציני כתוצאה מהמתקפה הערבית במלחמת יום הכיפורים. אנו הולכים ומתקרבים למעמד של דרום אפריקה ופורטוגל, ואולי עד כדי מעמד של רודזיה, אם כי מדי־ נות אלה משגשגות מבחינה כלכלית והחרם הכלכלי עליהן לא השפיע, הרי ישראל שונה מהן, בכך שאין לה אוצרות טבעיים, והיא שרויה במלחמה כתבדה וזקוקה לאהדת העולם.

המאבק שניטש בימים אלה בין ארה"ב לבין אירופה, יש לו השפעה ישירה על ישראל והוא נובע ממל־ חמת יום הכיפורים. צרפת מנסה לנתק את אירופה מארה"ב, והיא מתייצבת בכך במדיניותה במזרח התיכון. תחירה נגד מעמד של אר־ צות הברית במזרח התיכון בסיוע מדינות אירופה, עד כדי עידוד ה־ ערבים להמשיך בחרם הנפט.

חילופי השלטון באנגליה, אמנם יקשו על צרפת למשוך את בריטניה לצדה. אבל המדיניות של ממשלת הלייבור לא תהיה שונה מזו של השמרנים. בריטניה לא תתמוך בצרפת במדיניות אנטי אמריקנית, אך תקפיד על מדיניות מאוזנת במזרח התיכון, כדי לשמור על אס־ פקת הדלק.

אין להניח שממשלת הלייבור תצא בהצהרות פרו־ערביות כמו השמרנים, אבל אין גם לתלות תקוות מופרזות בממשלה הליי־ בור. סופו של דבר, האינטרסים קבעו וגם יוסיפו לקבוע בפוליטיקה.

מחדל שלא מדברים עליו...

מאת נעמי גוטקינד

מלחמת יום הכיפורים הסיטה ממוקדי ההתעניינות שלנו הרבה בעיות שעמדו ברום העולם לפניה. ביניהן — בעיית העליה, זה כמה חודשים שפסקנו לשמוע את התרעות נגד „זכויות העולים", את האשמות בדבר קיפוחם של הישראלים הותיקים כלפי החדשים, ואת ההתלח־ שויות בדבר ה„יורדים" — אולם כקרחון שהוזז מבצבץ מעל המים — כך גם בעיה זו, לא נרדמה מאיתנו. שוב מדברים בה. מספרים על דירות שיכון של עולים ש־ עזבו באישון לילה, על ההלשנה ורם הבאים מאז נסגר מחנה שנאו, על מאסרים חדשים ברוסיה של פעילי עליה, ועל תחושת הבדידות המציקה לעולים הבאים עתה. והם אכן באים.

בעצם ימי המלחמה היו נרשמים במשרדי האוביר במוסקבה, ומגישים בקשות להגירה, וכמה ימים לאחר שביתת הנשק, כבר החלו להגיע.

רובם מצפים עדיין במרכזי הקליטה לדיור ולעבודה. רובם שומעים, ומקבלים, את הטענה: עכשיו אין לנו פנאי לדאוג לכם מיד, עכשיו — יש דברים חשובים יותר בישראל מן זכויות שלכם...

אבל בשיחות שניהלו השבוע עם עולים שהגיעו לאחר המלחמה התברר שהרבה יותר מן הדיור והעבודה החסרים, מציקים להם כרגע היחס כבמדבר תרבותי וחברתי, הריקנות הנפשית. הם צמאים לקליטה רוחנית, לא פחות, ואולי יותר, מאשר לקליטה כלכלית. העדרה של זו — הוא הסיבה לשרשים הרופפים שהם מכים במולדתם החדשה, ובעקיפין — גם ליורדים המצטמים ביניהם.

אחוזי תדהמה

גילינו גם שהם אחוזי תדהמה מן „המחדלים" המפורסמים שזעזעו את הציבור הישראלי עוד יותר מאיתנו.

הסבנו לשיחה עם אילן (ליאוניד) דיסטניק, מהנדס מכונות מקישינב שעלה לארץ לפני חמישה החודשים יחד עם אשתו הכלכלנית פייגה ובנותיו ענת (אנה) בת השש ואנג'לה בת הארבע־עשרה. עם ידידתם בלה וישלר, מלבוב, המתגוררת בקריית קרית בחולון ולומדת יחד עם פייגה בקורס הסבה לעולים את מקצוע התמחירים. עם פרומה זלוני־ קוב, הכנאית כימיה מבלץ שבמולדביה, שעלתה גם היא לפני חמישה חדשים ומתגוררת בפתח־ תקווה עם בעלה, „הסורי" איגור, מהנדס כימאי (שנכה לעצבו לאחרונה עבודה במקצועו אחרי שנה של חיפושים בארץ), ועם יוסף ויגוקורוב מלנינגרד. עתונאי, שעסק בביקורת אמנות ו בספרים ועלה לישראל, גם הוא, לפני חמישה חודשים עם שני בניו.

בראשית השיחה הם מודיים בגימוס, מספרים רק על האספקטים החיוביים, טוענים שהכל טוב ונחמד ואין בעיות. הבנות נקלטו בבית הספר, המהנדס יקבל עבודה, וגם דיור ישיגו — ורק כשמפשירה האווירה, לאחר שעה ארוכה, הם מגלים שבכל זאת, הרבה כואב, הרבה מציק הרבה מעורר בהם מבוכה.

אנג'לה בת הארבע עשרה, לדוגמא, לומדת עדיין באולפן יחד עם בני עולים, כמותה, ומגלה: „אנחנו דואגים מה יהיה כשנתחיל ללמוד בשנה הבאה בתיכון הישראלי. איך יקבלו אותנו הצברים".

אנג'לה הקטנה, שימשה כוח דוחף לעליה, עוד יותר מאמה. מדוע? „רציתי שכולם בכתה שלי וברחוב יהיו יהודים. אני שמחה שבאנו לארץ ישראל".

אילן־ליאוניד, אביה של אנג'לה, גדל כנער רוסי טיפוסי, בבית נטול מסורת יהודית, וללא קשר מהותי ליהדותו: „ידעתי שיש מדינה יהודית, הייתי סקרן לפעמים לדעת איך הם חיים פה לבד במרחבים — אבל על עליה לא חשבתי. אין לי קרובים בארץ וידעתי שזו לא תכנית מעשית. אחרי נישואי, הייתי הולך עם אשתי לסעודה חג אצל אמה. אבל שוב — אלו היו רק סעודות בלי תוכן. למשל, בפסח, ישבנו יחד לשולחן. האמא אפתה מצות בעצמה, אבל לא היתה „הגדה" ואף פעם לא התפללנו.

„היו לנו חיים טובים" אומרת גם פייגה, אשתו: „דירה, עבודה, ידידים אינטלקטואלים מעניינים, ושום דבר לא חסר — חוץ מאשר חופש דיבור חופש תנועה, אבל זה כמעט שם לכולם, ולא רק ליהודים".

מה חולל בהם, אם כן, את השינוי?

פייגה העדינה והשחרחורת, כוניה בכתפיה: „זה בעצם כמו נס... מלחמת ששת הימים עשתה לנו משהו גדול, נעשינו נורא גאים במדינה היהודית הגיבורה שנלחמת מול כל העולם. ואז, לפתע, נראו החיים ברוסיה ריקים מתוכן. הסכמנו שתינו שזה לא רק לידה ומשכורת — צריך משהו נוסף".

„ובשביל המשהו הזה — עלינו", משלים בעלה אילן את השיחה. השם העברי־הישראלי שבחר לעצמו, כמו גם העברית הרהוטה למדי בפיו, אחר־ שרק לפני חמישה חדשים לא ידע צורת אות עברית, מעידים על צמאונו להקלט בישראל.

צריך להבין מראש

„לפי דעתי, עולים ברוסיה שרוצים לחזור — אולי לא חשבו מספיק למה הם רוצים לעלות". הוא אומר בלהט, „אולי חיפשו רק חיים נעימים ופשוטים, ובלי אנטישמיות.

אבל כל אדם בר־דעת, אם הוא חושב, צריך להבין מראש שמדינה קטנה ולוחמת לא יכולה לספק חיים קלים. דווקא חשבנו שיהיה יותר קשה ממה שבאנו — למשל, היינו בטוחים שנהיה בלי חברים — וכבר באולפן מצאנו ידידים־עולים מארה"ב, מאוסטרליה ורוסיה — ולא מרגישים לבד. כי שהיה עם בוקף חברים — גם פה ירגיש בבית. אבל...".

וכאן מעוויף המהנדס נעים ההליכות את פניו, ונראה נבוך — „באנו גם לדברים שלא היינו מאמינים שנמצא — למשל, הביורוקרטיה. תאמינו לי — כאן הביורוקרטיה יותר נוראה מברוסיה... איך זה אפשרי? ואיזה בין פקידים רעי לב יש בין הקולטים! למשל, בתוך מרכז הקליטה עצמו, בבית מילמן, אמרה לנו פקידה: למה בכלל באתם? מי צריך אתכם? אתם עושים רק בעיות...

נו, בן אדם כזה לא צריך לעבוד בקליטה עליה.. גם את הממשלה — קשה להבין. אנשים נדבקים לכסא כמו בבריה"ם, התרגלו יותר מדי לשלום, ונדמה לי שהשלטון פה קפוא — אם אין רוטציה — איפה הדמוקרטיה? ומה עוד? עזבנו מדינה עם סידורים סוציאליסטיים — ומה גילינו? שפה אתם הסידורים? כל זה לא נעים — אבל כמובן שבגללם קשה להאמין שאיזה עולה יגיע לירידה..."

„יש יותר פגיעים" ממלמל פתאום העתונאי ויגוקורוב. ואז, מגלה אחד ממשתתפי השיחה כיצד מהנדס טנקים מוכשר מרוסיה, שזכה מפי פקידת עליה ליחס זלזלני ונשלח לעבוד עבודה שחורה באחד הקיבוצים, לכרוה שהוא ביקש לגייס את ידיעותיו במקצועו הצבאי לטובת צה"ל — ירד מהארץ, וכרגע הוא מועסק בנאט"ו...

„להרבה רופאים גדולים ומהנדסים מצטיינים — לא נותנים כאן להפעיל את כישוריהם לטובת המשק הישראלי", אומר ויגוקורוב במרירות, „פשוט, הבירוקרטיה המפלגתית גורמת לכך שלא מקשיבים להם ולא מגלים אותם...".

„אבל לי מספיק, כדי להיות מאושרת. פשוט לטייל בת"א, אומרת פייגה הכלכלנית בסון כפיים, „וגם יש הרגשה של חופש, הנה פה קראנו ספרים של סולז'ניצין, גינצבורג, מנדלשטאם, דניאל וסיניאבסקי — כל אלה שרצינו לקרוא שם, ולא השגנו. אני זוכרת איך היינו מתחבאים כדי להקריא במיקרופילם ולקרוא — ספרים אסורים...".

בניגוד לזוג הראשון — פרומה זלוניקוב גדלה בבית מסורתי, הוריה הקפידו על שבת וכשרות, אבל הם נאלצו להשאר ברוסיה, ולכן היא מתאכזבת עכשיו בישראל: „מה פתאום שואלים אותנו למה עלינו", מתרעמת פרומה על השאלות שלדבריה, שואלים אותה בישראל: „אם היהודים עזבו לפני אלפיים שנה — כנראה שהגיע הזמן לחזור. שם, כשרצינו לחגוג חגים יהודיים — התחבאנו מהשכנים, פה טוב לי מהבחינה הזו. באתי רווקה — השכנים שלי בפתח־תקווה, אנשים רחמנים, עזרו לי בכל הסידורים לפני שהתחתנתי. לקחו אותי לרבנות, ערכו את המסיבה — אבל כל אלה הם בעצמם עולים שבאו מאז 67'. עם ישראלים ותיקים — אין לנו שום קשר. יורדים? — אני לא מבינה אותם.

הנה, קיבלתי רשיון עליה בזמן שהיה כאן גיוס, תיכף אחרי הקרבות — וזה בכלל לא השפיע עלי. באתי. עזבתי אפילו את כל המשפחה שם...".

גם יוסף ויגוקורוב לא נרתע מלבוא בגלל מלחמת יום הכיפורים. כאן 1972 הוא נלחם על זכותו לעזוב את רוסיה. איימו עליו אפילו בגלות סיבירית, קראו לו לק.ג.ב. ואמרו שיגייסו את בניו לצבא — אם לא יחזור בו. ערב המלחמה האחרונה במזרח התיכון קראו לו שוב ואמרו: הנה, שם מלחמה, אולי תתחרט ולא תעלה? „יום לפני יום הכיפורים השליך ההחיל ברוסיה גיוס חלקי" ממשיך ויגוקורוב בהדגשה, „ושני בני קיבלו פקודה להתייצב לצבא. הלכתי אתם והסברתי שאנחנו על סף נסיעה לישראל. המאיור צחק עלי: אתה עלה, אבל את בניך השאר. בני הגדול, בן עשרים ושלוש, שהוא מורה וצייר ענה לקצין ההוא: אנחנו כבר לא שייכים אליכם. עזוב אותנו. כנראה שבאמת החליטו שם להתפטר מכל הסקנדליסטים, בדיוק אז התפרסם בעולם גם המקרה של הרקדן פאנוב, וכך, אחרי כמה שבועות — נתנו לנו לצאת".

„היה לי מזל"

ויגוקורוב עבד כעתונאי ברוסיה במשך עשרים ושבע שנים. הוא מהלך בארץ כשכיפה שחורה מכסה את ראשו: „היה לי מזל", הוא מעיר באירוניה „שבית הכנסת והמערכת בלנינגרד נמצאים באותו בניין, וכך, כשרציתי, יכולתי להתפלל".

ויגוקורוב הוא יהודי מאמין ושומר מצוות, נכדו של גבאי ביהכנ"ס. ברוסיה חבש כיפה „רק בלבי" לדבריו, אך מן הרגע שעזב את גבולותיה — העלה אותה לראשו. הוא מאושר בישראל — אבל בתוך כתוכה ובשיטתיות הוא מונה, אחת לאחת, את הדברים שכואבים לו בישראל:

„קודם כל — חשבתי שאמצא עבודה במקצועי כעתונאי והיסטוריון. במקום זאת מצאתי שאנשים פתוחים, כברוסיה, שהיו שם סוחרים וספקולנטים — עלו כאן לגדולה ותפסו הרבה מישרות ועבודות... חוץ מזה, הרי כואב — זו הפקידות האיומה. בקושי הספקתי להחלץ מציפורני הביורוקרטיה הרוסית — וכבר נפלתי לידים של פקידי העליה. אני אומר במלוא האחריות ואחרי הרבה מחשבה — פקידי העליה מזכירים לעניין כאילו עבדו בפקודתו של ווילבר הקומוניסט, כל היחס שלהם לעולים זו ממש סאבוטז'ה... הישראלי שברחוב, הוא ידידותי ונעים — הפקידים גסים ורעי לב. דוגמא קטנה: הייתי באולפן לעברית בצפת. פגשתי שם כל מיני עליות — כולם ידידותיים. ורק בבית האולפן היה אדם קפוא ומתנשא. גם בבני־ברק, היכן שאני גר עכשיו. מוקף יהודים דתיים, כולם מתמדים ועוזרים כמה שאפשר — אבל די שתבוא לאיזה בית דואר או קופת חולים, או במשרד ממשלתי — וכבר יעשה שחור בעיניים... האנשים הלא נכונים עוסקים פ. בקליטה — וזה נורא.

הנה שואלים אותנו על תופעת הירידה. ומה הפלא? הרי מחמיצים הזדמנות גדולה. ברוסיה קיבלנו עשרות שנים שטיפת מוח יהודית ומוכלהה במרכסיסם־לניניזם, ופה — מפקירים אותנו לנפשנו ואף אחד לא דואג להעשיר בעולים קצה „אידישקייט" וציונות. צריך לאסוף את כל אנשי הרוח שבין העולים, היסטוריונים, מרצים, מחנכים, אמנים וקריינים ולתת להם במסגרת אוניברסיטאית שבה ברזכות בתנ"ך, היסטוריה יהודית, תולדות הציונות ואהבת א"י. העולים צמאים ממש לקורס כזה. הנשמות שלהם ריקות מיהדות — ופה, במקום העושר הציוני הרוחני שקיוו למצוא — רואים רק בוז לציונות... חסר לנו קורס באהבת ישראל, כי אהבה זו צריכים ללמד — ביחוד אותנו, שבאנו מארץ המצטיינת בשיטות ההסברה שלה...".

„גם אנחנו מרגישים שהחמצנו הזדמנות להעביר אלינו תכנים יהודיים", מסכים אילן־ליאוניד ה־ מהנדס. „פקידי מרכז הקליטה הם כנראה אנשים בורים. הרי אילו היו משכילים, אפילו דרך אגב, תוך כדי שיחות ומפגשים, היו יכולים לתת לנו מידע ביהדות ובהיסטוריה של עמנו. על זה לא קבלנו שום דבר במערכת התוכנית הסובייטית. כל מה שאני יודע זה כשהשגתי פעם תנ"ך ברוסיה וקראתי קצת מתוך סקרנות...

מבוזבזים הזדמנות

גם באולפן מבזבזים את ההזדמנות, כי דרך שעורי העברית אפשר היה לתת לנו שיחות בתורה, במחשבה יהודית ובמסורת".

„אפילו לא יודעים איך עורכים שולחן שבת ומה אומרים על הנרות", מוסיפה אשתו פייגה בלחש.

„אם לא ינצלו את הזמן הזה, לפני שמצאנו עבודה ודירה — ויש לנו זמן וראש לקלוט דברים חדשים — הרי נחמיץ הרבה".

„וזה לא המחדל היחיד שכואב", מעיר ויגו־ קורוב", „הנה ישראל זכתה בנצחון צבאי גדול — אבל מה חושבים בעולם? שהיא נוצחה. ההסברה הישראלית נחלה כשלון. הפסדנו לאורך כל החזית. לא הייתי מאמין שמדינה יכולה להיות כל כך כושלת בהסברה. ויש לי הצעה — להקים פקולטה להסברה בכל האוניברסיטאות בארץ ולתת לאנשי מקצוע מובחרים להכשיר קאדר חדש של דיפלו־ מטים, בין אנשי הרוח ברוסיה — יש כאלה ש יודעים טוב את המקצוע והם גם יוכלו ללמד... בכלל, חלק מהעולים מבוזבז. זמר מצטיין מרוסיה, שלטונות ברית"מ ניצלו אותו כדי להעביר סידרת קונצרטים בעשרות ארצות בעולם, וכך להפיץ את התרבות הקומוניסטית — החליט לשוב אל יהדותו ובא לארץ. מה קרה לו כאן? אף אחד לא שמע אותו בכבלגות, דחו אותו בנמות, שנה שלמה היה מחפש פת לחם, השפיל את עצמו ושר במועדוני לילה, הוא כבר דיבר אתי על ירידה — ולבסוף סוף סידרו לו לפני שבועיים קונצרט בבית ציוני אמריקה — באו אלפים לשמוע אותו, ורבים נשארו ברחוב מחוסר מקום. זהו ביזבוז תרבותי משווע. מדוע שלא תקים ישראל קבוצות אמנים ואנשי רוח שיעברו ויפיצו את דבר המדינה בעולם, וכך יתקנו את תדמיתה. במקום זאת שולחים פקידים לאסוף כסף בתפוצות — נו מה הפלא שישראל נראית כמו שהיא נראית... הרי אנשים בעולם ממש אין מכירים את החיוב במדינה. מומצים רק פרופגנדה מלאה שנאה של בריה"מ נגד הציונות ושל הערבים — בשעה שבארץ מסתובבים אנשים מוכשרים בהסברה, ללא מעשים".

„אבל ההסברה והאינדוקטרינציה באהבת ישראל צריכים לתת לא רק בעולם", מתערב פתאום המהנדס דיסטניק בטון מתמרמר: „גם לישראלים עצמם צריך לתת את זה... אני חושב שבשבילנו העולים — זה הגילוי הכי כואב. ישראלים, אפילו צברים שנולדו פה, חסרים קשר לארץ ישראל. איך זה? פה בארץ אנשים סובלים מרגש נחיתות. למה חברון נחשבת להם פחות מתל־אביב? הלא חברון וירושלים ושכם הם ארץ התנ"ך, ואיך זה שבארץ נוער שהתחנך אצלכם — מדבר לפעמים למען רוסיה?

איך זה שלא גילינו את השקר הסהיונות שבשלטון הבולשביזם?

„קראתי מאמר של סוציולוג ישראלי הסבור שבריה"מ בעצם איננה מעוניינת לגרום להתלקחות מלחמה בעולם", מעיר ויגוקורוב באירוניה. משועשעת, „איזו תמימות היא זו?".

ולאחר רגע של הרהור הוא מסכם: „באנו לארץ נעימה, עם ידידותי — אבל שלטון פקידים רעי לב, או אדישים. את זה מוכרחים לשנות. אם רוצים לתקן את מצבה של ישראל... ואז, ממילא, גם קליטת העליה תהיה יותר מוצלחת".

هكذا من الأصل

مكبر من الاصل

עיטורי ספרים וספרים

שואל ומשיב

מאת ש. קורא

הרב ר' חיים פנחס לוריא, זצ"ל, מורה הוראה בקהילת לודז' שלפני השואה, כל ימיו חיבר חיבורים הלכה למעשה, „פתח הד־עת" להלכות מליחה ובשר בחלב, „משיב הלכה", תשובות קצרות לשאלות בארבעה חלקי שולחן ערוך, ו„שדה חיים", דיני־ אבלות לשבת ולמועד. ספרים אלה יצאו לאור בקונטרסים ונפוצו בין רבנים ומורי הוראה, כבין תלמידי חכמים המבקשים תשובות ענייניות לשאלות שאלות־הלכה מעשיות. הוא חיבר ביאורים למסכתות הש"ס, גם ספר „פתח הפרדס" לחכמת חומשי תורה, שרק חלקם ראו אור וכתבי היד אבדו כנראה בשואה.

לפני עשרים שנה ומעלה הגיעו חבילות ספרים לארץ, מן הספריות שהנאצים שדדו בפולין, בליטא ובארצות כיבוש אחרות, שבטעתו כתב אחד מבניו: „כי יפגשך אחיך ושאלך לאמור, למי אלה, ואמרת: זה שייך לר' חיים פינחס לוריא מלודז'". שולחן ערוך אורח חיים זה עמוס הערות קצרות שרשם בשולי הדף, בשם „מגיני חיים" דברים לגופם וכנראה ראשי פרקים לחידושי תורה נרחבים יותר.

עתה יצא באוסף אחד, „קהלת חיים", הכולל: מגיני חיים לשולחן ערוך מתוך כתב יד; משיב הלכה, שאלות ותשובות, מה־דורה שלישית בסידור חדש ומתוקן. המוציא לאור, בן המחבר, ר' יעקב משה לוריא מתל אביב, הקדים לספר מתולדותיו של אביו, למדן־פוסק מובהק, מגדולי מורי הוראה בפולין, שהיה משיב לכל שואל באיסור והיתר ולפנות בוקר מעלה על הכתב את חידושיו בהלכה, בחינת „הקיצות היא תשיחך".

נכד האר"י, שאחד מצאצאיו מבית לוריא הגיע לפולין, חסיד בית גור, עסק בימי עלומיו בנגלה ובנסתר וקנה בקיאות והבנה בש"ס ופוסקים, גם בזוהר ובספרי ח"ן. אחרי נשואיו שלח ידו בחנ־ות לפרנסת משפחתו והיו לו היום למלאכה והלילה לגירסה. מחמת סיבובים וקשיים, שלא יכול לעמוד בהם, שמע בעצתו של הרבי מגור, שאמר לו: הייה מורה הוראה!

בפתיחה לספרו „משיב הלכה" הוא מספר בדברי מליצה מחור־זים כיצד השיב לשואליו את תשובותיו שאותן כינס בחיבוריו: „כל הימים דלתי פתוחות לשואלים בהלכות המורות, דיני שחיטות וטריפות, בשר בחלב ותערובות, דיני טומאות וטהרות, שמחות ואבילות, דיני שבתות ומועדות, הלכות ביעור חמץ ובדיקה, אכילת מצה ושתיית ארבע כוסות כתיקה, קול שופר בלי סדיקה ושיעורו וכידתו בארוכה, הכשר ארבעה מינים וסוכה, הלכה חנוכה וגם הל־כות מגילה, ובדיני אישות, קדושות ופרישות... ראיתי בהרבה מקו־מות שאין דעות הפוסקים מתאימות. זה בונה וזה סותר. זה מתיר וזה אוסר. אתה עמל ויגיעה, מקום הניחו לי מן השמים להיות מכריע. מפני יראת השכחה רשמתי על הגליון, וכאשר ראו חכמים נבונים וגבורר טוב שעשיתי יגעתי ומצאתי דבר חדש, לבני תורה האוהבים מקצרה גמר הלכה ברורה, שקראתי „משיב הלכה", ולאלה שרוצים גם לדעת את המקור, באיזה מקום קדוש ההלכה, באים בקונטרס מראי מקומות, „דברי חפץ" בשמם.

הערותיו לשולחן ערוך אורח חיים, שהועתקו משולי הגליון, הן קצרות ולרוב מציינות מקורות ומקבילות. בקיאותו רבה בספרי שאלות ותשובות בבין גדולי האחרונים. ברישומו „עיין סס" כיוון בן המחבר לעצמו, כדי לזכור את החומר, שכאן יש מקום לשקלא וטריא בדברי הלכה. לצורך הקיצור רשומים הדברים בהרבה ראשי תיבות. בהערות ריכוז רב של מקורות ממאות ספרים, אבני־יסוד לחיבור על שולחן ערוך, שהתכונן לכתבו או גם כתבו בזולקיו או בכילואו והוא אבד. בנו רושם בשער החיבור: „בהקדמת הספר „מגני חיים" הביע אבא זצ"ל משאלה שיזכה להביא לדפוס ספרו „מגיני חיים" לאורח חיים. ראיתי כחובה להוציא הערות אלה שהם בחינת אוד מוצל מאש. מאחר שקיוויתי למצוא כתבי ידו בשלימות, ולא רק הערות שנרשמו בשולי הדף, חל עיכוב של כמה שנים. לצערי, לא זכיתי עד כה למצוא מה שביקשתי ולכן החלטתי לעת עתה להדפיס הערות אלה".

הספר „משיב הלכה", הכולל שבע מאות ותשעים תשובות לשאלות, ערכו כפי שציין בהסכמתו הרב ר' שאול משה זילברמאן, הרב מוויערשוב, מגדולי התורה בפולין, לאמור: „דבר גדול עשה בההוראה מקיף לכל שאלה, ולא לקיצורים אחרים, והחיבור טוב גם לבעלי הוראה". במהדורה החדשה באה שאלה ותשובה מצד אחד, באות רגילה ובמקביל, כצד שני של העמוד, באים „דברי חפץ", המקורות לפסקיו, באותיות פסים. אך צורך מפתח לפי סימני השול־חן ערוך.

בקרוב לשלושים שאלות והתשובה בהלכות פסח באות גם תשובות בעניני ערב פסח שחל להיות בשבת. הרי שאלה המבוססת על שוב־רה: „בתוך קדירה רותחת של פסח נפלה צירה חמץ לתוך קערה של הבית, מה דין הקדירה, כדי להשתמש בה בפסח או לא? החשש היא, כפי שמבאר, שמא האדים החמים מעבירים את מאירות החמץ בקערה עם קדירת הפסח. על סמך מקורות בפוסקים הוא פוסק: „מותר להשתמש בה בפסח אפילו לא נפסק הקילוח".

שאלה הבית בערב פסח שחל להיות בשבת: „מותר ביום השבת אחר הצהריים לטלטל מצות, או לאו? לפי הפוסקים, אסור באותה שעה לטלטל חמץ מפני שהוא מוקצה, ויש מקום לדון אם מותר לטלטל מצות שהן אסורות באכילה בערב פסח, ושמא גם דינן דין מוקצה. המחבר פוסק: אין לטלטל מצה מצוות, אבל שאר מצה מותר לטלטל. הוא מביא מקורות מדברי ראשונים ואחרונים, ומסתמך על „פרי מגדים" שכותב: „מצת־מצוה אסור לטלטל בשבת ערב הפסח, דאסור באכילה מדרבנן הויי מוקצה, אך שאר מצות יכול ליתן לתינוקות או לעכו"ם".

בהוספתו לספר „משיב הלכה" מביא המחבר את פירושו לפ־סוק בפרשת תשא: „ויהי שם עם ד' ארבעים יום וארבעים לילה לחם לא אכל ומים לא שתה", שואל ילקוט שמעוני: כלום אפשר לבריה אחת להיות ארבעים יום ללא אכילה ושתיה? תירוצו הוא: אולא לקיתא, אולא בגימטריא. מסביר המחבר את דברי הילקוט, משה רבינו, איש האלוקים, היה בדרגת מלאך ולא היה זקוק בכלל למזון, אלא בהתהלכו למטה, בין בני ישראל, אכל ושתה כדין גיבורי המקום. הוא מסתייע בדבריו של הרבי הזקן מקוצק, שאמר: אין לי צורך לא בלחם ולא במים, אלא הנני מתלבש בהם רק בגלל החסידים שסביב אלי.

מחבר הספר, מאחרוני הלומדים החסידים של יהדות פולין, סמוך ליציאה, שהשתתף בהוצאתו של הגאון ר' אליהו חיים מייזל מלודז' מזה ובהוצאתו של האדמו"ר הזקן מגור מזה, לן בארבע אמות של הלכה למעשה ובכל נשימה ונשימה שלו אמונה בנותן התורה ובמצוותיה ומידותיו מידה חסידות.

ערב פסח שחל בשבת

מאת שמחה רז

עשרים שנה חלפו מאז חל ערב פסח בשבת. היה זה בשנת תשי"ד. ודאי שרבים מן ההלכות והמנהגים נשכחו. וכדברי התלמוד: „פעם אחת חל ארבע עשר להיות בשבת, שכחו ולא ידעו אם פסח דוחה את השבת אם לאו" (מסכת פסחים דף ס"ו עמוד א'). לכן יפה עשה הרב צבי כהן שהוציא לאור את ספרו „ערב פסח שחל בשבת"*) הכולל בתוכו הלכות פסוקות ערוכות בל־שון קצרה.

בתוך ספרו של המחבר ניכר ע־מלו הרב. עלה בידו להגיש ל־ציבור הקוראים הלכה פסוקה וברו־רה בצורה הנוחה לכל נפש, תוך הוראה על מקורות ההלכה. בנינו בספרו למעלה משלש מאות ספר ש־המחבר נעזר בהם בחיבורו המקיף והתמציתי.

הספר זכה להסכמתם של גדולים, המשבחים את פרי עבודתו „כי מע־שיו מעשה אומן לסדר הכל בסדר נכון, דבר דבור על אופניו והאר להוציא ספר זה לאור עולם, דבר בעתו מה טוב בשנה זו שחל כן, כדי שיהיה הכל מוכן ומזומן לכל באי שערי ספרו, לידע את המעשה אשר יעשון".

הספר ערוך לפי סדר הימים: ה־חל בשבת שלפני שבת הגדול וכלה בי"ד אייר (פסח שני). ויוכל כל מעיין למצוא את ההלכות והמנהגים הקשורים בימים אלה, כאשר המח־בר מביאם לו, לקורא, בקבצו את עיקרי ההלכות והמנהגים הקשורים בתאריכים אלה. כן יכול הקורא לה־עזר במפתח הענינים המפורט הגלוה לספר, הערוך לפי סדר א—ב.

כדאי לציין, בחודשים ימים ל־הופעת הספר אזלו כבר שתי המה־דורות הראשונות ועתה הוציא את מהדורתו השלישית. הופעה בלתי רגילה בספרות תורניות.

מחבר הספר הוא מגדולי ירוש־לים (אביו הרב דב כהן לשעבר רב ראשי לחיל האויר הישראלי). מב־חירי האברכים בבית המדרש הגבוה לתורה ע"ש הנצי"ב בתל אביב. והוא מכין כתבי יד של הספרים „פסח להלכתו" „טבילת כלים" „הג־עלת כלים" ועוד.

*) „ערב פסח שחל בשבת" — הלכות ומנהגים. כולל כל ההלכות והמנהגים משבוע שלפני ערב פסח עד י"ד אייר (פסח שני) עם מקו־רות, הערות וביאורים ומפתח הענ־ינים, מאת הרב צבי כהן, תשל"א.

אנדרטה לאם אלמונית

מאת אברהם בלאט

החוויה ביסודה — אינה קשורה בגיל כשם שאינה מותנית בזמן. אך אין ספק שהילדות אוצרת בחובה את מד הרגש וההתר־שמות כנתק חווייתי — השמור לבעליו לכל אורך חייו. תקופת הילדות טבועה אמנם באורח שיגרתי בחותם הוורוד. ובלשון חז"ל „ינקותא כלילא דוורדא". אך כלל זה אינו תופס כשהמדובר הוא בעת לקוי המאורות ושבוש הזמנים. כאשר השטן בא לקעקע יסודות עולם.

הזמנים של אנה פרנק ושל דוד רבינוביץ ויצחק מראס מהווים ב־כיוון זה את האנטיתיזה לילדות ה־וורודה, בספרם דווקא על ילדות עקורה.

יצחק מראס סופר השואה היהודי מליטא נולד בעיירה קלם היה בן שבע כאשר פרצה המלחמה ובעק־בותיה — השואה. אימו ואחותו שולחו לגיא ההריגה, ואילו הוא עצמו הוסתר בבית משפחת אכרים ליטאים, שם גדל וניצל תוך סכנת נפשות להם עצמם.

שהייה זו בבית אכרים נחרתה בליבו של המספר, ואת הווייתיו כאשר נמסר מיד ליד הוא מתאר בדמותה של אם אנונימית שרחמיה נכמרו על ילדים שנינטשו, והיא אספה אותם אל ביתה־קינה.

זוהי וורוניקה, שיצחק מראס בו־נה את דמותה למן היותה בת סוסה עד היותה דמות אם גאה ההופכת מסמל, בת אלמוות. במובן מסויים מזכירה את „בת אדם", דמות הא־שה העמלה, עלומת השם ולמודת הסבל של ניכסה אנדרסן (1954 — 1869) המשמשת סינונים להומאניות, ברומן זה בעל יסודות בלדיים מש־בץ המספר פרקי סיפור של כאב ו־אכזריות, המהווים סיטואציות אנו־שיות בד בבד עם תיאורי טבע לי־ריים היוצרים את האשליה. תחילה פוגעים בה החיים, כאשר היא נר־דפת בשולי דרכים עם צרור ביד, וקופת שרצים על גבה.

חיות ולא בני אדם. וורוניקה הו־לכת דרך השדות, מתגנבת אל הג־דר, מתחמקת מעיני הזקיפים, ואו־ספת ילד נוסף שזחל מבין השי־חים ענוד כוכב צהוב על חזהו. ב־תחום זה מציג המספר את אנטאנאס ברנוטאס אבי ילדה של וורוניקה המשתף פעולה עם הגרמנים ומתנ־כל לה בהאשימה שהיא מסתירה יל־דים יהודים.

אב רוצח את בנו

אנו עדים כאן למהתלת הגורל, בעוד את בנו מזהה אנטאנוס בט־עות כבן הנפש היהודי בעל האף הגבנוני, הרי הוא חושב דווקא את הילד היהודי וונצוקאס כבנו, „הנה הוא שלי! זה! הנה ליטאי אמיתי", וכך על ידי צרופים מורכבים מתר־חשת הטרגדיה, יאוזיקאס, בנה של וורוניקה, הפותח בריצה כדי להמלט מפני אביו, המשתף פעולה עם ה־גרמנים נופל בסוף קרבן באש צ־לבת של רובים אוטומטיים בידי אביו. ואילו וורוניקה — אם הרח־מים, האוספת ילדי זרים כדי לסו־כך עליהם, מאבדת את בנה היא, וכל העולם נפער לפניה כגהנום של מטה.

בקווים מעטים משרטט המספר קיץ ולבלוב תרזות, פרצוף גרמני ושבוי משק אכרים ומתבן בוער, כ־אשר מתוך הלהבות היא אוספת יל־דה נוספת, את סאניה הקטנה. אנ־שים בורחים, האדמה בוערת תחתם והגרמנים מחריבים ומבעירים הכל מסביב בדרך נסיגתם.

הילדים, שוורוניקה שמרה את צע־דיהם לבל יתבלטו בעיני זרים מוצ־אים החוצה כדי לקדם את החיילים השבים בשירה. התמונה של גייסות ופרטיזנים משתנה, העיניים זולגות דמעות מכאב, משמחה ומעצבות. אך בשולי הדרך שעונה על עץ, עדיין עומדת האם וורוניקה וממתינה ל־ילדים שישובו מבית הספר ומהשדה לעבר חצרם.

אלמונית ושמה וורוניקה

היציאה אל העיר לחפש עבודה אפופה תחושת קיפוח, והיא מדגימה את ההתרחשות הנפשית בצד גורמים חיצוניים שאיתם היא חייבה להת־מודד. בהתחלת הסיפור — האשה היא עדיין אלמונית ורק בסוף הסי־פור היא זוכה לשמה המפורש — וורוניקה. מעשיה ירחקוה ומעשיה יקרבוה, היא מופיעה כסילואטה כפ־רית עטופה מטפחת המסתכלת בעי־ניים אפורות בשיחי הלילך והתרזות הפורחות, ומאמצת את הילד של הר־רים שאצלם היא עובדת, בעוד את בנה היא משאירה אצל משפחה ש־בכפר. אט אט גולש גורם הזמן, ובתוך העיר פורצים טנקים עם כו־כבים אדומים על דפנותיהם, ילדים כורכים צעיפים אדומים על צווארם, ומופיעים חברי „הקומסומול" בית הנוטריון שממול פתוח לרווחה ו־הבית נבוז, כמו אחרי פוגרום. הנ־וטריון ואשתו נאספים בעגלה ע־מוסה. פעם נסע הנוטריון בכרכרה כמו בלוכה, ואילו עכשיו הוא מו־בל בעגלה שמעמיסים עליה תבו־אה. הילד רימוטיס נותר כילד אסו־פי אצל וורוניקה עד שההורים יחז־רו, כשם, היינו מסביר כן, כמובן סביר, אבל היא שתקה. היא לא רצתה שרימוטאס ישמע. סביר הי־תה מלה איומה ונורא להשמיעה. סביר היתה רחוקה ללא שיעור, בקצה העולם ממש, שם אין האנשים חיים. שם שורר קור כל השנה, שם קיימים יערות עד ודובים לב־נים גדולים. כלום יכולה וורוניקה לעזוב ילד כה קטן? היא לקחה איפוא את הילד, נוסף על ילדה יאוזיקאס והפעוט. האכרה היה כאן בעיצומה של מלחמה, שמשמעותה הוא המוות והאפקט הטראגי, בעוד והיא מפיצה־חיים כל כך, ולוקחת ילדים, בהיותה מודעת לצו הבו־רא לכל הרצון לחיות. היא מחלקת את פרוסות לחמה ומחשבות מברי־חה אותה בראותה מציאות חדשה של בהמות כלובים שבו נמצאים לא

*) „על מה העולם עומד" רומן בלדה מאת יצחק מראס, עברית: יוסף כרוס, הוצאת „הקבוץ המ־אוחד", תשל"ד.

במעגל קסמים

אנו נמצאים במעגל קסמים של סיטואציות שונות ההולכות וחוזרות בזמנים שונים. האווירה לובשת נב־אים ומתפרקת באקט המוות. שהוא ספק נקמה וספק תאונה. כאשר חו־זר אנטאנאס בשיתוף־פעולה עם הגרמנים ורוצה לשתפה במציאת מסמון ששכן ליד האורנים, וורוני־קה חובקת את קת הגרזן, מניפה אותו ובבחיתה מהלומה על ראשו של האדם אשר הביא עליה את אסונה.

היא עמדה בידים שמוטות, הרוח צלף על שערותיה והיא נזכרה בכל השנים שעברו ובכל התלאות ש־פקדוה.

כאן מבליע המספר את נימת „הא־ני" המספר אשר חוזר לעיר מו־לדתו לאחר שנות תופת.

אמנם האנשים כבר אינם אותם אנשים, אך ישנו מקום אחד בהרך לעיר בו אין משתנה בעולם דבר — בבית הקברות. שוב בוקע קול האם האבת החיים: „קברות הם קברות, בני, אך אנחנו חיים, ועודנו בחיים. וצריך לחיות" אשה זו כפופה גב וגוף מיובש, שערות שיבה ופנים חרושות, נשארה עם עצמה ועם זכ־רונה בלבד על הבן היהודי שקבלה לה, כדי להמשיך בחיים.

*

„על מה העולם עומד" הוא רומן בעל יסודות ליריים בלדיים, שיצ־חק מראס בגירסתו המתורגמת ל־עברית בפעם אותנו קורא לכולנו להקים אנדרטא לאם אלמונית, כי אנדרטאות יש להקים לא רק לכו־חה, כי אם לחיים.

תְּפִלָּה

מאת ציון מתתיהו

יָחִיד בּוֹדֵד,
בֶּן־גַּל מְטֻלְטָל,
אָבוּד וְדַל.
כֻּלִּי רוֹעֵד.
עֵינַי אֶל עָל.
לֹא כּוֹכָב וְלֹא מַזָּל.
עַנְנֵי־שַׁחַק שְׁאוֹנֵי בְּרוּחַ
לִירוּשָׁלַיִם, מִבָּבֶל לִבְרֹחַ!

*

כּוֹכָב בְּרָחוֹק לִי מְהַבְהֵב
גּוֹאֲלֵךְ בּוֹא יָבוֹא
עָלַיִךְ עֵינַי
בֹּקֶר עֶרֶב וְצָהֳרַיִם.
הֲלִי. לָךְ יָרֵחַ מִשְׁכָּבַיִם
בּוֹא יָבוֹא גּוֹאֲלֵךְ
קַוּוּ מִזְרָח.

(„קול בעלטה", שירים, הוצאת אלף, ת"א)

* יצא לאור *

— סיפורת עברית, מיצא־ר־ליסטית, מאת הלל ברזל, הוצאה ספריה בקור של אגודת הסופרים העברים ליד מסדה, רמת־גן, 93 עמ'.

— עידם ההדר, מאת הלל אשי־גר, הוצאת רות ליד מסדה, 86 עמ'.

— אבא בת, או מול הויית הכי־רות, מאת אריקה לנדוי, ציורים שמואל בק, הבית בצלאל ב־ייקר־בר, ת"א.

— חג הפסח, הגבי־הדרכה לבו־רים בבתי־הספר הבבליים, בעריכת כה י. פריסבן, הוצאת עם עובד — תרבות וחינוך, 166 עמ'.

— איש בארץ הליהה, פרקי על־לה בחיי אהרן שר, מאת שבתאי קרסנר, עם עובד, 165 עמ'.

חסידים מתפללים נוסח אשכנז

(להופעת הספר „מנהגי בעלזא", תשל"ד)

מאת שמואל הכהן וינגרטן

לחסידי חב"ד סידור התפילה משלהם. לחסידי גור אין סידור מיוחד ובחירת סידור התפילה נשארה בידי כל אחד ואחד כרצונו. כאשר התעניינתי אצל חסידי גור. אילי בכל זאת. יש איזה הנ־חיה, נאמר לי: אנו מתפללים נוסח „אשכנז" או נוסח „סיני", היינו בנוסחו של הסידור של המו"לים.

גם נוסח תפילתם של זרמי חסי־דות אחרים נקבע על ידי המו"לים. אבל יש כמה זרמי חסידות, ולהם סי־דור עצמאי משלהם. אם נבדוק את נוסחאות הסידורים האלה או ההנ־חיות לתפילה של החסידים האלה, בנוסחאות תפילה י"ח, נוכח, ש־נוסחאותיהם הם נוסח אשכנז.

לחסידי קרלין — סטולין סידור משלהם, הסידור „בית אהרן ויש־ראל". סידור זה הוא ימות דיוקנו של סידור „כתר נהורא". באתה חו־נן הנוסח: „דעה בינה השכל" וכן השינויים בברכת המינים ובתפילת „שמע קולינו" הכל כמו בסידור „כתר נהורא", מלבד הוספת המלה „לארצנו" בתקע בשופר, אשר ב־„כתר נהורא" איננה.

גורס בתפילה זו „תפילת כל פה". גם סידור זה הופיע מחדש ב־ארה"ב.

הסידור „צלותא דאברהם" נוסח תפילתו של הגר"א מטשיכנוב, הוא כולו על טהרת נוסח אשכנז. אלא, כדי לעשות את הסידור שוה לכל נפש ולהרבות קונים, הוסיף המו"ל בסוגריים את הנוסחאות של הספ־"ס ועל ידי כך הערבוביה בו גדולה. דבר זה עשו המו"לים גם עם ה־סידור „דעת קדושים". ולמען ה־„ביזנס" הוסיפו גם לסידורו של ה־גאון יעב"ץ את הנוסחאות של הס־פ"ס, ואעפ"י „שהעבידו ברוב ה־מקומות מסגרות :חצאי לבנה או אריח ——— עד שנעשה בלבול ו־ערוב בכולו——— ולא ידעתי מי ה־תיר זאת——— ובפרט שהכניסו הר־בה זמירות ודברים בתוך הסידור אשר הגאון הנ"ל היה מתנגד להם בפירוש". (חמשה מאמרות).

חסידי קאמארנא לא הדפיסו סי־דור, אבל פירסמו את נוסחאות התפ־ילה בתוך הספר „מנהגי קאמאר־נא" (ת"א תשכ"ח). גם לפי מנהגי קאמארנא, הנוסח השולט בתפילת י"ח, נוסח אשכנז הוא.

סידורם של חסידי מונ־קאטש וצאנז

שניים הוציאו סידור כזה, גם נימקו את מעשיהם מתוך בקורת חריפה על המו"לים וגם על „איזה צדיקים והחסידים ———— שהוסיפו הרבה בתפילה י"ח ולא דייקו ב־בנין התיבות" (דברי האדמו"ר ה־גרח"א שפירא זצ"ל בספרו חמשה מאמרות). כך מתבטא גם האב"ד מבוטשאטש זצ"ל (בהקדמתו לסידורו „דעת קדושים" — הרפ"ב): „ומה־בת שבסידורים שלנו יש בלבול ג־דול וערבוב בלשונות כפולים שב־וודאי גם לדעת הרד"א (אבודרהם) שמותר להוסיף על המנין, מכל מקום מגונה הוא לכפול הלשונות ולערבב הנוסחאות".

הגרח"א שפירא, שהיה עוזבכור ובעל לשון שנונה כותב: „כמצאתי בשם גדול וצדיק אחד שאמר בזהוה על הכתוב „יוסיף דעת יוסיף מכ־אוב". כי המוסיפים בברכת דיעה (שאומרים גם חכמה בינה ודעת ו־גם דעת בינה והשכל). — יוסיף מכאוב, מוסיפים לומר בברכת (רפ־אנו) רפואה שלמה ארוכה ומרפא לכל תחלואינו ולכל מכאובינו ולכל מכותינו, ובוצא להכפיל בספורי הדברים לרוב הרבה יגיעת בשר שבריאין לצחוק מכאיב לב. לזולת על כך בדברים העומדים ברומו של עולם" (חמשה מאמרות). הוא כועס גם על המו־סיפים „בנוסחאות על הצדיקים וה־חסידים ——— "על" המודים באבות ובתמים נשמעו!———ואך יאמר בן אדם על עצמו. כי שמען באמת על הכהן הגדול? ——— ואך יעיז אדם להתהלל במנחה שקר על נפשו כי בכה הבית באבה ובה־בים"? וכן בנוסח את צמח דוד־שאומרים „ומצפים תמיד לישועתך". ואם היינו מצפים תמיד לישועה, כבר היינו נושעים בישועה". „ולפני מלך בשר ודם אין עושים כן, על אחת כמה וכמה לפני המלך הקדוש ית"ש". הגרח"א הוא גם הוציא סי־דור בשם „חכמת ישראל" בתצח של ידי „על פי מה שסידר ודייק ר' בינור כ"ק אאמו"ר הרב הגאון הק' קדוש ציצ"ע ומר ביייזר שלמה שפירא זצללה"ה ——— אשר לפנו יעסק רבע בזה כמה כמה שנים ועפ"י האריז"ל בהרבה דבריו אשר עלה ובהתפש שאל אז בעדם מאת רבו ההבכבה"ג הגה"ק בזאנז ז"ע בעל „דברי חיים" ועשה על פי הבעי־בת דבריו (שם).

סידור זה בעיקר היא סידורם של חסידי מונקאטש וחסידי צאנז. סידור זה נדפס מחדש בארה"ב ב־צילום (בתשל"ב). בתוכו „נוסף ינ־יספר. הנוסח בסידור זה מייצג „חכמה בינה ודעת" באתה חונן, ב־תוא עפ"י האריז"ל, והוסיף „אב הרחמן" אחרי „שמע קולנו" המנו־סח „שומע תפילת כל פה" בתפילה ה', כל התפילה השמונה עשרה, נוסח אשכנז היא.

הקדים בהופעת נוסח אשכנז בת־פילה י"ח, הסידור „כתר נהורא" להגה"ק מהר"א מטשיכנוב (תרל"ב), הידוע כסידור הבדיקבכא. יאלו כ־ביוּ ר"ל לו יצהל יצ"ל נתן את הסכמתו עליו. סידור זה גורס „דעה בינה השכל" בברכה אתה חונן. יש בו שינויים קלים בברכת המי־נים (ברכה קללית על תורים זה־מינים), ביניהם „אב הרחמן" בשמע קולנו (לפני שמע קולנו) וגם הוא

מפי חסידים ראשונים

עם הופעת הספר „מנהגי בעלזא" (תשל"ד), מצטרף גם זרם חסידי זה למתפללים את תפילת י"ח בנוסח אשכנז. בנוסח אתה חונן, „דעה בי־נה והשכל" ומכאן ועד ברכת „שמע קולנו" הכל נוסח אשכנז". ב„שמע קולנו", מקדים את המלים „אב הרחמן" ומאסף המנהגים אינו מודיע אם אמרו „שומע תפילת כל פה" או אמרו „תפילת עמך ישראל".

בהקדמה לספר, מוסר מאסף ה־מנהגים ר' ישראל קלאפהולץ, ש־פנה „להרבה מאנ"ש שזוכרים עדיין את מלכות בעלזא מימים קדמונים" וביקש מהם שיעמדו לימינו ובפרגם ברשמי המנהגים.

לצערנו, לא רבים הם כבר שזה „החסידים הראשונים" וביחוד כא־לה שהשתתפו עוד בחצרו של ה־אדמו"ר ר' ישכר דב זצ"ל, שב־זמנו, היתה חסידות בעלזא בשיא התפארה. מהם ששבקו חיים לכל חי בדרך הטבע ורובם הגדול נספו בשואה הי"ד. רוב המנהגים שנר־שמו כפי שכותב בהקדמתו המעודכן־ המאסף, הם „כפי שראינו אצל כ"ק מרן מהר"א זצ"ל". ולא בכל הלך הוא בעקבות אביו האדמו"ר ר' ישכר דב. כאשר האדמו"ר רבי אהרן זצ"ל עלה אחרי תלאות נו־ראות, ארצה, שאלתי פעם את המ־נוח רבי מוטילי זצ"ל הרב מביל־גורי, מה הטעם שאחיו האדמו"ר אינו נוהג בכל במנהגי אביו? הרי לי ידוע שהאדמו"ר ר' ישכר דב שמר על זמני התפילה גם בשבתות וגם בראש השנה? ענה לי בחיוך: „אחי הולך בדרכי אבא זצ"ל. גם אבא לא הלך בכל בדרכי אביו.

מנהגין של האדמו"ר ר' ישכר דוב

יחוד ביום הכפורים להתפלל עם האדמו"ר ר' ישכר דב זצ"ל. ועד כמה שמאז (תר"פ) עברו למעלה מחמשים שנה נקלטו בזכרוני כמה מנהגים שלא באו בספר הזה.

אחדים מהם: בליל כל נדרי, אח־רי שגמרו תפילת מעריב ואיני זוכר אם לפני שיר היחוד או אחריו, או בכלל לא אמרוהו — התחיל ה־ש"ץ בנגון המסורתי של ה„עבודה" (כמובן בנעימת האנחות של בעל־זא) ואמרו את סדר העבודה, „אמיץ כח" היינו נוסח האשכנזים. את נו־סח העבודה „אתה כוננת" אמרו ל־מחרתו במוסף.

בתפילת מוסף עבר לפני התיבה האדמו"ר עצמו. כאשר הגיע לתפי־לת „באין מליץ יושר" אמר את ה־מלה „באין" כמעט בלחש. שהה את־ריה יותר מכדי נשימה והתחיל ב־הדגשה ובקול רם: מליץ־יושר מול מגיד פשע.

תפילה מהירה

בבית מדרשו של האדמו"ר וכנראה בכל „השטיבליך" בגליציה ובאונ־גריה. התפללו במהירות רבה. במנ־הג זה נהג האדמו"ר ר' אהרלי גם בארץ. על המהירות בתפילה היתה לי חויה מיוחדת. אחרי נשיאת כפ־ים בתפילת מוסף ביום הכפורים, בחזרי למקומי שבבנית הצריף ש־הוקם לתפילה במונקאטש בשנה ה־ראשונה לשהותו במונקאטש והכיל מקום, לכמה מאות מתפללים, נד־חקתי בין ההמון הצפוף, ועד שה־געתי למקומי, גמרו קריאת התורה והתפילה בלחש הספקתי לאמור עם הצבור רק קדושה.

כאשר שאלתי פעם את הטעם ל־מהירות זאת בתפילה, נענתי (ר' איני זוכר אם היה זה רבי פינילי זצ"ל הרב באוסטילה אחר כך הי"ד, או מי שהוא אחר מהמסליא: עגלה המשרכת דרכה באיטיות, בהגיעה לסוף העיר, אשר שם שוכנים הצו־ענים הנודדים, מנסים „השקצים" לידי להאחז בשוליה ונסחבים על־ידי כך עם העגלה בגבות דרך ארו־כה. אך אם העגלה עוברת את מש־כנות הצוענים במהירות, אין לשק־צים אפשרות להאחז בעגלה ואף לא בשוליה.

ועוד חויה: מנהג בלזא היה לש־אוב את המים ל„מים שלנו", מנהר. לפי מנהגו של רבי ישכר דב זצ"ל היו צריכים המים להשמר בחדר מ־יוחד, שבו לא ישנו ומפתח החדר בידי האדמו"ר לבדו. והואיל וב־מונקאטש היתה דירתו צרה והורי גרו בחצר שהאדמו"ר קיבל בה את דירתו, נקראתי אל האדמו"ר שהציע לי לקחת חדר בבית מלון על חש־בונו ואמסור לו את חדרי למטרת שמירת „המים שלנו". עניתי: שב־בית הורי אני יכול להסתדר ללינת לילה אחד ואין צורך לקחת חדר בבית מלון ולכעבור דקות מספר גם מסרתי לו את מפתח החדר.

כפרס על נכונותי, הוזמנתי לש־בת באחת הכרכרות בהן נסעה ה־פמליה אל הנהר. בכרכרה הראשונה נסע האדמו"ר עם מלויו הגבאים ובראשם ר' אהרן שייע. בשניה, הי־ו שני חתניו רבי פינילי ורבי נחום זצ"ל הרב בראווא־רוסקא, אחר כך, ובכרכרה השלישית הבנים ר' שי־עלי, ורבי מאטילי הרב מבילגוריי. הפמליה נסעה במונבילים רבה. ה־חסידים החשובים כשלש מאות ב־ערך יצאו אל הנהר כשעה לפני ה־נסיעה.

התקרבות זו לבית האדמו"ר הבי־אה לי אימון בחצר וכתוצאה מכך אופשר לי למסור שקלים בין „ה־ישובים" וביחוד שלושה שקלים ש־שקלו רבי נחום טברסקי חתנו של האדמו"ר ששקל את שקלו ברייש־גלי וגם לשני בניו רבי יהושע־לי ורבי מאטילי זצ"ל, ששקלו מתוך סודיות. כדי שלא לגרום להם צ־מת נפש מאת המתנגדים לציונות בהתהיותי וביחוד מאת העוינים זאת בבית בלז.

לפרשת השבוע

ויקרא

ויקרא אל משה וידבר אליו (א' — א')

לכל דברות ולכל אמירות קדמה קריאה... יכול אף להפ־סקות היתה קריאה, ת"ל. וי־דבר, לדיבור היתה קריאה ולא להפסקות. ומה היו הפסקות משמשות? ליתן ריוח למשה להתבונן בין פרשה לפרשה ובין ענין לענין. קל וחומר להדיוט הלומד מן ההדיוט (רש"י).

... לפי דברי רש"י בליקוטי תורה (דעת ועוד) על ... כי לא דבר רק הוא מכם (דב־רים ל"ב — מ"ז) דרשו „ואם רק הוא — מכם" (י' פאה, פ"א הל"א) — שנכתבה שירת האזינו אף גבי לבנה, ויש מקום מ־תורה, אינו דבר כשום ... והוא: ... דבר רק הוא" — אין ריק — „ואם ריק הוא מכם" שלא זכיתם להבין ולהשיג והנה גם בין פרשה לפרשה בתורה מקום ריק ... וגם דבר זה לא ריק. ומשה רבנו השיג את ... שלא ניתן לפרש המש... והוא: „לדיבור היתה קריאה ולא להפסקות" — מה ... לכתוב ולדבר לישראל, ... תה בחינת קריאה, שהשגתו משה מן השמים לצורך ... אבל להפסקות לא היתה ... — מה שיש הפסק ב... ... לפרשה, מקום ריק ... היתה קריאה. ומה היו ... קות משמשות? ליתן ריוח ... שה להתבונן בין פרשה ל... — שמשה הי' צריך ליתן ... בן. קל וחומר להדיוט מן ההדיוט (תכלת מרדכי).

*

ויקרא אל משה (א', א')

אליף זעירא. ידוע שבע־בר צריכים אתערותא ד... וכשאדם מתעורר למטה ... עליון אתערותא למעלה. ענין: תנו עוז לאלוקים (תה־לים ס"ח). ואולם בבוא... רים שמכל־מקום יש ... התעוררות מלמעלה, אלא ... בהכלית הנעלם. ובאמת ... קול יוצא בכל יום מהר ... ואומרת שובו בנים שובבים וכזה באה התעוררות ... אלא שהוא לא מרגיש ב... אופן ברור, והושב את ... עורורה לבקרה. הכתוב ... „ויקרא אל משה" — אף ... שצריכים ההתעוררות ... מלמעלה הקב"ה קרא לאדם קודם, שאליף זעירא ... ונדמה לו שזה מקרה (פ... רי תבואה).

*

אדם כי יקריב מכם קרבן לה' (א' — ב')

הקרבן מכפר על התוטא ... מחשבה ולא במעשה — ... עולה, שבאה על הרהור ... או חטאת על מעשה בלא ... שגגה, שהי' שוגג — אבל ... חטא גם במעשה וגם במח־... אין הקרבן מועיל. התוכן: כי יקריב מכם" — ולא מ... היינו, שהוא יש בחולו ... במעשה או במחשבה (שם ... שיך).

*

מן הבהמה מן הבקר ומן הצאן תקריבו את קרבנכם (א' — ב')

למה לא אמר מן העוף? יש גם עולת העוף? יוב... הז"ל (מדרש במדבר — ... שאין הקב"ה מוציא דבר ... מישראל. בברכה כתוב: יצוה לבדך את העם ... (דברים כ"ח); בקללה לא נאמר ... את העם, אלא „על־ ... שלא רצה להזכיר ... קללה. וכן: „אפס כי לא ... בך אביון" (דברים ט"ו) ... לא טובה כתוב: „כי לא ... אביון (דברים ט"ו). ולא ... יחדל אביון מקרב לכן ... כיר כאן מן העוף, שבא ... שלא להזכיר עורצות יש־ראל (כלא העומר).

*

אשר נשיא יחטא (ד' — כ"ב)

רש"י: אשרי הדור שהנשיא שלו מביא קרבן על שגגתו. ל... יש לשאול: למה לא ... איפוא בנשיא, יתלה ב... שלא יכולים לומר: אש... נשיא שהוא מביא קרבן על ... נתו, שהרי נאמר: גם בלא ... נפש לא טוב (משלי י"ט) ... האומר אינני בצד עצמו, ... מצד מה שיכשיך לדור ... את בזמנו, שילמדו קל וחומר ... לשוב בתשובה (מיבא מד־רושי מהרש"א, בשם באר שבע).

*

ונפש עליו הכהן... אשר יעשה לאשמה (ה' — כ"ו)

יבואר לפי רש"י מחז"ל: ... הוי כי יחטא ואשם (ה' — כ" — כשיכיר בעצמו לשוב ב... בה ובדעתו להתוודות כי חטא ... שם; ואחר־הכפרה היא לפי ... רך התשובה, שאם היא ... מאהבת ה', אחרי חז"ל ש... זדונות נעשות לו זכויות. ... מכל אשר יעשה לאשמה ב... היינו: שהכפרה היא לפי ... הורסה, ויש לפרש את ה... (תהלים כ"ה) חטאת נעורי ... שעי אל תזכור, כחסדך זכר ... אתה, למען טובך ה'. והנה ... מר: אותה ה' תודע מאהבה ... את התשובה, אינה מאהבה ... אל הזכור החטא; אבל אם ... תשובה מקובלת ובכוונה ל... הקב"ה, אזי חסדך ה' הוא ... יזכור את החטאים ויעשה מ... זכויות. וזהו מה שאמרו חז... (ר"ה ט"ז): למה תוקעין ... ומריעים ותוקעים, כדי לערבב ... השטן ומפרש רש"י: מתוך ... רואה שישראל מחבבים את ... מצוות — כלומר: השטן הוא ... להזכיר עונותיהם של ישראל ... כי ירא שעל־ידי שמחבבים ... המצוות — מן הקיבל התשוב... באהבה להפוך את כל עונותיה... לזכויות (לפי תפארת ישועה).

ליקט: צבאה יהודה

מהפכת אוקטובר והלשון העברית

מאת י. עמוס

היום גלוי וידוע, שבמקום שליטתו של אוק־טובר האדום, לא תעלה ולא תבוא אפילו אות אחת מאותיות האל"ף בי"ת העברי, פרט לכתב העת מסהיים „סאוועטיש היימלאנד", היו זמנים והיו יהודים, שחשבו וחלמו, שכאשר תקריב הל־שון העברית את האותיות הסופיות כמנצפ"ך על מזבח לשון יידיש, תינתן לה „ויזו" שהיא פינה נידחה וקטנה בהיכלי הפאר של התרבויות הל־אומיות של העמים הרבים המתגוררים ברחבי בריה"מ המועצות, וקרן־זוית זו תישא חן וחסד בעיני השליטים. אך גם חלום זה התנפץ. הקו־מוניזם הרוסי רואה את התרבות היהודית כער־יינת את המשטר, הולך בכך בעקבותיה של ה־סוציאל־דימוקראטיה האוסטרית, ואולי לא האוס־טרית בלבד, שדאגה להיקומם של כל הלאומים פרט ללאום היהודי. היום אנו יודעים, שאיבה זו היא חלק משנאת ישראל, אשר דובנוב הגד־דיר אותה כשנאת עולם לעם עולם.

נאמני שפת עבר

מן ההיסטוריה של יהודי רוסיה ידענו כמ־עוטים על נסיונות נואשים, שעשו נאמני הל־שון העברית ברוסיה בשנות־הדמים הראשונות של המהפכה, לנסות ולזווג את אוקטובר עם לשון הקודש. הרבה לא ידענו על כך, עד שבא חוקרם של חיי יהודי בריה המועצות, יהושע א. גלבע. והוציא לאור את מחקרו על אוקטוב־ראים עבריים וגולל פרשה טראגית של מאבקים קשים ומרים, שנעשו בידי כמה „משוגעים" ל־אותו דבר. היתה זו קבוצה קטנה של סופרים, משוררים ואנשי־עט, אשר דגלו באמונה כפו־לה, כדברי החוקר, למשטר הסובייטי ולעברית. ההגיון היה לצדם, שהרי אוקטובר האדום הר־עיף גאולה על כל עמי רוסיה, על לשונות ועל תרבותם, ואפילו העמיד לשון ופיתח תרבות לשבטים פרימיטיביים ביותר. אבל מהגיון בלבד אי אפשר לעשות שבת...

אברהם קריב, שהכיר את רובם והשתתף בקו־בץ היתום „בראשית", שהוצא על ידם, מעיד, כי „אחדים מתופסי עט עברי בעת ההיא האמינו באמת ובתמים בעולם האחר שהולך ונוצר, והם בקשו לבצר בו מקום לשפה העברית שהיו דבו־קים בה. בעיני הללו שוב היתה השפה העברית „הטורידה היחידה". שיש להצילה בעולם שנידון כביכול לרדת מבמת ההיסטוריה", היות שאידא־

*) יהושע א. גלבע, אוקטובראים עבריים, תולדותיה של אשליה, המכון לחקר התפוצות של אוניברסיטת ת"א, תשל"ד.

ליסטים אלה ראו עצמם כחלק בעולם המהפכה הצליחו גם להוזר על מוסדות השלטון ולהגיע, שיוכלו לפרסם את דבריהם בשפה העברית. הם גם רצו למחות בכך נגד אנשי ה„יבסקציה" (הסקציה היהודית של המפלגה הקומוניסטית) שנלחמו בשצף קצף נגד דת היהודית, התרבות והלשון העברית, והללו כידוע את בנינה של תרבות ישראל בכגולי מוסר ספרים. היבסקים טענו שהלשון העברית עצמה היא „קונטר־רבו־לוציה", ונאמני הלשון העברית ביקשו להוכיח, שאפשר לעשות קובצים עילאי גם בלשון הקו־דש, ובפרט שלא היה חוק, וכנראה עוד היום אין חוק, האוסר על הלשון העברית.

„הקומוניסט העברי"

חלקים רבים של האינטליגנציה הלא־יהודית וה־יהודית נסחפו עם הזרם הגדול. שדגל בשינוי מעשי בראשית. גרמו לכך השנאה העמוקה ל־משטר הצאריסטי שהתמוטט והתקווה הנרדרה ביותר, שקסמה לאוקטובר, שיביא לחופש, לשוו־יון ולאחוות עמים. בספרות העברית נתן לכך ביטוי אליעזר שטיינמן בקונטרס „הקומוניסט העברי", שהופיע באודיסה בשנה 1919. המבע־גות גדולה יותר התרפסות עמוקה יותר לפני המשטר הקומוניסטי לא נכתבו, כנראה, באו ועד היום. בכל כשרונו הגדול יכבל להם ההלה־בוהו קרא שטיינמן הצעיר בעברית הנמלצת וה־מפוארת שלפני יובל שנים, לא לפחד מפני דת ודין, ולהרוס ולהחריב ולערער את כל סדרי ה־עולם הקיים, ובתוכם — את דפוסי התבורה וה־מסורת היהודית. שטיינמן כותב, כי „היהדות מהותה היא הגילוי הפתאומי, ההתפרצות, בסורה הגאולה, סערת הנפשות... לא אבולוציה, כי אם רבולוציה, לא מי השלוח, כי אם מהפכה עול־מית... בורא ובית הזקה, בעמוד האש ובעמוד הענן, באותות ובמופתים"... שטיינמן קבה לאר־דה של הבורגנות היהודית, אשר קשה גורלה עם התרבות העברית. הוא מסלק מכל המורשה העברית את הכול. פרט ללשון, יקרא להחייתה של „היהדות האדמה", חולם על גדוד עברי מתעופף ולוחם בצד הקומונה העולמית, ובאח־רית הימים, כאשר השלום ואחוות העמים יכסו את עין הארץ „ילך גם עמי לאור גדודו הלוחם בעד הקומונה, לארצו".

סטיינמן קרא להלחם בעד התרבות העברית האדומה על אדמת רוסיה, ואף על פי כן יצא בהר באור בארצו של אוקטובר האדום. לפני כן עוד הספיק להוציא באודיסה, יחד עם שלמה צמח, מאסף בשם „ארץ", שהשתתפו בו כותבי עב־רית, שאינם ציונים. בנוסף לשטיינמן היתה קבוצה קטנה, קטנה מאד של אנשי־עט, שדגלה מי פחות ומי יותר, בשילובה של הלשון העב־רית בעולם המהפכה. כמה מהם הצליחו לעלות לארץ ישראל, ושמה נשארו, לרוע מזלם בבריה המועצות, חולקי את גורלם של כל הסופרים האינטליגנציה היהודית בתקופת סטאלין. השמה היו: י. ל. צפתמן, שמואל (בילי) ניבק, שמעון הבונה (ברזבקיה). בהחמה (כלבבה שהשתמאן, יצחק כהן יבנה היה, האחרי שבהמטרות היה בשם היוב, אך העיקרי שבהם היה המנים הבונה, כמהה „יצר" בכתב ערבי־אוקראינאי". אהבת היה היתה השפה העברית והשפה האוקראינית והנמר נתי על פלוריה חבלבתה על משנה. במתהי הד־נסער חבלהי־בארזן הבבבלבלי רעיוניות על גוד דים עבריים שהצביעו לבדהים, הללו עזרים לגו, לאחר מכן להקים כתבה עברית.

שלושה פירסומים

יהושע א. גלבע עיקר את בפעלם של אנשי הקבוצה ואת פרשת חייהם. „עד שנורתה בבן הפנין של אבולוציוני הביאו לעולם שלושה פרסומים עבריים שהופיעו בתרבבא דובלובא, לא־חר יותר מלפני יבאבקים בהבמטבים: המאסף „צלצלי בבל", שהופיע בחארקוב בשנה 1923. ציור שירים „בבבי של שמואל (בילי) נובק, שהופיע בקייב ב־1923, והקובץ „בראשית" בשנת 1926, שנבבקים הוצאה צורתו במוסקבה — לניני־גראד, אך נדפס בברלין. תיכו של המאסף הרא־שון הביע את השאיפה הקומוניסטית־עברית והחזיקם בכם עברי לדום בספר תהלים בצדד על שיריהם הלאומיות, שלא יכלו, הביאה ההתבנה בכנה. השם „צלצלי" קשור לנצם המהפכה ומלא מליבים אירבבדאים. הקובץ „בראשית" הוא הרגיני ביותר, ובגלל העורך בייבני ניקוד וקריים אחרים, שהמבצה הרבסקציה, הוראות הדפסתו לברלין. יבחדי קבלה היכרון היו צבועים בספיה, והכבן צדייקא גניים מן הצבורת הקומוניסטית ביע"ל בבבי.

הקיבוץ נפתח בשיר „מצבה הברית" של אברהם קריב. המבבים להבחין המהפכה את צער בבר־טים של היהים היהודים המסורתיים. הגאבד הפריגרבטי בבבב בידי חיוג, אשר הגדיה כי „הריבוליציה — רייד הראלאית הימדה, מבבבת הגיב שבבבלבי אין שנות יה". באיפה דית כתוברים דבבי הכבר הבקיבה. עם כל הבכירה הספריותיה שהמבהה של אנשי „בראשית" לא נהלבי המבבקים בארץ מגבלה בעצם ההבנה של היצאה קובץ עברי על דעת יבליטת המובי־יטיסים. בגירת זו באבה להיוג כל יבים. בכן הא השפיע בקיבוץ את כל ביטוי לאמונתו.

„מעבר ושב"

בימי של חיוג היה אברמזון יאבוי היה בשר־פיל ומורה עברי. בהיותו צער יכיר את ברנר שביקר בביתם, ואחיו היה הסופר ח. ש. בן־אברם. את השם חיוג לקח מאחד גבורים של הסופר הדני הרמאן באנג, שנתחבב עליו. הוא לבד וקרא הרבה ובילדותו כבר כתב שירים רבים. קריב מעיד עליו, שהיה רחב תרבות ואפ־קים והיו הנפש האינטלקטואליים כלו נהתברו לבי־רק־חיים, כפתוך כתיבה וכשרון של גאוס, הוא נועד לגדולות. הוא דבק במהפכה, שירת בצבא האדום, והיה במעריציו הגדולים של טרוצקי. שקיעתו של טרוצקי עורה כנראה בלבו אכז־בות רבות, והתעסקותו העברית גרמה לו צרות רבות ורדפה אחריו בשך שנות חייו. את רוב ימיו הוציא בעבודה של ריפורטר וחלם לעלות לארץ, והדבר לא עלה בידו. פורקן גדול מצא במכתביו לאחיו הסופר שישב שנים רבות בגרודי־נה שבפולין ולאחר מכן עלה לארץ. הספרות העברית היתה בראש מחשבותיו של חיוג, וכמה נסיונות עשה — כולל פגישות ומשא ומתן עם אברהם יוסף שטיבל הידוע — על הוצאת תר־גומיו וכתביו. הוא תרגם את סיפורי קופמן וניסה להוציאם ברוסית, ולא הצליח. הוא עשה מאמצים רבים להקנות לבנו אהוד את ידיעת הלשון העברית. אגב, בנו עלה לארץ בשנים האחרונות.

בימי המלחמה נתגלגל חיוג לסיביר ושימש גם בחזית. בשנת 1945 הגיע לרומניה עם מש־לחת צבאית, ויכול היה לעלות באיזו דרך לא־רץ ישראל, אלא שאשתו וילדיו היו ברוסיה ולא יכול היה להיפרד מהם. במכתבו הציע לאחיו „שמי שהוא מגוטה מאד ודע רצוץ מאד. אולי כותיקי הבריגאדה העברית, יבוא למוסקבה עם כל מיני תעודות הכסף, כדי להוציא אותו ואת בני ביתו... שלש שנים לאחר מכן נידון לחמש עשרה שנות מאסר, בעוון ניהול פעולה עברית במחתרת. לאחר מותו של סטאלין שוחרר. כאשר ריצה רק שמונה שנים חזר למשפחתו חולה ותשוש. על חוויותיו במחנה סיפר בספרו היחיד שהופיע בארץ בשם בדוי של ש. ש. רון, מעבר משם, פרקי תיאור והגות של אסיר במח־נה הסגר מעבר למסך הברזל, ירושלים, תשי"ט, בהוצאת מוסד ביאליק. בשנת 1968 מת חיוג במוסקבה. „הקבר שנכרה לו חתם פרשת חיים עתירת יסורים וחלומות מנופצים".

ואף־על־פי שספרו של גלבע מהווה חלק מ־מחקר גדול ביותר על התרבות העברית בבריה המועצות, הרי כולו כתוב לא בלשון מחקרית יבשה, אלא בלשון חיה ותוססת ובסגנון עד הלבב. יהושע א. גלבע אינו אדיש לגבוריו הטראגיים ולגורלם המר. הם אינם אשמים, אוּ־לי, שמשקיפת העולם והחזיון ההיסטוריים ב־רוסיה ביקשו להאמין בצלילת השמש האדומה. אשר קרניה יקבעו את הלשון והתרבות העברית, בבחינת „ובא השמש וזרח השמש". הם אינם היהודים שנתפסו לאשליות אוקטובר האדום, וייסוריהם וסבלם על אדמת נכר מכפרים כל עוונות ההפרזה באל אשר הכזיב כל כך.

ערב פסח שחל בשבת

מאת הרב כ. פ. טכורש

השנה, שנת תשל״ד, חל ערב פסח בשבת, ורבים המתלבטים כיצד לנהוג בשבת זו. להלן הוראות מעשיות:

מנקים את הבית היטב שיהיה מוכן לפסח, ביום חמישי י״ב בניסן מניחים את החמץ במקום מיוחד וסוגר ו־מוכרים אותו לנכרי על ידי הרבנות, כנהוג. משיירים ממצרכי האוכל כדי הסעודות ליום ששי ולשבת, ערבית ושחרית, שמניחים אותם במקום מיוחד.

*

בודקים את החמץ בלילה מיד אחרי תפילת ערבית, אור ליום י״ג בניסן, שהוא אור ליום ששי, בכבל החדרים ולפינותיהם לאור הנר, כ־נהוג.

*

ביום ששי בבוקר מבערים את ה־חמץ ושורפים אותו. כשיירים ממנו כדי מזון לסעודת שבת ערבית והש־רית בלבד, והשריפה לכתחילה תהיה בשעה החמישית של היום, דהיינו ב־שעה 10.23 לפני הצהרים. ובדיעבד — כל היום.

*

יש להקפיד שלא יישאר הרבה חמץ לסעודת שבה ולשקול מקודם היטב כמות התצרוכת ההכרחית ביותר.

*

הכיריים והפלטה של שבת, כשרים לפסח כדה וכדין, כמו בכל שנה, ויבשלו בכלי פסח ויניחום על הפלטה ביום ששי בעוד יום לפני כניסה השבת, כרגיל.

*

יש להכין ביום ששי כל מה ש־נהוג ל,,סדר", כמו חרוסת וכו'. כדי שלא יעשה שום דבר ביום שבת. כידוע, אסור להכין משבת ליום טוב אפילו לא סידורי השולחנות והקערות ל,,סדר". אפשר לאחר קצת את ה־,,סדר" במוצאי שבת ולהכין אז את הנחוץ, מחוץ לחרוסת שחייבים להכין ביום ששי כנ״ל. מובן שצריכים להשתדל לא להתאחר הרבה, שלא יישנו הילדים ושישתתפו ב,,סדר".

*

בקשר לסעודות שבת בערב ובשח־רית יש כמה דרכים:

1. להריק את האוכל של פסח בכף של פסח לתוך צלחות חדשה של פלסטיק, שניתנת לשימוש חד־פעמי בזמננו, ולאכול אותם בסכו״ם של חמץ עם החלות שהשאירו כנ״ל, ואחר האוכל לזרוק את הצלחות עם כל השאריות של המאכלים לתוך פח זבל בחוץ, עטופים בנייר, כדי שלא יתפזרו ולהפקיר אותם, ואת הסכו״ם לשטוף במים ולהניח על יד שאר כלי החמץ במקום.

2. לאכול גם בלילה וגם בבוקר מוקדם סעודות קרות, שנתבשלו ב־כלי חמץ לפני שהוכשרו הכיריים לפסח, שהניחום במקום מיוחד. עם סיכון מיוחד שזה חמץ, ולשים אותם על צלחות של חמץ ולאכול אותם עם החלות שהשאירו לשם כך ב־סכו״ם של חמץ. אחרי האוכל יש לשטוף במים את הצלחות והסכו״ם וכלי החמץ ולהניחם בתוך המקום המיוחד לכלי חמץ.

3. להעביר את האוכל של פסח מתוך הסירים של פסח העומדים על הפלטה בכף של פסח ולשים אותו בקערה של פסח (בכלי שני) ומכנה יכול להעביר בכף של פסח לתוך צלחות של חמץ ולאכול אותם עם החלות או להמניות של החמץ ש־השאירו אותן לשם כך, ואחרי ה־אוכל לשטוף את הצלחות של חמץ ולהניחם במקום המיוחד לכלי חמץ.

4. אפשר גם בצורה מעשית להש־תמש רק במאכלי פסח בתוך צלחות של פסח ולא לאכול חמץ בכלל (לפי הנהגה הרדב״ז וה,,ברכי יוסף" או״ח תמ״ד בעניין סעודה ג', לאכול רק עוגות כשרות לפסח, העשויות מקמח מצות ויאכל מהם כדי קביעת סעודה, לכל הפחות כביצה ויטול את הידים, וברכת המזון. כך יעשה בליל שבת וגם בשחרית בשבת, ואיננו צמוד איפוא לשעות המותרות לאכול חמץ בשבת בבוקר (לפי הגר״ז סימן כ״א) שמתיר מצה עשירה עד חצות.

*

אחרי שגמרו את הסעודות בשבת השכם בבוקר צריך לנקות במטלית יבשה בלי רטיבות את השולחן ו־המקום שאכלו עליו חמץ ולהוציא כל מה שנשאר החוצה ולהפקיר את החמץ. ואת כלי החמץ לשטוף אותם במים ולהצניעם בהדר במקום ש־נמצאים שאר הדברים החמוצים ש־נמכרו לנכרי כדין.

*

במשך היום אין אוכלים לא חמץ ולא מצה אלא כל מאכל שהוא כשר לפסח כגון: בשר, דגים, פירות, תפוחי אדמה וכן המין (טשולנט) שהוכן מערב שבת והונח על הפלטה ביום כרגיל.

*

בנוגע לסעודה שלישית, כמה דר־כים לקיימה בשבת זו.

1. לחלק בבוקר השכם את ה־סעודה לשתיים, לברך ברכת המזון באמצע, להתהלך מעט. ליטול שנית את הידים ולאכול מה שנשאר ולברך ברכת המזון.

2. לאכול דגים ובשר ופרות ופדיף הפרות מטבעה המינים שנשתבחה בהם ארץ ישראל יש בהם בברכה האחרונה מעין שלוש.

*

יש להשתדל מאד להקדים באכילת החמץ בשבת בבוקר ככל האפשר וכן להשתדל שאחר תום האכילה יהיה נקי מחמץ וחשש חמץ.

*

זמן איסור אכילת חמץ מתחיל ב־ערב פסח תשל״ד משעה 9.40 בבוקר.

מה מעיק על חיילים משוחררים?

מאת יהושע שמש

השבוע האחרון עמד בסי־מן ,,התמכרות" של כמה תנו־עות מחאה של חיילים משוח־ררים. כמה תנועות כאלה, ש־הוקמו באופן ספונטאני, הת־אחדו במגמה לפעול לשינוי סדרי השלטון, מכנה הנהגות המפלגות הפוליטיות ועד כ־הנה וכהנה.

חיילי מילואים ששירתו במשך חו־דשים ארוכים ב,,אפריקה", בסיני או ברמת הגולן, מטבע הדברים חשים לעתים יותר תסכול התמרמרות לנו־כח מחדלי מלחמת יום הכיפורים ו־מה שהתהווה אחריה. אלא שרג־שות אלה אינם דווקא בחלתם של חיילים, והמוראל המפורסם ירוד גם אצל אזרחים רבים. התביעות לתמו־רה בסדרי השלטון במדינה אינן מו־עלות על־ידי חיילים משוחררים ב־תור שכאלה, אלא כאזרחי המדינה. אמנם, תחושת התסכול אולי הת־חדדה אצלם בחודשי שירותם הא־רוכים, אך כל תביעותיהם לשינויים אינן נובעות מעצם היותם חיילים משוחררים. כך שהמדובר בעצם ב־תנועה של אזרחים, שלרובם רקע משותף — שירות ממושך במילואים.

הבעיות ה,,קטנות"

מה מעיק על חיילים משוחררים, בתור שכאלה? דומה, כי בעיקר א־לו הן הבעיות ה,,קטנות" — שיקום עסקים שנפגעו, עמידה בנטל חובות שתפחו, המשך לימודים בגבהים ס־דירים וכו'. דווקא בעיות היומיות הן הבעיות הספציפיות של חיילים משוחררים. בעת השירות המתמשך קיוו כי בעיותיהם הכלכליות והתב־רתיות ייפתרו בעת שחרורם, והנה משוחררים, הם לחיים האזרחיים יש שהסתגלותם והשתלבותם המחודשה נתקלת בקשיים רבים.

השבוע שוחחנו עם חיילים משוח־ררים וכאלה שעדיין משרתים מאז המלחמה, שפנו ללשכות לתיאום ה־טיפול בחיילים משוחררים בתל־אביב ובגוש דן. התרשמנו, כי אנ־שי לשכות אלה עושים כל שביכול־תם כדי לסייע לחייל המשתחרר לפ־תור את בעיותיו, הם מגלים גמי־שות הבנה ופועלים ללא סבכים ב־יורוקראטיים יתרים. אלא שלשכות אלה פועלות במסגרת חוק החיילים המשוחררים, אך מסתבר שחוק זה אינו עונה על כל הבעיות, ויש ה־מתלבטים בקשיים רבים.

אל תשע הלשכות, שנפתחו לפני כחודש ברחבי הארץ פנו עד כה כ־16 אלף איש. כל לשכה מחולקת למשרדים שונים המטפלים בבעיות החייל. שירות התעסוקה מדריך את הפונה בסוגי העבודה והאפשרויות העומדות בפניו, ואח״כ מפנה אותו ללשכת העבודה השייכת למקום מ־גוריו, לקבלת העבודה עצמה. ה־אגף להכשרה ולהשתלמות מקצועית מפנה ללימודי ערב, השתלמויות או הכשרה מקצועית ביום. חייל ששי־רת 75 יום (עליו חל חוק החיילים המשוחררים) פטור משכר לימוד ב־מוסד בו יבחר ללמוד (שנה ללימודי יום ושנתיים ללימודי ערב). משרד החינוך והתרבות מטפל בחיילים ב־תחום הלימודים. אוצר המדינה מ־ממן לימודים לבחינות בגרות ל־תקופה של שלוש שנים ושנת לי־מודים אחת במוסדות להשכלה גבו־הה, וכן נותן מלגות קיום לחלק מהסטודנטים. משרד הסעד מאפשר לחייל עזרה במסגרת שירותי הסעד הניתנים בלשכות המקצועיות. ה־טיפול באלו הזכאים לכך, עזרה ב־בעיות אישיות וכו'. משרד המסחר והתעשיה מטפל בבתן סיוע כספי ל־שיקום עצמאים, שעסקיהם נפגעו ב־של שירותם הצבאי. משרד השיכון מטפל בהגדלת ההלוואות או ההנ־חות לאלו הזכאים לשיכון מטעם משרד השיכון. יועץ כשפטי מייעץ לפונים אליו, בתחום האזרחי הנובע כתוצאה משירותו של החייל בצה״ל.

ובכן, מיגוון רחב של עזרה וסיוע, אך כל זאת, כאמור, במסגרת חוק החיילים השוחררים. אומר פישל קי־רשן, מנהל הלשכה בקריית המלאכה בתל־אביב: ,,רוב הפניות הם מעצ־מאים הרוצים לנצל את זכותם ל־הלוואה או למענק וכן יש פניות רבות בענייני שיכון. גם בתחום ה־תעסוקה יש פניות רבות, ולשמחתנו בשטח זה האפשרויות רבות, בגלל המחסור בידיים עובדות במשק. בין הפונים, יש הבאים להסדיר את ענ־ייניהם בשטח אחד בלבד, ויש ה־פונים בכמה עניינים".

פתרון חלקי

כאמור, רבים מבין הפונים הם עצמאים. חייל משוחרר עובד עצמאי שהעסיק עד עשרה עובדים ערב גיו־סו לשירות, זכאי למענק בסך אלף ל״י ול,,מלווה שיקום" בסך 10,000 ל״י ו,,מלווה הפסקה" של אלף ל״י לכל עובד שהעסיק ערב הגיוס. ה־הלוואות הן בריבית של 11 אחוז ל־שנה וייפרעו ב־23 תשלומים. אפ־שרות שניה היא ערבות המדינה מ־בנק או כוסד כספי בסכום של עד 15 אלף ל״י בתוספת של 1,500 ל״י לכל עובד שהועסק ערב הגיוס. ה־ריבית היא בגובה של עד 18 אחוז, והפרעון הוא ב־23 תשלומים חד־שיים. אכן, אין להקל ראש במענקים ובהלוואות, שהן בתנאים נוחים ל־מדי. אך, מסתבר, כי לגבי עצמאים רבים הסיוע יש בו בכדי לענות רק על חלק מבעיותיהם. מספר לנו בעל בית מלאכה ביפו: ,,בבית ה־מלאכה שלי העסקתי חמישה עוב־דים, כשניים מהם גוייסו. בזמן ה־מלחמה ובחודשים שאחריה נשארו שלושת העובדים בבית המלאכה, ו־עבדו בהיקף מצומצם ביותר. בחו־דשים אלו שילמתי להם, כמובן, משכורות — בעוד שההכנסות היו נ־מוכות בהרבה מאשר בחודשים רגי־לים. גם עכשיו עדיין לא חזרנו ל־היקף עבודה רגיל. הפסדתי אלפי לירות רבות, וההלוואה לא הפתור את כל הבעיות". מצבו של איש שיחנו אינו רע ביותר. יש מאות רבות של בעלי בתי מלאכה שעסקיהם נפגעו בסל המלחמה, הפסידו בשל כך ס־כומים מרובים ועתה הם מתלבטים קשות בבעיות פרנסה. אומר לנו ב־על מסגריה ברמת־גן, שבא לקבל ייעוץ בלשכה להדרכה מקצועית: ,,סגרתי את העסק, ואני רוצה להח־ליף עכשיו את המקצוע. עכשיו אצ־טרך להוריד את רמת החיים, גם א־חרי שאשתלב בעבודה חדשה. האם אפשר לפצות אותי על כך ?"

בשיחותינו עם חיילים משוחררים, העובדים כשכירים, שמענו קובלנות על שרק העצמאים זכאים להלוואות ולמענקים. אומר לנו פועל מבני־ברק: ,,נכון, אנחנו מקבלים את מש־כורתנו ולא נפגענו כמו העצמאים. אבל, קח למשל אותי. המשכורת ש־לי איננה גבוהה, ואני משתכר מאות לירות לחודש כפרמיות ומעבודת ש־עות נוספות. במשך חמישה חודשים קיבלתי משכורת רגילה, בלי כל ה־תוספות ההסתדרי סכום לא קטן. מ־צד שני, לפני כשנה החלפתי את הרהיטים בבית וקיבלתי על עצמי חובות, שיכולתי לפרוע אותם על סמך ההכנסה והתוספת הקבועה ש־לי. עכשיו, לאחר שההכנסה היתה קטנה יותר, הצטבר חוב שקשה לי לפרוע אותו. אני חושב, שגם לאדם כמוני מגיע מענק, או הלוואה ב־תנאים נוחים".

מר קירשנר, מנהל המרכז להיאום בקריית המלאכה בתל־אביב, מביע דעתו כי טוב היה אילו נמצאה דרך להקמת קרן לפתן הלוואות, ולו גם קטנות, לשכירים, הנזקקים לסיוע.

בכלל, יש רבים הפונים ללשכות, בלי שיודעים כהלכה את זכויותיהם, ומסתבר להם כי אינם זכאים לסיוע. רבים באים בבקשת הלוואה לצרכי שיכון, ומסתבר להם כי אינם נמנים עם אלה העונים על הקריטריונים של משרד השיכון. נראה, כי בתחום זה, כבתחומים אחרים, יש להרחיב את פעולת ההסברה בקרב החיילים המגויסים והמשוחררים — כדי שלא תיווצר אצלם הרגשה, כי הוליכו או־תם שולל. בשיחותינו עם החיילים מ־שוחררים שמענו טענות על ,,קי־פוח", בעוד שמסתבר כי לפי החוק אינם זכאים להטבות שאותן דרשו.

אי־התחשבות במשך השירות

בשיחות חוזרת ונשנית טענה, ש־לפיה לוקה החוק בחוסר בכך ש־מעניק את ההטבות וההקלות השו־נות לכל חייל ששירת למעלה מ־75 יום, בלי להתחשב במשך השירות. אומר לנו בעל מוסך מיפו: ,,בחו־דשיים הראשונים שאחרי המלחמה היתה הפעילות במשק מצומצמת ו־בכל זאת נפגעו רבים. אבל כשהת־חילו רבבות להשתחרר, או בלטה ה־פגיעה בעיקר באלה שהמשיכו ל־שרת. קח, למשל, אותי. ליד המוסך שלי יש מוסך אחר. בעליו של ה־מוסך היה בגוייסים בערך שלושה חודשים, ואילו אני הייתי מגוייס ק־רוב ל־160 יום, וכן שניים מבין ארבעת העובדים שלי. זאת אומרת, שנינו זכאים לאותם תנאים בהח־זאה. אבל אי אפשר להשוות את המצב של שנינו. מאז שבעלי המו־סך המתחרה השתחררו חזר העסק שלהם למסלול, ואפילו קיבלו קליינ־טים שלי. ואילו אני רק כעת מתח־יל לעמוד על הרגליים. האם מגי־עה לנו אותן זכויות ?"

ומספר חנותי מרמת השרון: ,,שי־רתי קרוב לחמישה חודשים. יש לנו שלושה ילדים ואשתי בקושי יכלה להיות בחנות. היו ימים שהחנות היתה סגורה. ככל שעבר הזמן, עז־בו אותנו לקוחות ועברו לקנות ב־חנויות אחרות. בהתחלה לא היה נעים להם, אבל כשהזמן התארך, היו שלא רצו להמשיך במצב הלא־נוח הזה, שבו הם באים לפעמים ומוצאים את החנות סגורה. אילו הייתי משתחרר אחרי 75 ימי שי־רות, בוודאי שהמצב היה טוב בהר־בה מזה שהוא כיום. אגיד לך את האמת, אני מנצל את זכותי רק ל־מענק, ולא לוקח את ההלוואה, כי ההלוואה זה דבר טוב. אבל יש לה חיסרון אחד — צריך להחזיר אותה".

אורידה שלילית

כאמור, מצבם של שכירים טוב בדרך כלל מזה של עצמאים. רבים מבין השכירים קיבלו את משכורתם המלאה, אף מעבר למה שכיסו מח־לקת התשלומים של צה״ל והמוסד לביטוח לאומי. אך שניים מבין ה־שכירים ששוחחנו עמם התריעו, כי בחזרם למקום עבודתם חשו כי נש־תנה מעמדם המקצועי. מספר לנו אחד: ,,אני עובד כאחראי על מחלקה במפעל לטקסטיל. בחודשים האחרו־

(סוף בעמוד 6)

דבר אלי בפרחים...

מאת ד. אבישי

,,תקציב המדינה הוא 35 מי־ליארד ל״י. למה אנו מחטטים ב־פכים קטנים, בתקציב נשיא המדינה שהוא 1.5 מיליון ל״י ?

שאלה זו שאל השבוע אחד מ־אנשי המוסד בקשר לידיעות על אופי ההוצאות והידיעות התקצי־ביות של לשכת הנשיא.

נשמעו גם שאלות אחרות. האם באמת צריך לחטט ולפרסם בכל ה־חום. הרי נשיא המדינה הוא סמל. גם כאן בודקים ומחטטים ?

*

האמת צריכה להאמר: אין זה מהדברים המרגיעים דווקא לכתוב ולהעלות ממצאים אודות מוסד הנ־שיאות. אכן, חפצים אנחנו לראות כאן את הסמל; את המופת; את ה־ביטוי לשלמות. בשום אופן לא סמל למצב.

לפני כעשרה ימים הופיע הנשיא פרופ' אפרים קציר בפני סטודנטים ואמר כי מרבית אורחי המדינה היו לפני מלחמת יום הכיפורים בנד־צדן של שוטים ועסקו בעיקר ברי־דיפה אחר השגים חומריים. אכן, דימינו בנפשנו, דברים כדרבונות. זהו מה שהעם צריך לשמוע בימים אלה.

אלא שכאשר כעבור זמן קצר א־נחנו מתבשרים כי גם בארזים נפ־לה שלהבת — קשה לבלוע זאת. נכון, מדובר בסה״כ בתקציב של 1.5 מיליון בתוך 35 מיליארד. בטל ב־ששים פעם ששים. אבל, רבונו של עולם, היכן הסמל ?

*

התופעה היא בסעיפים קטנים. כשלושה אלפים ל״י לחודש מוציא היכל הנשיא לפרחים. ההסבר הוא: ,,התקציב לפרחים בלשכת הנשיא ג־דל משום שהנשיא אוהב מאד פר־חים". בזמן הנשיא הקודם, ז. שזר, ניתנה לכך פחות תשומת־לב משום שהוא התייחס לכך פחות וכאשר היה צורך בפרחים הם פשוט נקטפו מגינת הנשיא.

כך גם סעיף קטן אחר. 10 אלפים ל״י ביגוד לנשיא ורעייתו, כפי ש־מופיע רשמית בהצעת התקציב ה־חדשה. הנשיא ורעייתו חייבים ל־הצטייד בבגדים הולמים, אומרים ל־נו.

*

האם לא יחושו איזה מישקע משאירים דברים אלו על העם ?

כן, אנחנו יודעים מה היו הבגדים ההולמים למגוייסים במלחמה האחרו־נה. לא היו די חולצות. לא היו אפודות. לא היו בסלדרסים. לא היו שמיכות. כמובן שלא זה בא במקום זה.

אבל לדבר על הצטיידות בבגדים הולמים, תוך סעיף חדש אשר לא היה קיים עד כה — קצת קשה ל־עכל זאת.

*

גם התקציב הוא סמל.

חריגה ממנו מעוררת בקורת חרי־פה. והנה מוסד הנשיאות חורג ב־שיעור של 50 אחוז מהתקציב ה־שנתי. סמל בתוך סמל.

בהחלט אפשר לומר כי פרסום הדברים פוגם במוראל. אבל האם נאמץ לעצמנו שמירה מוראל ע״י הצנעת דברים מכיוון שהם נוג־עים למוסד המכובד על כלנו ואשר בו אנחנו רוצים לראות שלמות ?

*

היה פעם ,,צריף הנשיא". הוא היה דל מבחינה חמרית אבל קשה לומר כי זה אשר פגם בנו. לא רצינו אמנם שכולנו נשכון בבית ארזים ורק הנשיא בתוך היריעה. אבל דלות זו דיברה אלינו יותר מ־אשר הפרחים. לאו דווקא שפרחים אלה אהובים עלינו. ישנם ריחות נעימים כאלה שמפיקים הפרחים.

סימן גידול מתמיד במספר חברי התנועה הדתית לאומית

מאת חיים פיקרש

מהווית הפנימיות ד
שקבב את התנועה
אומית, על רקען של
זור מבחינת מעמדה
של התנועה בבעיות
ל המדינה, אין בהם
פיע, לפחות על דבר
על התעצמותה בהי
ארגונית.

יא, כי בשנה האחרונה, התנבהות סיעתית בתו־עה; שנה שבה היתה מל־ כיפורים וחודשים ארוכים ויות, בקשר לבכיה או למשלה, בשנה זו ובחו־ ולים, שהיו קשים מבחי־ , הלה עליה במספר ה־ למי המיסים, עליה המס־ 357 חברים חדשים, המת־ 113,923 החברים והתב־ התנועה!

מרשימה — אומר לנו ציון, ראש מחלקת המי־ ן, המסכם את תוצאותיו התברים, שנערך בשנה מיפקד שנערך ביסודיות ב האמינות. ,איש שיהנו זהו הישג נכבד, שכן ה־ זור ב־3500 חברים היתה ציאות הפוליטית הקשה ולמרות העובדה כי חב־ נרשמו למפד״ל לפני ה־ בחירות, מתוך כוונה ל־ צמם את זכות ההצבעה, הפסיקו אלה תשלומיהם, בגיזה" ויצאו ממעגל ה־ זברי התנועה. אגב, מס־ פרם מגיע ל־2738. ר־ציון מבקש גם להבהיר אלה המוגדרים כחברים, יסים, יש עוד כמה אלפי בודים מתשלומי המס, כ־ בשירות סדיר בצה״ל, ב־ ן עובדות, פנסיונרים המ־ ן תשלומי המס הסמליים ים. ואם נצרף את אלה, נעה מתה עד אלפים חברים!

ליה

הדתית לאומית, אומר המיסים, נמצאת במשך האחרונות בסימן של תנופה הארגונית, ועליה זו לערך בארבעה אחוזים ל־ דול בא הן מבין העולים הן מבין הוותיקים. כי היו גם עזיבות מה־ 5 חברים עברו להסתדרות. רוב כלכליות, קשורה ב־ בודה ומקום העבודה, ת־ אליים מיוחדים וסיבות א־ גם התהליך של עזיבת ונכנסת חברים ל,,הפועל נמשך בשנה החולפת, ד־ נכנסו לתנועה 265 חברים כמה מאות צעירים הצטרפו משורות הנוער הדתי העו־ של במיוחד בעיירות הפי־ רב העולים החדשים שהצ־ הסתדרויות עובדים שונות, הנהמ״ה 12.5 אחוז, ומס־פרם מגיע ל־2185 איש. עוד מת־ברר, כי מתוך 54 אלף העולים ה־חדשים, רק 18 אלף נקלטו בהס־תדרויות השונות ומכלל מספר זה, כאמור, נכנסו לתנועה למעלה מ־אלפיים איש. חלקם באו מרוסיה, ב־עיקר מגרוזיה, אך גם מספר ניכר מבין העולים באו מארצות הרווחה ותודעת התנועה חדרה בקירוב למ־רות מאמצי ההסברה הניכרים שמו־שקעים מצד חוגים פוליטיים אח־רים.

את ההצלחה של הפעולה הארגו־נית זוקף אליהו חן ציון לעובדה שפעילות זו בסניפים מתבצעת על הצד הטוב ביותר. בין השאר, הוא אומר, הגענו ל־98.5 אחוז של גביית המס האחיד, אשתקד הסתכם ביותר מ־25 מיליון ל״י. בהתחשב עם כך כי למרות שאתת הסטודנטים ובני הישיבות המשלמים דרגת מינימום גדול יחסית מהאחוז בהסתדרות ה־כללית, הגענו לסכום הנכבד עד ל־מאד של הגביה בפועל — הרי זה אחד ההישגים התנועתיים הגדולים שלנו. ,,זה אחד ההישגים המרשי־מים" — חוזר ומדגיש איש שיחנו, בציינו כי בשל ,,עומק הגביה", קטן מספר החברים שהועברו ל,,גניזה", מה גם שחלק ניכר מבין אלה חוז־רים שוב ונכנסים למעגל משלמי ה־מס הסדירים.

דוגמה לאחרים

מלחמת יום הכיפורים אמנם גרמה להאטה־מה בסדרי התשלומים, אך עתה הצליחו עובדי מחלקת הארגון להדביק את הפיגור והפער שוב הצ־טמצם עד למינימום. כך שלקראת חודש דצמבר, ,,חודש המפקד" שוב היו תוצאות מעודדות. בימים אלה הושלם המבצע, שכלל ביקורי צוו־תי עובדי לשכות המס בבתי החב־רים, תוך סיפוח מערכת הסברה. מצב זה מעורר לא אחת את ,,קינ־אתם" של עובדי לשכות המס באר־גונים האחרים, הבאים ללמוד שי־טות ודרכי טיפול בחברים, הנעשים בסניפינו — מדגיש אליהו חן־ציון.

בין ההסדרים שנעשו, במסגרת ייעול העבודה — שיטת הגביה ה־מיוחדת לחברי התנועה בהתיישבות ובין העובדים במוסדות התנועה וה־מוסדות הכלכליים, שיטה שעיקרה בגביה מרוכזת בהסדר שנתי.

בהתיישבות ממשיכה התנועה ל־צעוד בצורה מרשימה מהבחינה ה־ארגונית. מיפקד החברים האחרון, שיובא בתקופה הקרובה לדיון מיו־חד ולהערכה במוסדות העליונים של התנועה, מראה כי ב־65 המושבים המאוגדים באיגוד המושבים של ,,ה־פועל המזרחי" וב־13 הקיבוצים וה־קבוצות של התנועה נמצאים למעלה מ־30 אלף (!) נפש, כשהחלוקה היא — 23,614 נפש בהתיישבות ה־מושבית ו־4,720 נפש בהתיישבות ה־קיבוצית. הגידול המספרי נמשך ב־אורח עקבי, מידי שנה בשנה!

,,מיפקד החברים" מידי כל שנה, הוא נעשה באמצעות טופס רישום קבוע, המעודכן מדי חודש בחדשו, באמצעות כרטיסיית התשלומי למי־סים של החברים. גם הפירוט של דרגת המס נכלל באותו טופס, ד־מכאן הדיוק הרב של גביית המס ב־פועל וההערכה התקציבית הנעשית באמצעות מיפקד זה — אומר איש שיחנו, הוא מציין, כי בדרך כלל החודשים האחרונים של כל שנה מו־קדשים למאמץ ארגוני גדול בסני־פים, כדי להחזיר את החברים אל מעגל המשלמים בפועל.

רישום גילאי 18

פעולה מיוחדת מוקדשת בתקופה זו לרישום גילאי 18. לרוב, אלה הינם בני חברים, חניכי מוסדות ה־תנועה ו,,צעירים מהשורה". הדבר נעשה גם באמצעות שליחים מיוח־דים של מחלקת המיסים הארגון, במוקדי הפעילות של הנוער הדתי.

האם משפיע הנושא הפוליטי על דרך ההתארגנות של החברים? מת־ברר, כי אם קיימת השפעה, הריהי חיובית ברוב המקרים. הנה כי כן, לפני הבחירות הפנימיות גילו פעילי הסיעות השונות יוזמה מיוחדת ברי־שום חברים האנגה להבטחת הזכו־יות על־ידי סידור תשלומי המיסים, אך התהליך, כשלעצמו, נמשך גם שלא בתקופת בחירות. באופן עקבי מצטרפים מידי שנה בשנה חברים חדשים.

מהמיפקד מתברר גם כי איזור גוש דן, הכולל את הערים בני־ברק, רמת־גן ופתח־תקוה, מהווה את מ־קום הריכוז הגדול של חברי התנו־עה, ומגיע לכדי 11,816 אלף חברים. במקום השני צועד איזור ירושלים עם 10,687 חברים, במקום השלישי — איזור חיפה עם 9,546 חברים ו־במקום החמישי — איזור הנגב, עם 8,317 חברים. בעיר תל־אביב מת־רכז ציבור של 7,123 חבר.

המציאות מורה ,איפוא, על המשך התהליך של גידול והתעצמות בתנ־ועה. הדבר הזה גם מחייב יתר היערכות בסניפים וכן נכונות מצד ההנהגה לרדת אל העם, ולהפעילו במסגרת הרעיונית של התנועה. צ־ריכים להקדיש יותר תשומת הלב ל־חבר מן השורה, אומר אליהו חן־ציון, איש שיחנו מדגיש כי גם ב־שבועות האחרונים, כשההתנצחות הפנימית הגיעה לשיא, הרי שבסני־פים נמשכה כסידרה הפעולה האר־גונית, ומאות רבות של חברים הצ־טרפו לשורות התנועה הדתית לאו־מית!

והופעה זו יש בה כדי לצודד, ש־על אף הכל, ולמרות הכל, דרכה של התנועה, דרך של אמת היא!

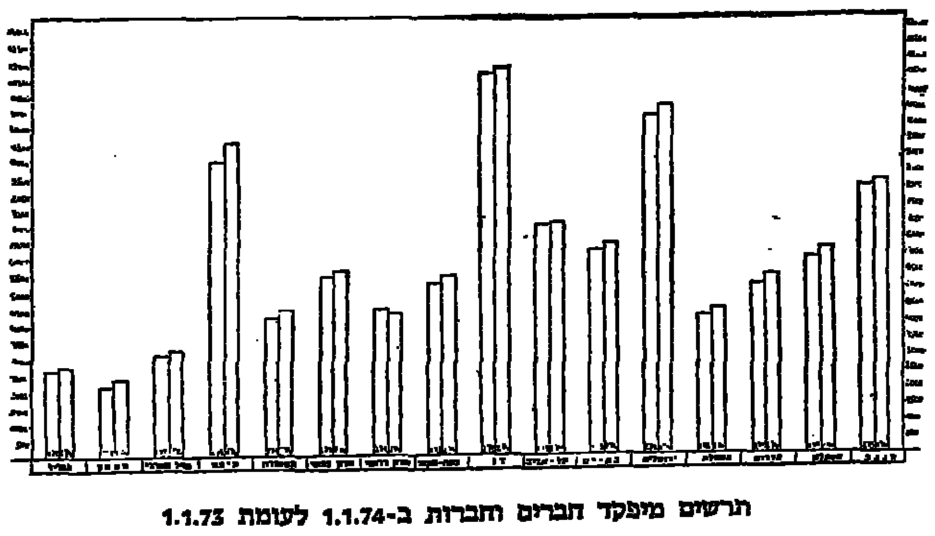

תרשים מיפקד חברים חברות ב־1.1.74 לעומת 1.1.73

בוא עם ,,אגד תיור"
לטיול בסיני
בחופשת הפסח

חדשנו את הסיורים בסיני לישראלים ולתיירים.

,,אגד תיור" ו,,אגד דן תיור" מציעים טיולים במחזור עממי בני שלושה וארבעה ימים — במסלול:
נואיבה, דהב, שרם א־שיח, אבו רודס, אבו זנימה, סנטה קטרינה וצפון סיני.

אוטובוסים המפוארים יוצאים:
מת"א בימים: 7.4.74, 8.4.74, 9.4.74, 10.4.74.
מחיפה ביום 7.4.74
מירושלים ב־9.4.74
לילדים עד גיל 12, הנחה.

פרטים והרשמה במשרדי אגד תיור ואגד דן תיור.
— הדרכה בשפה העברית —

יד בן־צבי

השבוע ביד יצחק בן־צבי ירושלים

● יום ראשון, ח' ניסן תשל״ד — 31.3.74 ○
(באנגלית)
ירושלים בתעודות י״ב — ד״ר בצלאל פורטן
מקורות היסטוריים לתולדות ירושלים
בתקופת בית שני — ישעיהו גפני

● יום שני, ט' ניסן תשל״ד — 1.4.74 ●
,,סמינר על ערי הקודש"
לא יתקיים השבוע
הסיורים בחוה״מ פסח יתקיימו כמתוכנן
הפגישה הבאה: יום שני 15.4.74
בשיתוף עם המחלקה להרבות, עירית ירושלים

● יום שלישי, י' בניסן תשל״ד, 2.4.74 ●
קתדרה לחוקרים בתולדות א״י ויישובה
הנושא:
הכוח היהודי והכוח הסלווקי בראשית מרד החשמונאים
מרצה: ד״ר בצלאל בר־כוכבא
משתתפים בדיון: פרופ' שמעון אפלבאום
פרופ' מנחם שטרן
יושב ראש: פרופ' שמואל ספראי
מרכז הקתדרה: פרופ' יהושע בן אריה

הזמנות ביד יצחק בן צבי, ת.ד. 7660, טלפון 2־39201

משרד החינוך והתרבות — מרכז ההסברה
עירית ירושלים — מחלקת התרבות — מדור להרבצת תורה

היכל שלמה
המחלקה להפצת תורה לעם
איחוד רבנים עולי ארצות המערב
עונג שבת
(באנגלית)

הערב, ליל שבת, פ' ויקרא (29 מרץ), בשעה 8.30
ב,,היכל שלמה" ירושלים
בהשתתפות:
הרב אברהם צ״ל:
,,אדם כי יקריב קרבן"
מר שאול בן־חיים
ממשרד החוץ: ,,ישראל והארצות המתפתחות"
זמירות שבת בציבור
בהדרכת החזן אריה גולדפרב

תוכנית ,,מלוה מלכה"
במוצ״ש, בשעה 8.30, תתקיים בהיכל שלמה תוכנית מלוה מלכה
בהשתתפות:
החזן יהודה לנדנר — בתוכנית שירים חסידיים
הנואם: מר חיים זוהר, על ,,המצב המדיני באזורנו" סיפורים על החיים בישראל.
— הקהל מוזמן —

מכרז מס' 74/1
מועצה אזורית חבל יבנה
מזמינה בזה הצעות מקבלנים
לבניית מקלט דגם ל־59/ר במושב בית גמליאל
תכניות ומפרטים אפשר לקבל במשרד המועצה תמורת תשלום של 75.— ל״י, שלא יוחזר.
הצעות בצירוף ערבות בנקאית בגובה של 5% מערך ההצעה, יש להגיש במעטפה סגורה נושאה מס' המכרז הנ״ל, למשרד המועצה.
התאריך האחרון להגשת הצעות הוא יום שני, כ״ג ניסן (15.4.74) השעה, עד שעה 12.00 בצהריים.
אין המועצה מתחייבת לקבל את ההצעה הזולה ביותר או כל הצעה שהיא.
א. הרץ — ראש המועצה

תן לפסח
שי ושמו מסורת

הגש לידידיך ולעובדיך שי חגיגי;
מבחר מלהיב של יינות ומשקאות חריפים "כרמל מזרחי".
התואם את השי לטעמו של כל אחד מהם.
שי כזה הופך כל חג ל"חג שמח"!

כרמל מזרחי
יקבי ראשון לציון וזכרון יעקב

שלח לקרוביך ולידידיך בחו״ל חבילות שי ,,כרמל מזרחי"
פנה אל ,,חבילות שי בע״מ", תל־אביב, טלפון 51823, רח' אחד העם 15

هكذا من الاصل

مكتز من الاحل

קיפאון בוועידה לבטחון אירופה

מאת מאיר וגנר
סופר "הצופה" בשווייץ

תפקידם של דוברי המשלחות של הוועידה לבטחון אירופה ה־מתקיימת בג'נבה אינו קל. חלק מהם משתדלים להיות אופטימיים בנוגע לתוצאות הוועידה וחלק אינם מסתירים את חששותיהם מחוסר תוצאות של הוועידה.

בהודעות לעתונות שומעים יותר על דברים פורמליים ופרוצדורא־ליים ומעט מאד על דברים ממשיים. במשך שבועות רבים לא יצאה שום הודעה חדשה מהוועידה, דבר המצ־ביע על חוסר תוצאות ממשיות.

אמנם ידוע שהוועידה נכנסה עכ־שיו לשלב מכריע כלומר, התחילו בניסוחם הסופי של הסעיפים הצרי־כים להביא למימוש של המלצות הלסינקי.

אבל בעניינים החשובים של חי־לופי אינפורמציה וקשרים בין תו־שבי הארצות השונות עדיין לא ה־גיעו לשום התחלה של הסכם.

אפילו בנוסח הסעיפים ישנם חי־לוקי דעות — הסובייטים אוהבים ניסוחים שיטחיים ותעמולתיים ונציגי המערב — רק דברים קונקרטיים.

גם בהשוואה לוועידה הלסינקי — שיחות בג'נבה הן פחות מעשיות. ה־מזרח מופיע בוועידה במלוכד, מחוץ לרומניה ויוגוסלביה, בו בזמן שאר־צות המערב משאירות אותו הרושם.

התחזיות השונות של הוועידה הן שליליות, נראה יותר ויותר, שהמ־ערב לא יצליח להביא את מוסקבה וגרורותיה לשינוי בעמדתן הנוק־שה.

ביסוד הדברים, כמעט כל המשל־חות המערביות הן בדעה הזאת ול־כן שואלים את עצמם כולם, אם ה־שלב השני, הנוכחי יביא לשלב ש־לישי של הוועידה לבטחון אירופה. משלחות רבות מסופקות בכך.

רק הפחד מצימות בין הגושים, הדאגה לקיום ההדדי וחוסר הרצון להפריע לכצב הקיים, יכולים למ־נוע מהמערב הסקת המסקנה המת־אימה — דחיית הוועידה לזמן בלתי מוגבל.

דעה דומה לזו הביא בפני דיפ־לומט רומני בכיר: "נוח מאד לכל המדינות המשתתפות בוועידה ש־היא תימשך אפילו לזמן בלתי מו־גבל, למרות שאין רואים עדיין תו־צאות ממשיות. עצם הוועידה הזאת מונע התרפת המתיחות בין הגושים".

מה מעיק על החיילים

(סוף מעמוד 5)

נים עבד בתפקידי עובד אחר, ומאז שהוהי שנינו מכבשים כאחראים על המחלקה. אני מרגיש כאילו אני כיותר תוצאה אבלי הרגשה שמתד־קים אותי בדלות בריחה. לא ציפ־יתי שיקבלו אותי כמו גבור החוזר מן החזית, אך לפחות אינני צריך להרגיש ששירותי הצבאי פגע במע־מד המקצועי שלי".

מוסיף השני: "נדמה לי שבמקום העבודה שלי אני נחשב כמין שלד־ביאל, כאינו יודע להסתדר. ארבעה וחצי חודשים הייתי בשירות, ובעוד שבועיים אני יוצא שוב לשירות מי־לואים. יש לי הרגשה שבעלי המפעל ברוח במילואים. ושמעתי שיש מקר־ים במילואים. ושמעתי כישי מקו־מות עבודה, שבכלל מעדיפים לקבל לעבודה כאלה שאינם חייבים בשי־רות מילואים".

בשיחותינו שמענו גם טענה נוס־פת, בעיקר מפי עצמאים. יש חיילים משוחררים שקיבלו צווים לתקופת מילואים נוספת, בלי ציון משך השי־רות, אלא בציון ההערה: "בנדרש". עובדה זו מכבידה בעיקר על עצ־מאים, שאינם יכולים לתכנן את המשך עבודה והפעלת עסקיהם. שכן אינם יודעים לכמה זמן יהיו מגוייסים.

●

בעיות מעין אלה ואחרות מעיקות על הלך החיילים המשוחררים. אמ־נם, שאיפה לתמורה ולשינויים ב־מדינה, מבוזות כשלעצמן — אך רבים מן "האורחים במדינה" מתלב־טים בבעיות היומיום, והן הן המעי־קות עליהם בסופו של דבר.

בבית המשפט המחוזי בתל־אביב—יפו

ת. צ. 1354/74

בענין: עזבון המנוח שלמה טביא (שטרנברג) ת. ז. מס' 0889748 שנפל במלחמת יום הכיפורים.

המבקש: מרדכי שטרנברג בעל ת. ז. מס' 0889748 ע"י ב"כ ה. ליטויני־סקי, עו"ד מכבר מסריק 12 תל אביב.

הזמנה

להוי ידוע כי המבקש הגיש ב־קשה למתן צו המכריז על ירושת ה־מנוח הנ"ל.

הריני מזמין בזה כל אדם הטוען שיש לו טובת הנאה בעזבון המנוח הנ"ל והרוצה להתנגד לבקשה הנ"ל, להגיש תוך 15 יום מיום פרסום הו־דעה זו, התנגדות לאותה הכרזה, ש־אם לא כן יתן בית המשפט צו כבוע בעיניה.

דוד ולך, שופט
ראש בית המשפט המחוזי

בית הדין הרבני האיזורי באשקלון

תיק 552/ל"ד

הוגשה בפני בית הדין בקשה ל־מתן צו ירושה על עזבון המנוח ברוך יצחק שנפטר ונקבר באשק־לון.

המבקשים: ברוך, ריגה בתו, ר' ברוך יהושע בנו.

הזמנה

כל התובע טובת הנאה וכל מעונ־ין שיש לו סיבה להתנגד לבקשה ה־נ"ל יבוא לבית הדין ויסמוך טע־נותיו תוך חמש עשרה יום מתא־ריך פרסום הזמנה זו, שאם לא כן יתן בית הדין צו כבוע בעיניה.

הרב פ. צ. נתנזאי
מזכיר ראשי

שם החברה: "אודיופל" בע"מ (ח. פ. 21218).

ניתנת בזה הודעה כי באסיפה כל־לית שלא מן המנין של החברה ה־נ"ל שנועדה ונתכנסה כהלכה ביום 14.3.74 נתקבלה החלטה מיוחדה ל־פרק את החברה מרצון ולמנות את מר נחום זלוטוב מרח' הגפן 11 תל־אביב כמפרק החברה.

כל נושה שיש לו תביעות נגד ה־חברה הנ"ל יגיש את תביעותיו בצי־רוף הוכחותיהן תוך 15 יום מיום פר־סום הודעה זו למשרד המפרק הנ"ל.

נושה או אדם אחר, אשר לא יגיש תביעותיו כאמור תוך המועד הנ"ל, לא יענה.

נחום זלוטוב
מפרק

בחוג המשפחה

מאת נעמי גוטקינד

מעדני אגוזים לפסח

"הפרו לי במו עם פיסים / מלאו כיסי באגוזים" — שיר ילדים לפסח. זוכרים? ואכן, ל־מרות מחירם היקר ולמרות ה־מטבח ההסבתי שלנו — אין כמו אגוזים כדי להמתיק להפריים ה־חגיגי את טעם החג וניחוחו. ב־תרגו, למשל, כמה מתכונים של אגוזי פקן.

קצפיות אגוזים ("נשיקות")

החומרים

4 חלבונים; 150 גרם סו־כר; 150 גרם אגוזי פקן טחו־נים.

אופן ההכנה

1. מקציפים את החלבונים והסוכר על פני אדי מים עד שנוצר קצף קשה ודביק.
2. מוסיפים את האגוזים ובוחשים בזהירות לתערובת אחידה.
3. משמנים תבנית אפיה, מרפדים אותה בנייר פרגמנט משומן.
4. יוצרים קצפיות, ב־2 כ־פות, בשקית זילוף או במכ־שיר להכנת עוגיות.
5. אופים בתנור פושר מאד עד שהקצפיות מתייבשות (ר־צוי שלא ישחימו אלא יקבלו צבע זהוב).

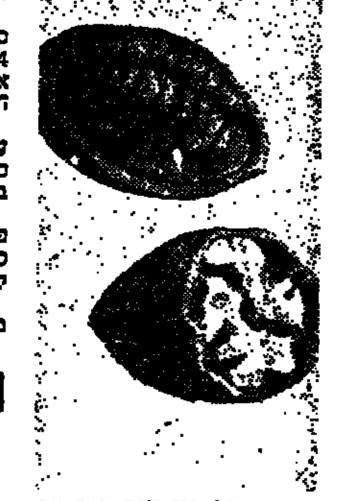

עוגת "לינצר"

החומרים

250 גר' קמח תפוחי אדמה 200 גר' מרגרינה; 100 גר' סוכר דק או אבקת סוכר; 2 חלמונים; קליפת לימון מגו־ררת; 75 גר' אגוזים טחונים; תיל. למלית: ריבה. — רצוי ריבת משמש.

אופן ההכנה

1. מעבדים את המרגרינה הקרה עם קמח תפו"א, עד ש־נוצרים גרגרים קטנים.
2. מוסיפים את יתר החו־מרים, ומעבדים עד שמתקבל בצק אחיד (יש להימנע מליש־ה ממושכת) ומצננים.
3. עורכים 1/3 מהבצק ל־עלה עגול, ומניחים בתבנית־קפיץ, מורחים בריבה.
4. עורכים 1/3 נוסף מהב־צק, ומניחים על העלה הקו־דם. מורחים בריבה.
5. מה־1/3 הנותר מכינים רשת על פני הריבה.
6. אופים בחום בינוני.

תופין אגוזים

החומרים

6 ביצים גדולות, 1½ כו־סות סוכר, 1 כוס קמח תפו"א, 3/4 כוס אגוזי פקן קצוצים או טחונים.

ההכנה

1. מקציפים את החלבונים עם הסוכר לקצף מוצק, ומו־סיפים את החלמונים תוך ער־בוב קל.
2. מערבבים את קמח ת־פוחי האדמה עם האגוזים, מו־סיפים לביצים ומערבבים ק־לות תוך קיפול.
3. מעבירים לתבנית משו־מנת ואופים בחום בינוני.

גני ילדים וילדי גן

בעיית מחיר אחזקת ילד בגן־ילדים פרטי מעסיקה לאחרונה את ציבור האמהות הצעירות. במ־קביל להתייקרויות האחרונות החליטו גננות העוסקות על ה־"ביזנס" יותר מאשר על הפד־גוגיה — לייקר את מחיריהן, ו־יש כאלה הדורשות מאה ל"י ל־חודש — על אף התנגדות משר־ד החינוך לכך.

יש להתלונן על גננת יקרנית

מפקחי משרד החינוך מוקנים שהם עוברים פתח בגנים עליהם כשמעו תלונות כדי לשכנע את הגננות לקבוע מחיר ריאלי, ואף מציעים להורים להתלונן על כל גננת יקרנית. לאמהות, בעיקר הללו הנאלצות לצאת לעבודה או להתמודד לבד עם בעיית ה־משפחה, בעקבות ניתוק של ה־בעל, גרוש בינתיים צער, ונזק כספי, שספק אם אפשר לתקנם. וזאת — נוסף ללבטים הרגילים האופייניים אם לעקוצות.

לשלוח לגן — או לא לשלוח?

שאלות של: האם הילד יסבול מהקודי? האם זה הוגן שאני משאירה אותו לבד בגיל כה צ־עיר? אולי אחכה שנה שנתיים? מוכרות לכל אם עובדת. מדובר כאן בבעיה שהיא נפשית וריג־שית — ולא רק מעשית וכלכ־לית. יש ונוצרת באשה אישיות מפולגת, והיא חושבת על ה־בית — בזמן העבודה, ועל עבו־דתה בזמן שהיא בבית. ספוב־רים מבורים שכאשר רעיות אשם כאלה ממרידים את האם עליה לדחות את שיבתה לעבודה למשך זמן נוסף. אחרת — גם היא וגם הפעוט יסבלו מרגשי־ היה. כאחרך — אם השארת ש־לווה רשלמה עם עבודתה, יכולה לצאת בשקט בחוכה. גם הילד ישאר רגוע.

שלוש האפשרויות

השאלה המתעוררת עתה היא מעשית בעיקרה: מה עדיף ל־פעוט — משפחה, מעונות או גן ילדים?

יש משפחות הבאות לבית ה־ילד ואחיות הלוקחות אותו לבי־תן. שני המקומות הם המתחרן ה־עדיף לתינוקות — שכן הם נמ־צאים כך באוירה של בית ובהש־גחה בלעדית של אשה אחת. כ־רוד שהנוער התינוקי־לימודי ב־סידור כזה הוא מישני. מעון ש־יזם, לעומתו, אינו מקום מיפור־לי בלבד. המשפחות המקצועיות דואגות אמנם לשינה, רחצה ומי־זונה, אך הן גם מלמדות תפי־לה וזרכה, חשבון ומשחק. ה־מעון מתאים לילדים שיצאו מ־גדר תינוקות. ואילו הגן, הנמ־צא בפיקוח, אמנם די רופף, של משרד החינוך, מתאים לבני אר־בע ומעלה, והוא מחולל, מכחו־נה הכרחות האינפורמטיביות, ל־הכין את הילד לקראת בי"ס. שיקול אחר שיש לקחת בחשבון, ביחוד כשמדובר באם עובדת: משפחות ומעון — דואגים לילד גם שמונה שעות, ואילו גני ה־ילדים פתוחים חצי יום ואינם פותרים בעייתה של אם שעובדת במישרה מלאה.

מה חדש

מרק בכוס תה

בין חידושי תעשיית המזון בארץ, הבאים להקל על עק־רת הבית (ביחוד זו העובדת), הופיע לאחרונה בשוק מרק "אינסטנט" אותו אפשר לשים בכוס ולצקת עליו מים רות־חים, כפי שמכינים קפה או תה. החידוש, משל חברת מסע מאפשר לשתות מרק גם בעת הפסקת עבודה או לימודים. ואגב, אריזה אחת אינה מכי־לה יותר ממנה אחת — כך שלא נשארים שאריות מיות־רות בעת ההכנה. מרקי האינ־סטנט מיוצרים בחמישה טע־מים: פטריות, בצל, ירקות, אפונה ותפוחי אדמה.

"תנעוף" — העוף המוקפא במחיר מיוחד לפסח

ב־24 לחודש זה כלכבוע לפני הפסח, החלה תנובה ב־שיווק עופות מוקפאים.

העופות, בשקיות פוליאתי־לן כתומות ובשם "תנעוף" — ימכרו במחיר מיוחד של 8.90 ל"י הק"ג. העופות יהיו כשרים לפסח וימכרו בחנויות לשירות עצמי, באטליזים ו־בחנויות למימכר בשר אשר יקבלו הרשאות למכירת "ת־נעוף".

העוף המוקפא הוא עוף צ־עיר, בגיל 9־8 שבועות, מש־קלו 1300־1100 גרם נטו, ל־לא ראש, ללא רגליים, ללא חלקי פנים. זהו עוף נקי, דל שומן וללא עצמים — מבטיח מר ברוך מיבנה, האחראי ל־שיווק עופות בתנובה. מר מי־בנה מציין כי על העופות ה־מוקפאים הללו מופעלת מע־רכת קפדנית של פיקוח וב־קרה — מרגע היותם אפרו־חים. במשך 8 שבועות גידו־לם, נתונים האפרוחים להזנה מיוחדת, ומצויים בפיקוח ר־פואי וטרינרי צמוד עד לש־חיטתם ועיבודם.

כהיותם נבעית במשחטות איזוריות, הקפדות לקוליות, העופות נשמרים בתנאי הב־ראה היגייניים מרגע שחיט־תם, וטריותם נשמרת עד ל־הכנה. (רצוי להעביר ב־משך הלילה במקרר בשקית פתוחה.) כוונת המתמודדים ל־הרגיל את עקרת הבית היש־ראלית לקניית עופות מוק־פאים באיכות גבוהה, כמקו־בל בארצות הברית ובארצות אירופאיות. צריכה מוגברת של עופות מוקפאים אלה, ת־אפשר ביקורת ותכנון של מ־שק העופות בארץ, ניתן יהיה להוזיל את הייצור השוטף, ו־לטווח רחוק יותר יוזל אף מ־חירו לצרכן.

עם התחלת השיווק, יהיה מחיר "תנעוף" מוזל לתקופה של 3 שבועות.

"תנעוף" מיועד בעיקר ל־צליה, טיגון, אפיה בתנור.

קוסמטיקה בגרעין נח"ל דתי

מראה מטופח כעידוד מו־ראלי מקובל היום בכל החי־לות בצה"ל ואפילו גרעיני ה־נח"ל הדתי מוכנים לקבל ב־שמחה ביקור של קוסמטיקאית שתסייע לבנות לשמור על עור צח ונקי. אבל החידוש המהפכני ביותר בתחום הקוס־מטי, הנהוג עתה בהאחזות הוא לשלוח גם את הגברים להרצאה בענייני יופי. מסתבר שקיימים בימינו תכשירים ר־בים המסייעים לגבר החי ב־תנאים אקלימיים קשים לש־מור על הרגשה טובה. רבות מאיתנו מכירות כבר את ה־שפתונים המקופים לשפתיים בקועות רוח ושמש, אותם ש־להגן להזית, מאז תחילת מל־חמת יום הכיפורים. מסתבר שאנשי חברת הלנה רובינשטיין, נוהגים להסביר לחיילים כיצד לנהוג בענייני נקיון ו־טיפוח, מעבר לשימוש בשפ־תון. בתצלום המצורף נראים, לדוגמא, חבר' גרעין נח"ל ד־תי מקשיבים להרצאה בענייני קוסמטיקה המיועדת לגברים בלבד.

שמפו חדיש נגד קשקשים

חברת "הלן קרטיס" החלה לאחרונה לשווק שמפו חדיש נגד קשקשים־"ביער" (אס אנד הייך). שמפו זה, המבוסס על ריבוי פעיל של "צינק אומ־דין", חומר שהוכח כתכשיר יעיל במיוחד נגד קשקשים.

לדברי מומחי "הלן קרטיס" פותר השמפו בצורה אפקטי־בית את בעיית הקשקשים ה־נודעת כבל לאנשים רבים.

פני אביב: הנכדה באיפור הסבתא

יותר מן החידוש שבבגדים — תמצא האופנה של א־ביב 74' את ביטויה הקיצוני באיפור החדש. לנערות של שנות השבעים מציעים המ־אפרים להראות כמו סבתותי־הן בימי נעוריהן. אותם ימים בהם נהגו הנשים הצעירות להבליט את השפתיים באדום חריף ולהעמיק את מבע ה־עינים בצללית כהה שהקיפה אותן כאילו סבלו תמיד מנדודי שינה — חוזרים אלינו עתה. בשנות ה־20 דרשו מן הצעירות להיות חוורות פ־נים, בעלות שיער מתולתל וקצר, שפתי אפרסק, פה קטן ועינים נוגות — נערות אלה היו מתלבשות בשמלות בהירות, ללא הבלטת מת־ניים או חזה, עם שפע של צעיפים מתנופפים וכובעים קטנים. כל אלה — חוזרים עתה. דוגמא טיפוסית לאיפור — בתצלום המצורף.

הכסא הרב־תכליתי

מחידושי הריהוט לתינוקות ולפעוטים הוא הכיסא הרב־תכליתי העשוי פלסטיק יצוק — בתצלום. נראה הכיסא כשהוא מונח על גבו ומשמש רכב־חלל או מכונית לפעוט. כאשר מציבים אותו על רגליו — למעינו כסא־גבוה טיפוסי לתינוקות. ואילו כאשר מניחים כיסא זה על עברו השני — הוא מגלה כשולחן נמוך לציור ולמשחקים.

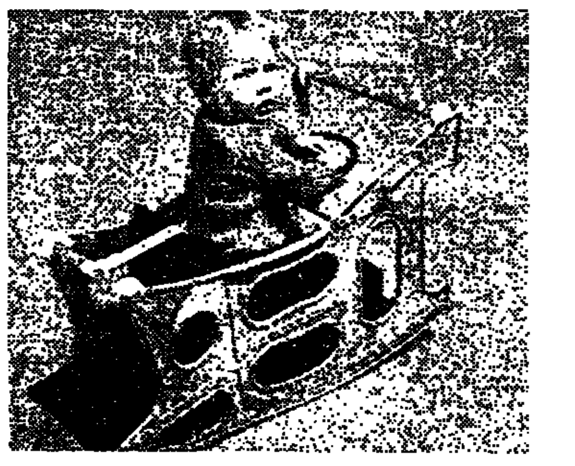

האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים
ת"ד 4040, ירושלים

★

חיים שירמן
שירים חדשים מן הגניזה
538 + כב עמ'. 4 לוחות. כריכת בד. 34.00 ל"י.

דן פגיס
שירי לוי אבן אלתבאן
195 + V עמ'. כריכת בד. 14.00 ל"י

עזרא פליישר
פיוטי שלמה הבבלי
405 + VI עמ'. כריכת בד. 32.00 ל"י.

★

שמואל הוגו ברגמן ונתן רוטנשטרייך
גבעת המורה לשלמה מימון
192 + I עמ'. כריכת בד. 12.00 ל"י.

יהודה אריה וידה
ספר משיב דברים נכוחים לר' יעקב בן ששת
215 + V עמ'. כריכת בד. 18.00 ל"י.

יהודה אריה וידה
ספר תיקון הדעות ליצחק אלבלג
117 + V עמ'. כריכת בד. 18.00 ל"י.

★

טיפוסי מנהיגות בתקופת המקרא — יום עיון לרגל מלאת שמונים וחמש שנים לדוד בן גוריון
68 עמ'. כריכת בד. 10.00 ל"י.

★

דברי האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים, כרכים א—ד
דברי האקדמיה יצאו לאור גם בחוברות בודדות;
נושאי ההרצאות מופיעים ברשימת הפרסומים של האקדמיה.

לאחרונה יצאו לאור חוברות אלה:
ש' פרלמן, מוקדון בזמן ומוקדון במחשבתם של מדינאי לפני קרב כירונאה ואחריו. 2.00 ל"י.
א' פוקס, דפוסים וטיפוסים של מהפכה חברתית־כלכלית מן המאה הד' ועד המאה הב' לפנה"ס. 2.00 ל"י.
י' נוה, התפתחות הכתב הארמי. 4.00 ל"י.
מ' אלטבאואר, כתב־יד סלאבי קדום שנתגלה מחדש ב־על־שם סאנטה קאתרינה. 1.50 ל"י.

זה עתה הופיע

דניאל קארפי
פנקס ועד ק"ק פאדוואה, שלי"ח — שס"ג
581 + VII עמ'. כריכת בד. 44.00 ל"י.

תחת מכבש הדפוס

עזרא פליישר
פזמוני האנונימוס

רשימת הפרסומים של האקדמיה תישלח לכל דורש.

משרד החינוך והתרבות — המחלקה להכשרת עובדי הוראה

בימ"ד ממ"ד למורים ליד ישיבת הדרום
מכון תורני פרגוני
רחובות ● טל' 950887

הרשמה לשנה"ל תשל"ה

מועמדים — תלמידי ישיבות תיכוניות הנגשים בחינות בגרות.
משך הלימודים — 3 שנים + לימודי השלמה, עם סיום הלימודים זוכה התלמיד בתואר "מוסמך בכיר להוראה".
מקצועות ההתמחות — 1. תלמוד יהדות — תנ"ך או 2. מתמטיקה. במוסדנו נלמדים קורסים מוכרים כאקדמיים ללימודי התואר ראשון (ב"א) באוניברסיטת בר־אילן. קיימת גם תת־מגמה להכשרה בתפוצות.
הסדר צבאי — תלמידינו יכולים להשתלב ב"הסדר" בנח"ל הקיבוצי.
פנימיה — ליד המוסד קיימת פנימיה. תלמידים מקבלים הלוואות נוספות ומילגות כסוי הוצאות הלימודים. פרוספקטים מפורטים נשלחו לכל הישיבות התיכוניות, ויישלחו לדורש.
הרשמה — בביהמ"ד בימים א—ה בין השעות 10.00—15.00.

ב"ה

משרד החינוך והתרבות
המחלקה להכשרת מורים

הסמינר הממ"ד למורות ולגננות "אפרתה"
רחוב בן־יהודה 17, ירושלים, טל. 37745

ההרשמה לביתות המורות והגננות לשנת תשל"ה החלה

מסלולי ההכשרה:
* גננות
* מחנכות לגיל הרך (לגן ולכיתות א—ב)
* מורות לביה"ס היסודי (התמחות בלימודי הטבע או בספרות)
* מורות בכירות — קורס תלת־שנתי
* שנה ג' למורות בכירות (למועמדות שהן מורות מוסמכות ובעלות תעודת בגרות).

ליד המוסד פנימיה
תלמידות ראויות חקוקות תזכינה במילגות
● פרטים והרשמה במשרד הסמינר בשעות לפנה"צ, או ע"י הדואר

משרד החינוך והתרבות
המחלקה להכשרת עובדי הוראה

נמשכת ההרשמה

לבית המדרש הממלכתי דתי
למורות ולגננות

בתורת תיכון — דתי — פני למכירה:
בית המדרש, גבעת וושינגטון ד. נ. שקמים

אוניברסיטת בר־אילן
הוועדות ללימודים מתקדמים

מודיעים בזה על

רשום מועמדים לקראת התואר השני והשלישי לשנה"ל תשל"ה

במקצועות הבאים

א. בפקולטה למדעי היהדות והרוח — תנ"ך,* תלמוד, פילוסופיה יהודית, פילוסופיה כללית, תולדות ישראל, היסטוריה כללית,* לשון עברית ולשו־נות שמיות, ספרות עברית,* ספרות עולם, אנגלית.*
לתואר שני בלבד — מגמה לתורה שבע"פ ללא עבודת גמר (לבנות), צרפתית, ערבית,* מוסיקולוגיה.
ב. בפקולטה למדעי החברה — פסיכולוגיה,** כלכלה.*
לתואר שני בלבד — כרמינולוגיה, מדעי המדינה, חנוך,*** עבודה סוציאלית.
ג. בפקולטה למדעי הטבע — מדעי החי (ביוכימיה, מיקרוביולוגיה, בוטניקה, זואולוגיה, אקולוגיה), כימיה, פיסיקה, מתמטיקה.
ד. לימודי תעודה במתורגמנות — תרגום בכתב ובעל פה (לרבות תרגום סימולטני) בשפות: עברית, אנגלית, צרפתית.

* במחלקות אלה קיימת אפשרות לבחור באחד משני המסלולים הבאים לקראת התואר השני: א) עם עבודת גמר, ב) בלי עבודת גמר.
** הרישום למחלקה לפסיכולוגיה למגמות: קלינית, חנוכית־טפולית, שקומית, חברתית־תעסוקתית, יסתיים ביום ט' באייר תשל"ד (1.5.74). למגמה הניסויית־מחקרית יסתיים הרשום ביום י"ג באב תשל"ד (1.8.74).
*** הרשום למחלקה לחנוך יסתיים ביום י' בסיון תשל"ד (31.5.74).

בדבר פרטים על המסלולים השונים והדרישות המיוחדות שבכל מקצוע וכן על סדרי רשום ותקנון הלמודים, נא לפנות אל: הוועדות ללימודים מתקדמים, אוניברסיטת בר־אילן, רמת־גן, החל ביום א' בניסן תשל"ד (24.3.74).
מועמדים שיתקבלו יוכלו לקחת חלק בהדרכות ללימודי יהדות, שפה זרה ולשונות עתיקות (בהתאם לדרישות המקצוע) בסמסטר לימודי הקיץ התשל"ד.

תנועת האשה הדתית לאומית
מכון להכשרה מקצועית ע"ש מרים־ברוינה, בקעה, ירושלים
בית ספר על־תיכוני דתי לבנות

נמשכת ההרשמה למגמת מטפלות־מחנכות למעונות יום

● מתקבלות מסיימות י"א או י"ב שנות לימוד.
● ביה"ס מוכר ועומד בפיקוח משרד החינוך והתרבות המחלקה להכשרת עובדי הוראה.
● ביה"ס בתנאי פנימיה.
● מתקבלות תלמידות אכסטרניות.
● ניתן לקבל עזרה בספית לשם מימון הלימודים.

לפנות: מזכיר בית הספר, דרך בית לחם 69, ירושלים, טל. 02—37852.

משרד החינוך והתרבות — האגף לחינוך התישבותי
הקריה, ת. ד. 7036, תל־אביב

נפתחה ההרשמה לבתי־הספר החקלאיים

27 בתי־ספר חקלאיים

מקבלים בוגרי כיתות ח' לכיתה ט' ובוגרי כיתות ט' לכיתה י'

ההרשמה במשרדי בתי־הספר:

* אשל הנשיא, ד. נ. הנגב
* בן־שמן, דאר בן־שמן
* גננות רשתלנות, ת. ד. 63, פתח־תקוה
* הכפר הירוק, דאר הכפר הירוק
* "עירון" חדרה, דאר חדרה
* הישיבה החקלאית, כפר הרואה
* "יד־נתן", בי"ס להנדסאים חקלאיים, ליד עכו
* ימה (לבני המיעוטים), ביר־אל־סיקה
* כדורי, ד. נ. גליל התחתון
* כנות, ת. ד. 9, גדרה
* כפר־בתיה, ת. ד. 17, רעננה
* כפר־גלים, ד. נ. חוף־הכרמל
* כפר הנוער הדתי, דאר כפר־חסידים
* כפר הנוער י. ז'בוטינסקי, ת. ד. 12, באר־יעקב
* כפר סילבר, ד. נ. חוף אשדוד
* מקוה־ישראל, דאר חולון
* נהלל, דאר נהלל
* נחלת־יהודה, נחלת־יהודה
* ניצנים, ד. נ. אבטח
* נתיבות, ת. ד. 20, נתיבות
* עיינות, נס־ציונה
* עין־כרם, ד. נ. הרי־יהודה
* עליה, רח' ראש העין, פתח־תקוה
* עפולה, ת. ד. 4, עפולה
* פרדס־חנה, ת. ד. 10, פרדס־חנה
* רמה (לבני המיעוטים), דאר רכה
* שפייה, ד. נ. חוף הכרמל

— לכל בתי־הספר 3 מסלולי לימוד ארבע־שנתיים: עיוני לבגרות; מקצועי לתעודה גמר משלתית; לתעודה כיום.
— לכל בתי־הספר פנימיה לתלמידים הגרים רחוק.
— שכר הלימוד מדורג לכל התלמידים לפי מצבם הכלכלי של ההורים.
— קרן הסטיפנדיות מסייעת לתלמידים נזקקים בדמי הפנימיה.

52 מוסדות המשך בהתישבות הקיבוצית
לכל מוסד המשך — פנימיה. שכר הלימוד מדורג לכל התלמידים.
ההרשמה במחלקות החינוך של התנועות הקיבוציות.

9 בתי־ספר אזוריים של תנועת־המושבים (כללית ודתית)
ההרשמה בועדת החינוך של תנועת המושבים, ת"א רח' לאורנדו־דה־וינצ'י 17, ובועדת החינוך של איגוד המושבים של הפועל המזרחי, ת"א, אבן־גבירול 165.
חומר הסברה לכל דורש — ע"י האגף לחינוך התישבותי, הקריה ת"א, רח' ד' בית 8, טל. 255421; לשכה מחוזית חיפה, סנט לוקס 6; ירושלים — רח' המלך דוד.
התייעצות התוכנה אינדיבידואלית במשרדי האגף לחינוך התישבותי בקריה, תל־אביב, רח' ד' מס. 8, בית מס. 5.

לקראת שנה"ל תשל"ה
עומדת להתפנות
משרתו של מנהל ביהמ"ד הממ' למו"ג ע"ש שיין בפתח־תקוה.

מועמדים בעלי השכלה פדגוגית ואקדמית ובעלי תואר שני לפחות תנסיון בהוראה (רצוי גם ניסיון בניהול, בפיקוח או בהדרכה), יפנו בכתב אל הנהלת המחלקה להכשרת עובדי הוראה, קרן היסוד 15, ירושלים, עד יום ששי כ"ז בניסן תשל"ד — 19.4.74.

שיחה עם הרב משה צבי נריה

אל נמוטט את כדור־העולם שלנו

מאת נעמי גוטקינד

רים בושים אינם הסבנה ה־ ל על הרב משה צבי נריה, אד־ שנים רבות האמין כי בתחום ורי צדיק הכלל של „יבורך ה־ ש המאוחר". אך אירועי ה־ ים שחלפו מאז המלחמה וב־ לבטי הקמת הקואליציה חול־ ול התנועה בהם, הכריעו את לכיוון של „אמירה גלויה של זכואבי".

זעם לא ניתן עוד לטשטש־ לנו השבוע בבימה של צער ק, בחדרו הקטן שבבניין צמור ז בישיבת כפר־הרואה. מוקף ו נערים לומדי גמרא. לאחר לל במחיצתם מנחה של צה־ ניתה באזננו הרב נריה את כי המחשבה והמגיות הרגש ש־ עליו בזמן האחרון.

ישיבת בני־עקיבא בטורונטו

חת הפתיחה לשיחתנו היתה ו האחרונה לצפון אמריקה.

ישיבות בני־עקיבא החכן את הישיבה הראשונה בהפר־ שהוקמה בדיוק לפי המתכונת ב בישראל. ראש־ישיבה יש־ בוגר ישיבת הרב בירושלים, יהודה פליקס, ורמיים ישר־ תורבו יהדיו כדי להקים יש־ ב"ע טיפוסית בטורונטו שבקב־ גבה לימודי חול וקודש והו־ אינטנסיבי לאהבת ארץ יש־

אותה שבת של ביקורי בקנדה הרב נריה „נערך במקום גם הכשרות של בי"ע העומדים ל־ לארץ. שכבעתי צעירים אלה מרחבי ארה"ב, שילמדו ומן באותה ישיבה בטורונטו, הכ־ רוחנית לפני הצטרפותם בא־ התיישבות ולנח"ל.

בניו־יורק ביקר הרב נריה ר־ שם, לבקשת המחלקה לחינוך בגולה של הסוכנות, הרבה ים ובני־נוער.

אחד המפגשים האלה סיפרתי־ רים היהודים כיצד כאשר כל די ישיבת ה„הסדר" ברמת־ה־ גויסו לצבא — אספנו. מתנד־ תנוכי ישיבות בניו־יורק, שבאו ו, לצורת הקיבוץ הדתי, וגיוס־ זוותם ללמוד בישיבה, כדי ש־ ף להשאר פתוחה. וכך, עש־ האחד בחורים אמריקאים הח־ את הישיבה שלנו, עוד דוגמא העזרה אותו יכולים לתת לנו נדבים בישראל"...

יודעים אתם מדוכאים?"

את השאלות שחזרו והופיעו כמ־ בכל מפגש עם יהודי צפון אמ־ ה„לימה: מה קרה לכם? מדי ת הדכאה, מדוע העכבות? הפי תם נצמח בה גדול!

הסברתי את הכאב הגדול שלנו אבדן הבנים" אומר הרב נריה פרתי כיצד חייתי עד יום הכי־ ים בהרגשה של איגרא רמא ר גום השנו שאנו יורדים לבירא קתא. הסברתי גם את האפקט לגילוי המחדלים והפגמים — שאנו שוכחים בכעס את הנצ־ ת, אבל בסך הכל יצאתי ממפ־ ים אלה מעודד יותר מאשר בעת אתי מהארץ. התברר לי שהצי־ היהודי שם, זה שחי עמנו ב־ צרותינו ולבטינו, מגייס עבורנו ים, השפעה וכל עזרה אחרת — א פחות, ויכול אפילו לשמש של עידוד נפשי לישראלים — חידוש בימים אלה, כמסתבר, לת הגולה להעניק לנו גם עז־ אסורית ולא רק עזרה חומרית".

בעיית „מיהו יהודי" בין יהודי התפוצות

ן ה„חידוש" האחר, שנתחדש ל־ ריה, בעקבות נסיעתו לאמריקה, בעצם גם לפני נסיעתו, אבל המפגש הבלתי אמצעי עם קהי־ היהודים שם, התריף את מש־ ו: „לבעיית „מיהו יהודי", השבות, חוק נישואין וגרושין ל שם אחר שהיא מקבלת בא־ יש תוקף אחר ועצמה אחרת כשנמצאים בתפוצות. אצלנו רק רבנים אורתודוכסים, לדיין גודה ממלכתית, מעמד של שופ־ וכוח של סמכות הלכתית ש־ ה ניתנת לתנודות על פי הש־ הקהל. גם משרד הפנים וה־ ות משתדלים שלארץ לא יגיעו ת מסובכות. רוב העולים הה־ ם הם אורתודוכסים. וכשהיה מדי פעם גר „רפורמי" — הצ־ לשכנעו שיעבור גיור.

המערך, המעוניין שלא תהיי־ למעשה בעיית בתחום זה, הצ־ להתעלם או להעלים אותם. כדי ע מסברים קואליציוניים. יזה ד לי כיצד בזמני, אחרי פר־ תגבי דייטמן (גיורת רפורמית) עלינו צריי מסיים שיש לו מלא של גיורין חמים. אותם מתכוון להגיש לבג"ץ, אלא ז לא שכנעו אותו יותר. מיש־ כנראה, דאג, למנוע את פרי־ ובכן, במציאות הישראלית יומית, אין הבעיה חריפה. גם העסק, כלשונו, יכול שר הפ־ הנוכחי לפרש: כהלכה, כלו־ כהלכה היהודית. ברור שכאשר שר פנים אחר אולי תגדל ה־ המצב, בכל מקום, עדיין בחו"ל — התמונה אחרת ל־

שערוריית הגיורים המבויימים

שמעתי סיפורים ללא סוף על שע־ ות של גיורים שאינם גיורים, מעשים בכל יום. שמעתי על חותם של מקרים בהם הרבאי־ בר הולכים יחד לסדר חופה — שין לזוג מעורב, שמעתי גם פורסים גאווה בסריבות של הכשפסים שלנו יהם אומרים זה שטוב בשביל מדינת ישראל טוב בשביל כל היהודים. מבבת אי־הצריכה לקבלת כמובן ור־ צידוד — למה שינסו לשגע נ־ גרים ויהודים. הרי מצוה אין בניה, הם יכולים אפילו לע־ לישראל כיהודים. במליב אח־

רות, החוק הישראלי הקיים, ללא תיקון, מחייב את פרצות נישוא־ התערובת ומאריך את קצב התפור־ רות העם. אפילו שליחי עליה יש־ ראלים בחו"ל, מקבלים את פרש־ נות שר המשפטים. דבר ששמעתי במו אזני ורושמים כיהודים — „ג־ רים" רפורמיים.

שלימות העם קודמת לכל דבר

ליהודי אמריקה הידועים כי הם נתונים עכשיו במלחמה על עצם קיומו של העם — לא מובנה לכן כלל עמדת המפד"ל, הסברתי להם, לדוגמה, את העקרון שלנו לפיו אנחנו מנסים להשיג, בכל יכולתנו ומשקלנו הפוליטי בארץ, הישגים בתחום הדת בענייני חינוך, שבת, עזרה לישיבות וכדו', אבל, טענו, יהודי אמריקה. מה כל אלה כנגד העיקר: שלימות העם? קשה להם

לתפוס שמן המרחק, כאן בישראל, אנחנו איננו רואים או איננו רו־ צים לראות, את הסכנה הגדולה, את גודל הפרצות בקיום הלאומי.

אפילו הרב ר' י. ד. סולובייר־ צ'יק, שמכיר יפה את המציאות ה־ ישראלית ויכול לתפוס את זהות ה־ ראיה שלנו, אמר לי: העם בגולה, ובעיקר הנוער, איננו מבין כיצד למען דברים הנראים כמשניים — מוותרת המפד"ל על העיקר. מענ־ יין, גם לנכדו, לא הצליח הרב סו־ לובייצ'יק להסביר את הבעיה מנ־ קודת מבט ישראלית ואותו בחור מסתובב בהרגשה שהמפד"ל מפקי־ רה את היהדות".

אכזבותיו של הנוער

מן הנוער בחו"ל, עוברת השיחה, בדרך הטבע, לנוער בארץ. אותם בני „ישיבות שהצטינו. כל־כך ב־ מלחמה האחרונה, אותם צעירים ש־ קיבלו את חינוכם „ציבורם המוסרי בישיבות בני־עקיבא, ועליהם כתב הרב נריה את החוברת „מלחמת ירח האיתנים" ובה הקינה: „איכה נפלו בהרב... מיטב בחורינו, ובר־ ניהם... ארזי לבנון צעירים, בני תורה מפולים, מבחירי הישיבות ה־ ישראליות..", בני נוער אלה, ש־ הוא מיטיב להכיר מקרוב — מס־ תובבים עתה בתחושה של אכזבה מרה.

נחלת אבות — מעיקרי האמונה

„לבוגרי הישיבות שלנו נחלת אבות היא לא עניין סנטימנטאלי אלא מעיקרי האמונה. מערכת החי־ נוך בישיבות דואגת לעצב קשר נפ־ שי ואמונתי עז עם ארץ ישראל. לא לשווא הצטיין נוער ישיבות ההס־ דר במלחמת המצווה האחרונה. הוא לחם כאן מתוך הוויה של קדושה. הנה, כאשר הוא רואה כיצד מת־ פשרים מנהיגיו בעניין מיהו יהודי, מתעורר מיד חשד קשה שמא ינהגו כך גם בעניין יהודה ושומרון, ש־ הם בנפשנו!

לנוער הדתי שגדלנו בארץ הקו הירוק איננו קובע. ארצנו היא גם שכם וגם בית־לחם; גם הירדן וגם הגולן, הרי חינכתי אותם, ועמי שאר מורי הישיבות על הפסוק: וירשתם אותה — וישבתם בה, ו־ מסביר הרמב"ן: כיצד ירשתם? ב־ כך שתשבו בה. הרי בלחץ נציגיו של נוער זה התקבלה ההחלטה ב־ מפד"ל שאם יחזירו את יהודה ו־ שומרון נצא מהממשלה. ולאחר ה־ חשד הקשה שהתעורר בעקבות הענ־ יין הראשון — בא ההלם של ה־ פניה לרבנות וההתעלמות ממנה... אני שואל את עצמי בימים האח־ רונים.

מה אומר לתלמיד — ואיך אחנך אותם?

כאן קולו של הרב נריה נעשה עגום והרישי „מה אגיד לתלמידי על מה אחנך אותם? כל ימי לימד־ תי שפסק הלכה של הרמב"ם קובע, וכשיש ספק — שואלים רב, שהוא סמכות הלכתית ומוסרית עליונה, הוא הנאמן לעקרים, ומפרשים ה־ פוסקים, באה המפלגה שראתה את תפקידה לשמור על מעמד הדת וה־ רבנות במדינה — ומערערת את כל מה שלימדתי. למחר יאמרו תלמידי: אתם לא שומעים בקול רבנים ב־ פוליטיקה — אנחנו לא נשמע ב־ קולם בענייני חברה ומוסר ומסחר. ואין לדבר סוף. הרי לא רק מור־ דים במעשה זה את דעתם שהושבים עליו — מנמוטטים את כדור הארץ שלנו, הורסים את תוכן החינוך ה־ ממלכתי הדתי, והישיבתי, שהוא פארנו, רבן יוחנן בן זכאי ביקש: יבנה וחכמיה, פתאום — גם זה כבר לא נחוץ?

דור מתמרד

אני מכיר את כל הנימוקים בעד: נכון, אמרנו בעבר שכאופוזיציה ישארו לנו רק נאומים מפוארים, ומה יעזרו הנאומים כאשר לא נמ־ צא מקום ליכוד לילדינו בישיבות ובאולפנות. מוסדות החינוך, אמרנו, יקבעו את פני הדור. נכון, ואמנם, חניכי מוסדותינו הקימו לנו מוש־ בים, קיבוצים, האחזויות, ודור תל־ מידי חכמים. אבל, צעירים אלה ממש, פרי דרכנו חינוכנו — הם עתה הדור המתמרד. ובצדק, בהת־ נהגה של ראשי המפד"ל. הם נא־ מנים למה שלמדנו אותם, הם באים לתבוע מידינו עלבונה של תורה ושל רבנות...

שלא יבואו ויאמרו לי שבעבר לא פנו לשאול לדעת רבנים. בנושא זה עצמו, בקיץ תשל"ב, כשעלה עניין תיקון חוק השבות על הפרק, פנתה הנהלת המפד"ל וקיימה התייעצות עם הרבנים. אז, קבעו הרבנים, ב־ כללם הרב ר' צבי־יהודה הכהן קוק, שאין לגרום למשבר, ויש להשאר בממשלה תוך המנעות מהצבעה. אז שמעו בקול רבנים. טבעי, לכן, ש־ גם הפעם פנו לשאול לדעתם — אלא שהחידוש הוא בכך, שהפעם מתעלמים מדעתם איך מצפים מנו־ ער דתי לעכל תופעה שכזאת?

מהם ה„הישגים"?

אומרים לי — רק בשבתנו בממ־ שלה נוכל לדאוג לישיבות שלנו... אבל איזו מן דאגה? יבנו לי עוד פנימיה? יקימו לי חדר אוכל מפו־ אר? מה השוב חדר אוכל כאשר רוח החינוך נהרסת? מה אעשה ב־ פנימיה, כאשר הכבוד והסמכות נש־ ללים מהרבנים, וכל עבודת חיי נה־ רסת? הרב, שסמכותו חייבת לקבוע בשביל היהודי את היום־יום שלו, את כשרות המצה, המזוזות, הסוכה התפילין, הבשר, שאוכלים והכלי שבו מבשלים — אם נעמדו מהצ־ ער, איך אפשר לחפות על כך ב־ תירוץ של „הישגים אחרים לדת"? אינני בעד שריפת גשרים ולא בעד ריב, לכן גם פרסמתי את מכתבי ה־ גלוי לשרים, אם אומר שנעשה כאן דבר בזדון, — נשרף הגשר. אבל מאחר שאיפתי להחזיר מצב לתי־ קנו, עלי לומר: טעינו, צריך ל־ תקן.

נמנע התפוררות בתנועה

הנני פונה בקריאה גלויה לכל חברינו בהנהגה וגם לאנשי המערך: על כולם להבין שהמשך ישיבתנו בממשלה בתנאים הנוכחים פירושה אבדן לדעה וההתפוררות של התנועה. אני משוכנע שאפילו המערך, אם טובת המדינה לנגדו — לא יהיה מעוניין לראות את המפד"ל מגיעה למצב כזה. אם מנהיגינו ישכילו ל־ הסביר את הסכנה לעצם קיומה של התנועה בהמשך המצב ללא תיקון החוק — תהיה אפשרות לשבת מחד דש ולמצוא ניסוח חוקי שיתקבל על דעת הרבנים ועל דעת תורה. ויה־ קן את המשבר הנוכחי.

מבוכת האינטלקטואלים של האיסלאם

מאת ד"ר י. נפתלי

האינטלקטואלים המוסלמים שרויים במבוכה. הם נתונים בחיפושי דרכים בין המסורת לבין בעיות הזמן. העיקר — מהו ערכו של האיסלאם בעיני האינטלקטואלי המוסלמי כיום? — דברים אלה מוסברים ומבוארים בספרו של המלומד הערבי עבד־אללה לארואי *).

מהרצאת העניינים בספר ניכר שהמחבר הוא איש השמאל. ספרו יצא לאור בפאריס בבית הוצאה בפריס מאספירו הידוע כשמאלי. מאידך, המחבר איננו קובע את העניינים לפי דפוסים מארכסיסטיים נוקשים.

דת ובעיות הזמן

המחבר, שמוצאו מלבנון, משת־ דל להופיע כאינטלקטואל מושלי־ מי, אף על פי שהשתלם בלימודים בבירת צרפת והושפע מתרבות ה־ מערב. אך הוא ניגש לבעיית ה־ איסלאם מבחינה עיונית ומעשית, ומנתח את העניינים כדרך מלומ־ דים שבמערב — דרך, שלדעת ה־ מחבר, אינה מקובלת כיום באווירה המדינית־סוציאלית של המושלמים. מכאן השימוש בספרו זה במונח „איסלאמולוגיה מעשית", היינו — להסביר את ההתפתחות והשינויים שחלו באיסלאם במשך ימי הביניים הערבי. כלומר: מהמאה השביעית לספה"נ ועד למאה התשע עשרה, תקופת התחיה הלאומית אצל עמי האיסלאם.

בתחום הדתי מעמיד המחבר את הדגש על כתות האיסלאם, המקוב־ לות אצל הכיתות הדתיות השונות. יצויין, בחיבור אין עיונים מעמיקים על הקוראן. אין השוואה בין ה־ איסלאם לבין דתות אחרות, או הסברים על ההבדלים שביניהן, מקו־ רם וסיבותיהם, אין גם הערכה מיו־ חדת למחשבה האיסלאם, אלא הס־ בר עובדתי על ההתפתחות שבאיס־ לאם ובמחשבה המוסלמית במשך הדורות.

יחד עם זאת, בהרצאת העניינים — המחבר איננו מסתפק ביותר על דעתם של מזרחנים שבארצות ה־ מערב, אלא סומך לרוב על הערכו־ תיהם של מלומדים ערביים שבימי־ נו ובעיקר על כורקום, היושב ב־ לאטאקיה שבסוריה.

על אף דיעותיו השמאליות, איננו מטיף לנטוש לגמרי מורשת אבות, להתכחש לדת ולמסורת, אלא לפרוץ את המסגרת של המסורת, לצאת מ־ מנה ולחיות עם ההיסטוריה, היינו — לחיות עם העבר תוך קשר הדוק עם בעיות הזמן, שהן בעיקרן בד־ מננו כלכליות־סוציאליות.

כיצד לעשות זאת — שואל לא־ רואי? והוא משיב: זוהי נקודת ה־ משבר של האינטלקטואלים המוס־ למים בימינו. הם בחיפושי דרכים, הם בעלי מחשבות שונות עם דיעות משלהם. מכאן גם פתרונות רבים ל־ בעיות הזמן וחילוקי דיעות הנוג־ דים זה את זה.

המחבר מסביר את הבדלי הגישות שבין קונסרבאטיבים לבין מתקדמים, חילוקי הדיעות שבין השמאל אצל המוסלמים והדבר בוצא את בי־ טויו במשטרים השונים אצל עמי ערב. כאן מודגשת הגישה הסוציא־ לית־מארכסיסטית של המחבר המע־ מיד את הדגש בעיקר על עניינים מעשיים גם כשהוא מדבר על נוש־ אים דתיים, או כלשונו — מצוות מעשיות של הדת. בהסברים המע־ שיים שלו על תורת החיים לפי ה־ קוראן הריהו מוסיף: ברור, שאין עוד לחיות בזמננו, בעידן המודרני על פי החוקים של הקוראן האורח החיים שבעבר, כי רבים מהם אינם מתאימים עוד לדרכי החיים שבימינו. אבל איננו מתמרד ואיננו קורא להתכחש לעבר, אלא לשלב את ה־ עבר עם ההווה, תוך ותהירה להת־ קדם לקראת העתיד.

העיקר, — לדעתו, — כדי לפרוץ מסגרת המסורת של האיסלאם — חייבים האינטלקטואלים המושלמים, להיות כפופים בימינו למחשבה היסטורית, לפי שיטה של משמעת מארכסיסטית.

המחבר הוא שמאלי־מארכסיסטי, מכאן גישתו המעשית לעניינים רו־ חניים והדרישה לנתח את העובדות ההיסטוריות לפי השיטה של משמ־ עת מארכסיסטית. מאידך, הוא אי־ נו משתמש בשיטה המארכסיסטית של מאטריאליזם־היסטורי כדי לב־ נות השקפת עולם מושלמית, כי ידוע לו, שהיא לא תתקבל בארצות ה־ איסלאם. בפרט, כשהקוראן הוא ר־ חוק מהשקפת עולם מארכסיסטית, לכן המחבר איננו מטיף לנתק עם העבר, אלא למצוא קשר בין המסו־ רת בהתאם לבעיות הזמן.

אחדות המחשבה וסולידאריות מושלימית

המחבר שולל את דעתו של המז־ רחן הגרמני פון גרינבאום שבספרו „אחדות תרבות האיסלאם" קובע, שקיימת אחדות המחשבה ורציפות הדורות בתרבות המושלימית מאז המאה השביעית ועד ימינו אנו, דיעה המקובלת לרוב אצל מלומדים בארצות המערב העוסקים בחקירות על האיסלאם. לדעת לארואי, זוהי גישה מסולפת, כי חושבים הם ב־ קאטגוריות של המערב לאור ההת־ פתחות של ארצות המערב.

במאה שלנו — הוא אומר — מאז התחיה הלאומית של עמי האיסלאם, קמו בתקופה האחרונה לתחיה ע־ מים רבים עצמאיים, כל אחד מהם עם שלטון משלו, עם משטר ושי־ טת מינהל משלו וכל אחד מהם מתאמץ להבליט את השוני שבינו לבין עמים מושלימים או ערביים אחרים. אם כן, במצב כזה אף כשהם מתייחסים כולם לעבר משותף וכי־ תוצאה מכך מדברים הם על סולי־ דאריות של עמי האיסלאם. קיים אפילו אירגון של העמים המושלי־ מים המקיים קונגרסים עולמיים. אך לא רק שאינה קיימת סולידאריות מושלימית, אלא אף מסגרת מצומ־ צמת יותר, כגון סולידאריות ערבית אינה קיימת, אף על פי שקיים ה־ אירגון של הליגה הערבית. מנהיגי ארץ ערבית או מושלימית עצמאית מתאמצים להבליט את השוני שבין ארצם לבין ארצות ערביות או מוש־ לימיות אחרות. במיוחד עושים זאת העמים, שזכו לעצמאותם אחרי מל־ חמת העולם השניה, כדי להצדיק את מלחמתם בעד עצמאות ארצם, ולהוכיח שהם אינם מיוחדים במש־ פחת העמים, אם כי מוצאם הוא ממשפחת עמים אחת בעבר.

אם כן — בהבם לארואי — קשה לדבר כיום על אחדות המחשבה המושלימית ובטח לא על סולידא־ ריות של עמי האיסלאם, שאינה עו־ מדת במבחן בימים קשים והוכחות לכך אינן חסרות. מה עוד, כשעמי האיסלאם מפוזרים על פני יבשות שונות, בעיקר באסיה ובאפריקה ו־ קיימים הבדלים באורח החיים ובדרך המחשבה בין המשרק (המזרח אסיה) לבין המאגרב (המערב — צפון אפ־ ריקה).

והעיקר — לדעתו של מחבר ה־ ספר הזה, אין לדבר כיום על מחשבה מושלימית ללא קשר עם בעיות סוציאליות כלכליות. אחרת היא תהיה עקרה, ואין בה ה־ חיים ולנושאים אלה לא הקדישו ב־ עבר חכמי האיסלאם מחשבה רבה.

קשרים עם המערב

אשר לתחום הסוציאלי־כלכלי — אומר לארואי — רצוי שכל העוס־ קים בכך בארצות האיסלאם, בפרט אם הם מומחים שבאו מבחוץ, ש־ לא יהיו נתוקים מהתרבות מערבית מושלימית, כשם שאסור לאנשי ה־ מסורת המושלימית התופסים מעמד בארצותיהם להיות רחוקים מעניינים כלכליים—מדיניים.

מכאן המסקנה שלו, כי על מדי־ נאים ומומחים לעניינים כלכליים־ מדיניים המקיימים מגעים קבועים עם ארצות האיסלאם, להשקיע זמן ב־ לימודים הומאניים, בידיעת האיס־ לאם ובפסיכולוגיה של העמים ה־ מושלמים, כשם שהוא דורש מה־ מושלימים ללמוד את התרבות וה־ תכונות של עמי המערב, עמהם הם באים במגע.

המחבר עד כמה שהוא משוכנע בצדקת עמדתו, איננו משלה את עצמו שדיעותיו תתקבלנה בהתלה־ בות אצל המושלימים. בפרט, בימי־ נו אלה, בתקופה של תחיה לאו־ מית אצל עמי האיסלאם הנוטה לרוב ללאומניה מובהקת. צעירים מארצות מושלימיות — מוסיף הוא —יסעו אמנם להשתלם בבתי אול־ פנא שבמערב, הם גם יתלבשו לפי האופנה האחרונה, אף ינסו להקנות אורח חיים מערבי, אבל כל אלה הם דברים חיצוניים ומלאכותיים ולא י־ ביאו לידי קירוב לבבות בין המע־ רב לבין הערבים מושלימים.

מה עוד, שבארצות האיסלאם משוכנעים, שהגיעה שעתם לקבוע במדיניות העולם וזאת תודות ל־ אוצרות הטבע העשירים שלהם, ב־ עיקר הדלק המכניס להם הון תו־ עפות. הם סבורים שיכולים הם ל־ הרשות לעצמם ללחוץ על עמי ה־ מערב העשירים המתועשים, גם ל־ השפיע על הארצות המתפתחות ה־ זקוקות לעזרה — על ידי מתן עז־ רה כספית.

המחבר איננו היסטוריון ולכן אף על פי שהוא מדבר על האירגון ה־ מושלימי העולמי, או על הסולידא־ ריות של עמי האיסלאם, איננו נותן סקירה היסטורית על האירגונים ה־ אלה ודרכי פעולתם, בפרט שאיננו מאמין בסולידאריות של המושלי־ מים לטווח ארוך.

רק בין ארצות האיסלאם, אלא גם בין ארצות ערב, כפי שקרה הד־ בר בין מארוקו לאלג'יריה, לפני כעשר שנים.

*) עבדאלא לארואי, טראדיציו־ נאליזם או היסטוריציזם, הוצאת פראנסואה מא ספירו, פאריס 1973, עמ' 224.

„חזון ישראל"

מאת ד"ר ירחמיאל ברגמן

מרן הראי"ה קוק זצ"ל, ליקט, ערך והקדים מבוא פרופ. חיים ליפשיץ; פירש והביא מקורות הרב אליהו אביחיל; ראש מי־ לין — הרב שאר־ישוב כהן, הוצאת הרי פישל ומכון הראי"ה, יצא חזון ישראל, פרקי אורות ירושלים.

בצירוף שתי גישות, הנוגדות זו גרות, בניין העולם המתכוסס, הר־ את זו לכאורה, הגישה הכוללנית מחד והפירוטית מאידך, מאפשר פרופ' חיים ליפשיץ, העורך, לח־ דור לעומקה של הגות מופלאה, ללכת לאורה ולגדול יחד אתה, למ־ צוא דרך לעצמנו במבוך בו אנו נתונים, ולהידבק, ולו אף במעט באהבת ישראל, ללא קץ וללא גבול, הרב קוק.

המעיין ב„תוכן העניינים" נדמה לו, שכל מה שמעסיק את לבך ואת מחשבתך בימים אלה הועלה בידי ההוגה הגדול והוצב בבהירות על־ ידי עורך הספר: כשמלכויות מת־ בות השקר, גילגולי הזמן, הסבל המתגלה בעולם, צער השכינה, מ־ תוך צרות ומלחמות מתעוררת ה־ אומה, אין להגדיר את כנסת יש־ ראל, ישראל מנצחת את העולם ב־ כוחה הרוחני, להיות טוב לכול, ישראל רוצה לחיות, השלום וה־ איחוד, תנועת החופש בישראל, הי־ צירה החופשית המדע, ברית כרו־ תה לארץ ולעם, „אתה בחרתנו", האורות הגנוזים בהיסטוריה הישי ראלית, עם לבדד, אור לגויים, הת־ פרדות האומה לחלקים, הלאומי ו־ הדתי, חיים מחודשים, הגלות וה־ גוי, אהבת ישראל, אהבה לאומית, אהבת התורה, אהבת ארץ ישראל, יראת שמים, ירידה רוחנית, בי־ קורת עצמית, שינאת חינם, מחלו־ קת בישראל, לאומיות ישראלית ו־ חילונית, דילדול המחשבה, ישראל בעמים ובעולם, עם יי ופועל הפי־ נצח משברים, החיבה לכל גוי וא־ דם, תורת ישראל בתורות ואמונות, גם ושבע בדברי ימי האומה, אמונה ומחקר, מלחמת הקיום, ארץ ישראל קניין ולא אמצעי למטרה, יצירה עצמית ישראלית, תשוקת אי"י לח־ יות את החיים הישראליים במלואם, ניהול מדינת ישראל על יסוד ה־ טוב החכמה היושר והטהרה האלו־ קית, ציפייה לגאולה, עיקבתא דמ־ שיחא, בתחילת הקץ המגולה יתחז־ זק הכוח החומרי של האומה עם הוסר כוח לצבל גרים, אורו של משיח, ועוד ועוד.

הכוונות של כל קטע מאלצת את הלומד־המעיין לנקוט עמדה עצמית בקשר לבעייה שהועלתה, המסורידה אותו ואינה מרפה ממנו עוד. אתה מתעמק ומתלבט בניסוחו המקורי של הרב, ומשתדל לתפוס את המהותי המיוחד שבכל תשובה או רעיון המובאים, העורך דאג לכך שהטקסט של הרב, שאיננו קל כלל וכלל, יהיה מלווה פירוש קצר, מרוכז, ו־ עניני. הרב אליהו אביחיל מגלה בפירושו את המקורות מן התנ"ך, התלמוד, מדרשי הלכה ואגדה, רבה, תנחומא, פסיקתא, הכוזרי והזהר, עץ חיים ועוד — מהם שאב הרב, עיבד וניסח אותם, שינה והשלים, וטבע אותם בחותם אישיותו המי־ יוחדת. עונג רוחני הוא לעקוב אח־ רי ההתפתחות של רעיונות מסויי־ מים, ההדגשים המיוחדים שבהם, בצורת ההערות. ההשוואות וההש־ למות, שבפירושו של הרב אביחיל.

במבוא מגיש פרופ' ליפשיץ מסה מקיפה, ומאלפת על אישיותו וד־ רך חייו של הרב קוק ז"ל. המחבר מבליט את רקע התקופה, או טוב יותר — התקופות, בהן פועל הרב, עד כדי כך שהנך שותף ממש ל־ מאבקים הרוחניים המתחוללים, הנך שומע את הויכוחים המרים שבין המתנגדים לחסידים, קמה לנגד עי־ ניך תנועת המוסר, כשרידה גם אותך שאלת „לאן", אתה חי את ההתעוררות הלאומית שבשיבת ציון — לאור שכואב אתה את הפרצות ביהדות, ובמתח רצים אתה חודר ל„בית היוצר לרוח האומה" ועוקב, תוך התזוות פלאה, אחר גדילתו וחישולו של ה„מתמיד" ה„עילוי" תוך התמודדותו עם בעיות הזמן והפיכתו מוזרות הראייה של התו־ רה, דמותו הרוחנית של הרב עוצ־ בה על ידי רבותיו, גאוני ישראל ואדירי התורה — בוולוזין. עם הרב הנך יוצא לעיירות הגולה ורואה אותו נוהג את צאן מרעיתו ברב־ נות — „ברמה, בעוז ובתבונה". אתו יחד הנך חש במיפנה הגדול — כאשר הרב עולה לארץ הקודש, וכ־ רבה של יפו מתגלה הוא ל„רועה רוחני" לבני הישוב וחדש ופועל לקירוב לבבות בין הישוב הישן ל־ בין הדור הצעיר, הפועלים, האיכ־ רים, בני המושבות והקיבוצים, ועם הרב הנך מאמין ש„גם מתוך החול יגלה הקודש, וגם מתוך החופש ה־ פרוץ יבוא העול האהוב, עבותות זהב ישתרגו ויעלו גם מתוך השירה החופשית ותשובה מזהירה תצא גם מתוך הספרות החיצונית; זאת תהיה הפליאה העליונה של חזון הגאולה".

בספר „חזון ישראל" מרוכזות הגו־ תו של הרב בבעיות המרכזיות של ישראל וארץ־ישראל, חבלי משיח וגאולה, המבוא והפירושים מסייעים להדור לנבכיה.

صكذا من الاحل

هكذا من الاصل

• כשר לפסח תשל"ד •

ברק וזהר לביתך בחג הפסח

ל"נקיון הגדול"
לקראת חג הפסח
מציעה לך "שמן" מבחר
של מוצרי־איכות.*

"ריצפלא" מוצר חדש לשטיפת רצפות. משמיד בקטריות ושומר על צפוי המרצפות, בעל ריח ווזלה מקסים.
"ברק אור" שוטף ומבריק את רצפת הדירה, אינו דביק, חסכוני, ריחו מרענן.
"זבנג" התכשיר היעיל להדברת חרקי־הבית: באריזות ארוסול אדומה־ משמיד מקקים וחרקים; באריזות ארוסול כחולה־קוטל יתושים וזבובים.
"אורון" "החול הכל־יכול": מחטא, מלבין אמבטיות, כיורים ואסלות, משמיד היידקים.
"סופר־לבן" להלבנה והרחקת כתמים. אינו מותיר סימני־לוו.
"טופ" מיוחד למירוק שמשות וזכוכית.

שמן

כל המוצרים מורכבים מחומרים המגינים על עור ידיך!

* כשר לפסח

פורום • ירמיהו נביד • מולה - הרפתי

הוראות לפסח

א) הוראות כלליות:

1) הרינו מזהירים את ציבור הצרכנים בארץ, לקנות אך ורק מצרכי מזון שיש עליהם הכשר מיוחד לפסח מהרבנות לשנה זו (תשל"ד). בנוגע להכשר מרבנים בחו"ל, יש לפנות לרבנים המקומיים לבירור סמכות נותן ההכשר.

2) כדי להימנע ממכשולים יש לדייק היטב על ההכשרים הנמצאים בידי המוכרים אם הם משנה זו, ואם נתנו על המצרך שהוא קונה.
3) אין נאמנות למוכר בחנות או בצרכניה אם הוא מוכר גם קופסאות שמורי בשר טריפה חזיר, נקניק טריפה ושאר מאכלות אסורים. על הציבור להזהר לא לקנות מצרכי מזון במקומות הנ"ל.
4) מצרכים שכשרותם המיוחדת לפסח לא ידועה, יש להשתמש בהם אך ורק בהתאם להוראות הרב או רב השכונה.
5) מוסדות צבוריים, בתי חולים וכדומה, צריכים לפנות בהקדם לרבנים המקומיים כדי לקבל הוראות לקראת הפסח.

ב) מצרכי מזון הצריכים הכשר מיוחד לשנה זו תשל"ד:

נקניק, תמציות מרקים מיובשים, קוביות מרק, מיונים, תבלינים (במיוחד פלפל וכדומה), גבינות, גלידה, חלבה, בשר מעושן ודגים מעושנים, כל מיני שמורים אשר יש בהם תערובת נוספת מלבד המים — אין להשתמש בפסח אם אין עליהם הכשר מיוחד לפסח מרבנות מוסמכת. יש לשים לב כי כל מצרך ומצרך יהי' מסומן במלים „כשר לפסח".

ג) השימוש במצרכים שונים:

1) שמורי בשר כשרים מחו"ל — אפשר להשתמש בפסח רק באלה שיש עליהם הכשר מיוחד לפסח, אולם יש לברר לראשונה ברבנות. קפה, בירה, תחליפי בשר מכל הזנים, יש לברר ברבנות המקומית כל מצרך ומצרך — ובמיוחד נקניקים מחו"ל — לכרות ציון שם הרב המכשיר — אפילו רב ידוע — והמלה כשר.
2) קאקאו נקי, אבקת חלב ואבקת ביצים בקופסאות סגורות — מותר להשתמש בפסח.
3) דגים מלוחים — צריכים שריה בצונן לפני הפסח.
4) ספירט לפרימוסים — מותר להשתמש בפסח.

מקור הקפה

ירושלים, רח' יפו 36

קפה
כשר
לפסח

למהדרין שבמהדרין

בהכשר הרבנות הראשית לירושלים

ב"ה

לתושבי ירושלים

הננו שמחים להודיע כי לחג הפסח
— אנו מציעים מבחר גדול של —

עוגות ועוגיות

קוקוס • בישקוטים • לקחיות • שוקולד
• טורטים • רולדות • ושקדי מרק •

*

כשר לפסח
למהדרין

בהשגחת הרבנות הראשית בירושלים

*

ניתן להשיג את תוצרתנו בחנויות הסופרמרקט, שופר־סל, בחנויות המכולת המובחרות — או ישירות במגדניה, טלפון 66415.

*

בברכת חג כשר ושמח יצחק קופ

„אורה"

מגדניה מרכזית ירושלים בע"מ
שביל האריה 3 קרית אבינעם, תלפיות
[illegible]

„איזן" בע"מ

בית־חרושת לנקניק ומוצרי־בשר הידועים בטיבם

כשר לפסח למהדרין

בהשגחת הרבנות הראשית חיפה

*

חיפה: שדרי הכרמל 23, טל. 524461
תל־אביב: רח' אלנבי 55, טל. 61319

הלית

משקי עמק בית שאן טל. 065—88294

הרינו להודיע לקהל לקוחותינו כי
מוצרינו כשרים לפסח

* כל סוגי זיתים ירוקים ושחורים בכל מיני סוגי אריזה
* מלפפונים בחומץ ובמלח
* בצלצלי פנינה
* וממרח זיתים

התוצרת ומעטפות הופרשו כדין
ע"י
הרב דוד נשר (אדלר) שליט"א

ביח"ר לממתקים
„השחר העולה"
חיפה

תעודת הכשר לפסח

הרינו מאשרים בזה כי הכשרנו לפסח את ביח"ר "השחר העולה" בכפר־חיפה, והעמדנו משגיח מתוך הכפקה על היצור בנוגע לתערובת חמץ והפרשת תרו"מ.
לכן המוצרים: סוכריות, דרז'ים, טופי, שוקולד, ... חלבי, שוקולד לבישול, קאקאו ובסיס ... מסומנת בחותמת: „כשר לפסח תשל"ד בהשגחת הרבנות הראשית לחיפה", כשרים הם לפסח ללא פקפוק.
תוצרת שיש בה תערובת ... לאוכלי קטניות בפסח.
— הכשר זה כוחו יפה לפסח תשל"ד —
ועל זה באנו על החתום:
הרבנות הראשית לחיפה והמחוז

הקושיה החמישית!
איפה לערוך את הסדר השנה?

התשובה ברורה
במסעדה מרכזית
גרליץ כמובן

*

המסעדה הכשרה למהדרין מן המהדרין
והידועה בטוב טעם מאכליה הטעימים והמסורתיים לאנשי הטעם
מספר המקומות מוגבל • הזמן את מקומך מראש

מסעדה מרכזית גרליץ

רח' מלכי ישראל 18 טל. 284342

* כן אנו מסדרים סדר שני לתיירים

בית ספר תיכון לבנות — מבשרת ציון
בפיקוח משרד החינוך והתרבות — אגף החינוך הדתי
ת. ד. 15043 • ירושלים • טלפון: 02—522815

הרשמת התלמידות לשנת הלימודים תשל"ה

אי"ה תיפתח הרשמת תלמידות לכתה י' בוגרות חטיבת הביניים ובוגרות כתה ט'.

במגמות: עיונית (בגרות)
מזכירות (מזכירות כללית, כתבנות, הנהלת חשבונות).
[סיעוד — אחיות מעשיות, מטפלות]
אומנות וקרמיקה
ואומנות כללית

*

פרטים והרשמה: במשרד בית־הספר תיכון לבנות במבשרת ציון ב' מיום ראשון ח' ניסן (31.3.74) עד יום רביעי י"א ניסן (3.4.74), בין השעות 9.00—1.00 לפנה"צ.
בעת הרישום נא להביא: תעודת זהות של ההורים, תעודת שליש א' של כתה ט' ותעודת גמר של כתה ח'. המועמדת של התלמידה דמי הרשמה בסך 25.— ל"י.

מחלבות מ מאוחדות

שמחות להודיע לקהל הצרכנים, כי לקראת חג הפסח הבעל"ט באפשרותן לשווק כל סוגי תוצרת חלב עם

הכשר
של
חוג חתם סופר בני־ברק

חופשת חורף מקסימה - במזג אוויר קיצי
מלון **פאן אמריקן** ים-המלח
טלפון 057-97821, טלקס 05-84, מברקים: פאנאמסדום
רמת שירות גבוהה ביותר - במקום הנמוך ביותר בעולם

מצות ראשון־לציון

ראשון לציון, אזור התעשיה — טלפון: 948497

המפעל המשוכלל ביותר בישראל

מצות כשרות לפסח
למהדרין מן המהדרין

*

מצטיינות בטעמן, טיבן וכשרותן

31 מרס 74

המועד האחרון להחזרת ציוד צבאי ל־צה"ל
ללא נקיטת צעדים משפטיים

נותרו עוד 2 ימים

חייל מילואים משוחרר אזרח

אם עדיין לא החזרת נשק וציוד צבאי אחר
המצויים ברשותך שלא כדין
עליך להחזירם לאחד ממקומות אלה:
אפסנאות היחידה
תחנת מ"צ
תחנת משטרת ישראל
משרד קצין העיר

החזר ציוד ל־צה"ל - והוספת לכוחו!